

STANDAARD EUROBAROMETER 100

Reactie van de EU op de oorlog in Oekraïne

Verslag van de Eurobarometer

Oktober — november 2023

Deze enquête is aangevraagd en gecoördineerd door de Europese Commissie, directoraat-generaal Communicatie.

Dit document vertegenwoordigt niet het standpunt van de Europese Commissie. De daarin vervatte interpretaties en meningen zijn uitsluitend die van de auteurs.

Titel van het project	Standaard Eurobarometer 100 — najaar 2023 De reactie van de EU op de oorlog in Oekraïne
Taalversie	NL
Media/Volume	PD F/Volume_OI
Catalogusnummer	NA-AO-23-O46-NL-N
ISBN	978-92-68-09992-6
ISSN	1977-3927
DOI	10.2775/45437 I

© Europese Unie, 2024

<https://www.europa.eu/eurobarometer>

Tegoeed voor foto's: Getty Afbeeldingen

Document opgesteld door Pierre Dieumegard voor [Europa-democratie-Esperanto](#)

Het doel van dit „voorlopige” document is om meer mensen in de Europese Unie in staat te stellen kennis te nemen van documenten die door de Europese Unie (en gefinancierd door hun belastingen) zijn opgesteld. **Without vertalingen, mensen worden uitgesloten van het debat.**

Dit document „Eurobarometer” was [alleen in het Frans, Duits en Engels](#), in een pdf-bestand. Vanuit dit eerste bestand hebben we een odt-bestand gemaakt, voorbereid door Libre Office-software, voor machinevertaling naar andere talen. De resultaten zijn nu [beschikbaar in alle officiële talen](#).

Het is wenselijk dat de EU-administratie de vertaling van belangrijke documenten overneemt. „Belangrijke documenten” zijn niet alleen wet- en regelgeving, maar ook de belangrijke informatie die nodig is om samen weloverwogen beslissingen te nemen.

Om onze gemeenschappelijke toekomst samen te bespreken en betrouwbare vertalingen mogelijk te maken, zou de internationale taal Esperanto zeer nuttig zijn vanwege zijn eenvoud, regelmaat en nauwkeurigheid.

Neem contact met ons op:

[Kontakto \(europokune.eu\)](mailto:europokune.eu)

<https://e-d-e.org/-Kontakti-EDE>

Inhoudsopgave

Introductie.....	4
I. De reactie van de EU op de oorlog in Oekraïne.....	7
II. Maatregelen genomen als reactie op de oorlog in Oekraïne.....	13
III. Gevolgen van de oorlog in Oekraïne.....	27
IV. Europese veiligheid bedreigd.....	33
V. Toekomstig optreden van de EU in de nasleep van de oorlog.....	38
1. Samenwerking op defensiegebied in de EU.....	39
2. Energiezekerheid in de EU.....	45
Conclusie.....	56
Opmerkingen.....	59

Introductie

De Standard Eurobarometer 100 (EB100) enquête van oktober-november 2023 werd uitgevoerd van 23 oktober tot 17 november in 37 landen of gebieden: de 27 lidstaten van de Europese Unie (EU), zeven kandidaat-lidstaten (Albanië, Montenegro, Noord-Macedonië, Moldavië, Servië, Turkiye en Bosnië en Herzegovina), de Turks-Cypriotische Gemeenschap in het deel van het land dat niet onder zeggenschap staat van de regering van de Republiek Cyprus, alsmede in Kosovo¹ en het Verenigd Koninkrijk.

Het volledige rapport van de Standard Eurobarometer 100-enquête bestaat uit meerdere volumes. Het eerste deel bevat de resultaten van algemene vragen over de toestand van de publieke opinie in de Europese Unie. Vier andere delen presenteren de meningen van Europeanen over de volgende onderwerpen: prioriteiten van de Europese Unie, Europees burgerschap, mediagebruik en meningen over de Russische invasie van Oekraïne.

De Russische agressieoorlog in Oekraïne is aan de gang, meer dan 18 maanden nadat het op 24 februari 2022 binnenviel. De EU blijft vastbesloten Oekraïne te steunen door humanitaire, politieke, economische en militaire steun te verlenen en elf pakketten op te leggen (vanaf juni 2023) van aanzienlijke sancties tegen Russische personen, entiteiten en de Russische regering. Onlangs op 27 oktober 2023 herhaalden de EU-leiders hun veroordeling van de Russische agressieoorlog.²

Sinds het begin van de oorlog hebben de EU en haar lidstaten Oekraïne meer dan 82 miljard euro aan economische, humanitaire en militaire steun verleend.³ Onderkendend dat het begin van de winter extra uitdagingen met zich meebrengt voor reeds kwetsbare gemeenschappen in Oekraïne, heeft de Europese Commissie in november 2023 110 miljoen EUR aan humanitaire hulp toegewezen, waardoor de totale humanitaire hulp die de EU sinds het begin van de oorlog heeft verstrekt, op 843 miljoen EUR is gekomen.⁴ Daarnaast is de EU nu de thuisbasis van 4,2 miljoen Oekraïners die de invasie ontvluchtten en profiteren van het tijdelijke beschermingsmechanisme dat in maart 2022 is vastgesteld en onlangs is verlengd tot maart 2025.⁵

Op 8 november 2023 heeft de Europese Commissie de Europese Raad aanbevolen EU-toegangsonderhandelingen met Oekraïne te openen als onderdeel van het uitbreidingspakket 2023.⁶

Dit volume van de standaard Eurobarometer-enquête van oktober-november 2023 analyseert de meningen van Europese burgers over de oorlog in Oekraïne en de gevolgen daarvan. Dit verslag volgt op eerdere enquêtes over hetzelfde onderwerp in mei-juni 2023 (EB99), januari-februari 2023 (EB98), juni-juli 2022 (EB97) en oktober-november 2022 (Speciale Eurobarometer over Oekraïne, 98,1) en bevat vergelijkingen met de vorige enquête (standaard Eurobarometer 99 voorjaar 2023). De enquête heeft betrekking op vijf door de Europese Commissie aangewezen thema's:

- Tevredenheid over de reactie van de EU en de nationale regeringen op de invasie van Oekraïne;
- Kracht van goedkeuring voor de economische en humanitaire acties die als reactie op de invasie zijn genomen en voor de toekenning van de status van kandidaat-lidstaat aan Oekraïne;
- Of de Europeanen denken dat de oorlog in Oekraïne ernstige financiële gevolgen voor hen persoonlijk of ernstige economische gevolgen voor hun land heeft gehad;
- Of Europeanen de invasie van Oekraïne al dan niet beschouwen als een bedreiging voor de veiligheid van de EU of van hun land;
- Steun voor toekomstig EU-optreden in de nasleep van de oorlog, met inbegrip van samenwerking op defensiegebied, en acties om de energiezekerheid te waarborgen.

1 Deze benaming laat de standpunten over de status van Kosovo onverlet en is in overeenstemming met Resolutie 1244/99 van de VN-Veiligheidsraad en het advies van het Internationaal Gerechtshof over de onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo.

2 <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/european-council/2023/10/26-27/>

3 <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-response-ukraine-invasion/timeline-eu-response-ukraine-invasion/>

4 https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/news-stories/news/eu-providing-additional-eu-110-million-humanitarian-aid-support-ukrainians-affected-war-2023-11-14_en

5 <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/ukraine-refugees-eu/>

6 https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/index_en

Methodiek

De gebruikte methode is die van de standaard Eurobarometer-enquêtes die zijn uitgevoerd door het directoraat-generaal Communicatie („Mediamonitoring en Eurobarometer-eenheid”)⁷. Een technische nota betreffende de interviews van instituten van het Kantar-netwerk is als bijlage bij dit verslag gevoegd. Het specificeert ook betrouwbaarheidsintervallen.

Naar aanleiding van de algemene verordening gegevensbescherming van de EU⁹ (AVG) werd de respondenten gevraagd of zij al dan niet zouden instemmen met vragen over kwesties die als „gevoelig” zouden kunnen worden beschouwd.

Opmerking: In dit verslag worden de EU-landen aangeduid met hun officiële afkorting. De in dit verslag gebruikte afkortingen komen overeen met:

België	WEES	Litouwen	LT
Bulgarije	BG	Luxemburg	LU
Tsjechië	CZ	Hongarije	HU
Denemarken	DK	Malta	MT
Duitsland	DE	Nederland	NL
Estland	EE	Oostenrijk	BIJ
Ierland	IE	Polen	PL
Griekenland	EL	Portugal	PT
Spanje	ES	Roemenië	R0
Frankrijk	FR	Slovenië	SI
Kroatië	HR	Slowakije	SK
Italië	HET	Finland	FI
Republiek Cyprus	CY*	Zweden	SE
Letland	LV	Noord-Macedonië	MK
Turks-Cypriotische gemeenschap	CY (tcc)	Servië	RS
Albanië	AL	Turkije	TR
Bosnië en Herzegovina	BA	Het Verenigd Koninkrijk	VERENIGD KONINKRIJK
Moldavië	MD		
Montenegro	MIJ		
Kosovo ¹⁰	XK		

Europese Unie — gewogen gemiddelde voor de 27 Memger-staten van de Europese Unie	EU27
BE, FR, IT, LU, DE, AT, ES, PT, IE, NL, FI, EL, EE, SI, CY, MT, SK, LV, LT, HR	Eurozone
BG, CZ, DK, HU, PL, RO, SE	Buiten het eurogebied

* Cyprus als geheel is een van de 27 lidstaten van de Europese Unie. Het acquis communautaire is echter opgeschort in het deel van het land dat niet door de regering van de Republiek Cyprus wordt gecontroleerd. Om praktische redenen zijn alleen de gesprekken in het deel van het land waarover de regering van de Republiek Cyprus zeggenschap heeft, opgenomen in de categorie „CY” en in het EU-27-gemiddelde.

Wij willen de mensen in heel Europa bedanken die hun tijd hebben gegeven om aan deze enquête deel te nemen.

Zonder hun actieve deelname zou deze studie niet mogelijk zijn geweest.

7 <https://www.europa.eu/eurobarometer>

8 De resultatentabellen zijn bijgevoegd. Opgemerkt zij dat het totaal van de in de tabellen in dit verslag vermelde percentages hoger kan zijn dan 100 % wanneer de respondent verschillende antwoorden op dezelfde vraag heeft kunnen kiezen.

9 2016/6791

10 Deze benaming laat de standpunten over de status van Kosovo onverlet en is in overeenstemming met Resolutie 1244/99 van de VN-Veiligheidsraad en het advies van het Internationaal Gerechtshof over de onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo.

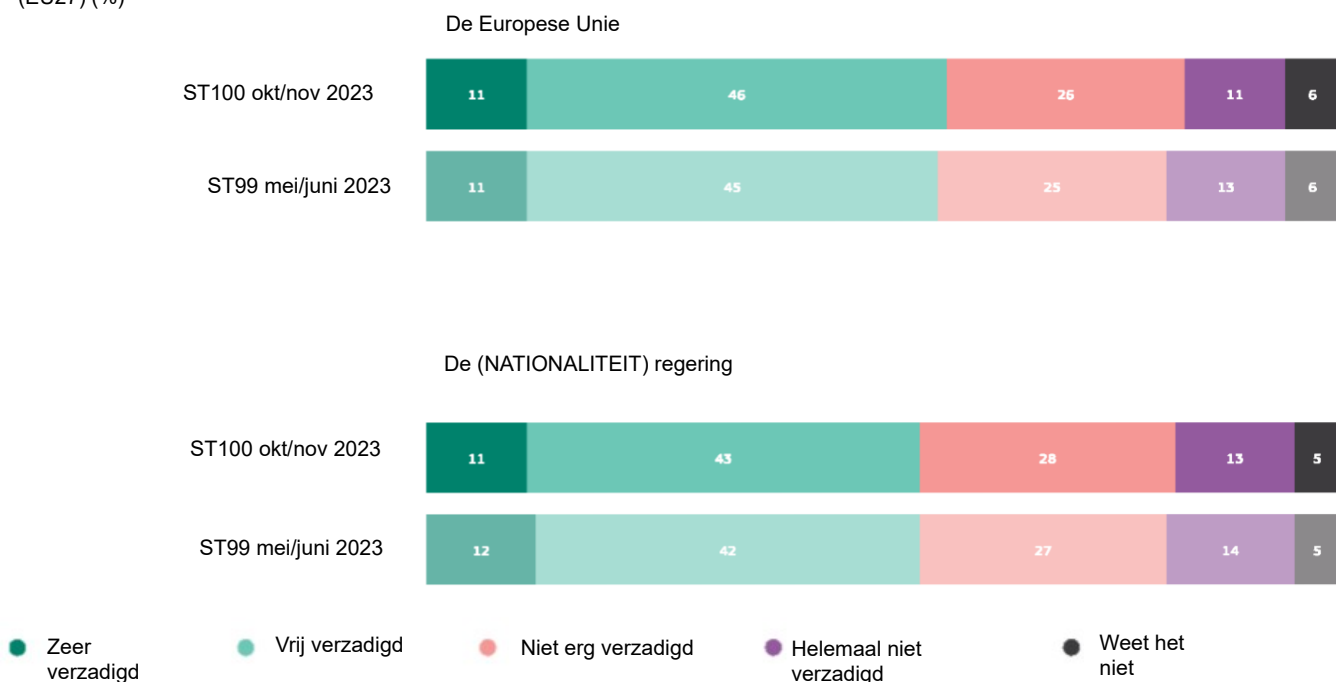
I. De reactie van de EU op de oorlog in Oekraïne

De meerderheid van de EU-burgers is tevreden met de reactie van de EU en de nationale regeringen op de Russische invasie van Oekraïne.

Bijna zes op de tien is tevreden met de reactie van de EU op de Russische invasie van Oekraïne (57 %, + 1 procentpunt sinds mei-juni 2023), waarbij 11 % (geen verandering) zegt „zeer tevreden” te zijn.¹¹ Bijna vier op de tien respondenten (37 %, -1 pp) zijn ontevreden, waaronder 11 % (-2 pp) die „helemaal niet tevreden” zijn. Iets meer dan een op de twintig (6 %, geen verandering) zegt dat ze het niet weten.

De tevredenheid over het antwoord van de nationale overheid is iets lager, met 54 % (geen verandering) die zegt tevreden te zijn, inclusief 11 % (-1 pp) die zeggen „zeer tevreden” te zijn. Iets meer dan vier op de tien zijn ontevreden (41 %, geen verandering), waarbij 15 % (-1 pp) zegt dat ze „helemaal niet tevreden” zijn. Eén op de twintig (5 %, geen verandering) zegt het niet te weten.

QD1. In het algemeen, hoe tevreden bent u met de reactie op de Russische invasie van Oekraïne door...? (EU27) (%)

11 QD1. Hoe tevreden bent u over het antwoord op de Russische invasie van Oekraïne door...? 1.1 De (NATIONALITEIT) regering; 1.2 De Europese Unie

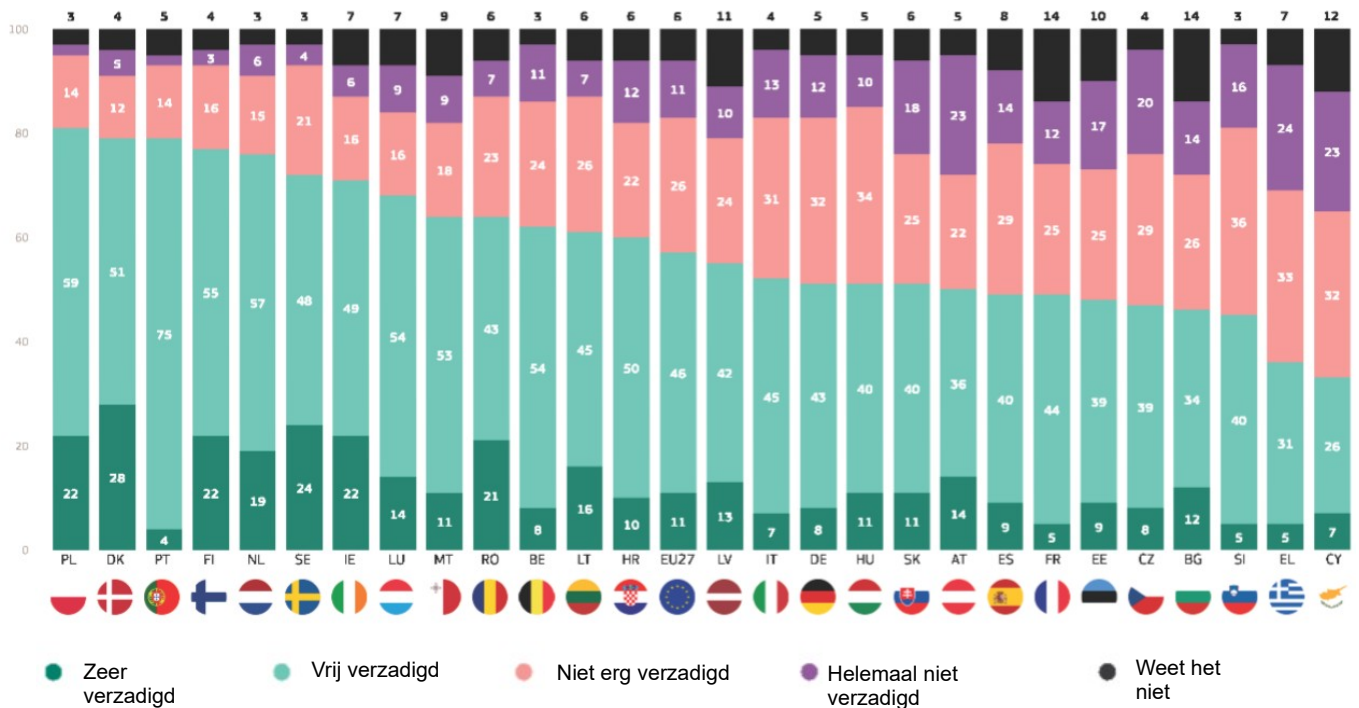
In 23 EU-lidstaten is de meerderheid tevreden over de manier waarop de EU heeft gereageerd op de Russische invasie van Oekraïne, en in 13 landen zijn minstens zes op de tien tevreden.

De respondenten zijn het hoogst tevreden in Polen (81%), Denemarken en Portugal (elk 79%), hoewel een meerderheid in Bulgarije (46% tevreden versus 40% niet tevreden), Estland (48% versus 42%), Frankrijk (49% versus 37%) en Spanje (49% versus 43%) ook tevreden zijn met de respons van de EU.

Er zijn vier landen waar slechts een minderheid tevreden is: Cyprus (33% versus 55% niet tevreden), Griekenland (36% versus 57%), Slovenië (45% versus 52%) en Tsjechië (47% versus 49%).

In zes landen zegt ten minste één op de vijf dat ze „zeer tevreden” zijn met het antwoord van de EU: Denemarken (28%), Zweden (24%), Ierland, Polen en Finland (elk 22%) en Roemenië (21%).

QD1.2. In het algemeen, hoe tevreden bent u met de reactie op de Russische invasie van Oekraïne door...? De Europese Unie (%)

Sinds mei-juni 2023 is de tevredenheid over de reactie van de EU op de Russische invasie van Oekraïne toegenomen in 13 EU-lidstaten, met de grootste stijgingen in Roemenië (64%, +9 procentpunten) en Oostenrijk (50%, +7 procentpunten). De tevredenheid is daarentegen afgenomen in 12 landen, met name in Letland (55%, -8 procentpunten) en in Ierland (71%, -6 procentpunten), Tsjechië (47%, -6 pp) en Griekenland (36%, -6 procentpunten). In Cyprus, Nederland en Finland is de mening niet veranderd.

In vergelijking met het voorjaar van 2023 is tevredenheid nu de meerderheidsstandpunt in Estland, Hongarije en Oostenrijk, maar het minderheidsstandpunt in Tsjechië.

(* Deze tabel komt uit bijlage)

QD1.2 In het algemeen, hoe tevreden bent u met de reactie op de Russische invasie van Oekraïne door... De Europese Unie (%)

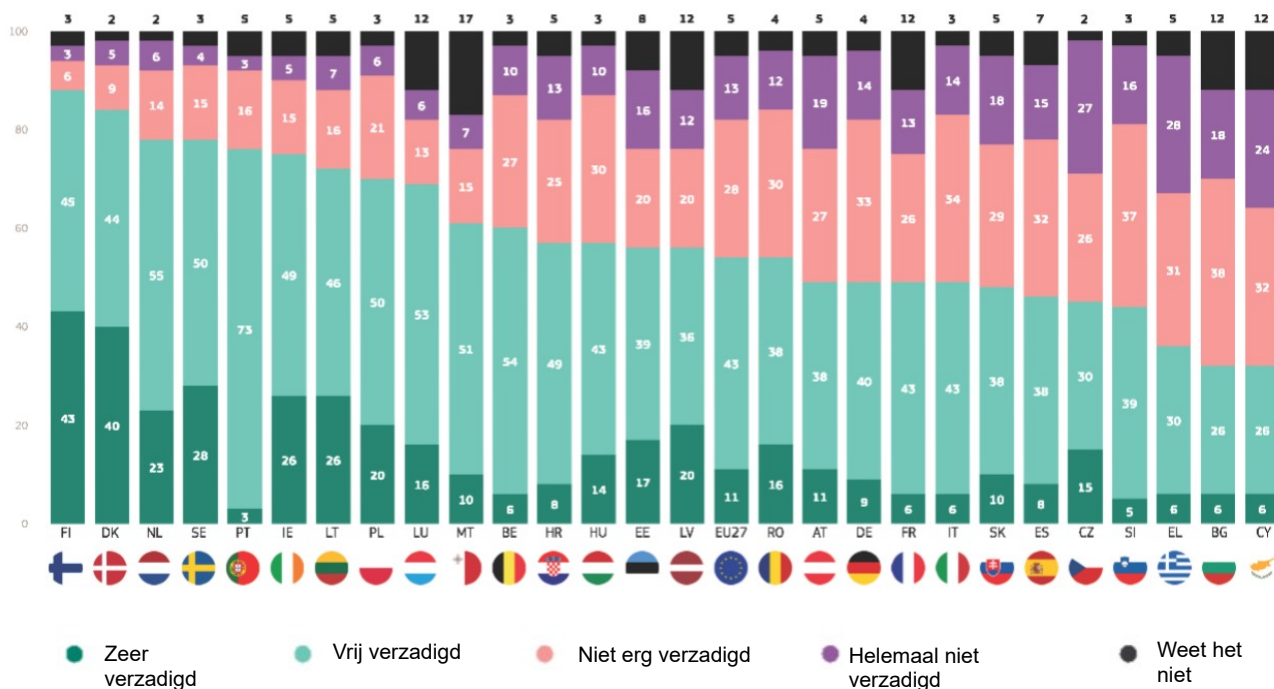
	EURO	NIET-EURO	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	
Δ mei/juni 2023		-2	-1	4	1	2	0	-3	2	2	0	-1	-5	1	1	-3	3	1	0	-2	0	0	-7	-2	-1	-4	1	-4	-2	-2
Weet het niet		7	5	3	14	4	4	5	10	7	7	8	14	6	4	12	11	6	7	5	9	3	5	3	5	6	3	6	4	3
Δ mei/juni 2023		1	1	1	3	0	-1	0	2	2	1	0	2	2	-1	3	4	1	2	2	1	1	1	0	0	1	-3	-1	0	0
Totaal „Satisfied”		54	68	62	46	47	79	51	48	71	36	49	49	60	52	33	55	61	68	51	64	76	50	81	79	64	45	51	77	72
Δ mei/juni 2023		0	1	1	-2	-6	2	1	3	-6	-6	-2	2	-4	-2	0	-8	-2	1	3	3	0	7	3	-2	9	-1	4	0	-2
Totaal „Niet tevreden”		39	27	35	40	49	17	44	42	22	57	43	37	34	44	55	34	33	25	44	27	21	45	16	16	30	52	43	19	25
Δ mei/juni 2023		-1	-2	-2	-1	6	-1	-1	-5	4	5	2	-4	2	3	-3	4	1	-3	-5	-4	-1	-8	-3	2	-10	4	-3	0	2

De tevredenheid over de reactie van de nationale regering op de Russische invasie in Oekraïne varieert sterk, variërend van 88 % van de respondenten in Finland, 84 % in Denemarken en 78 % in Nederland en Zweden tot 49 % in Italië (tegen 48 % niet tevreden), 49 % in Frankrijk (tegen 39 %) en 49 % in Duitsland (tegen 47 %).

Tevredenheid is de mening van de meerderheid in 19 EU-lidstaten, terwijl in de overige acht landen de meerderheid ontevreden is over het antwoord van hun nationale regering. De tevredenheid is het laagst onder die in Cyprus, Bulgarije (elk 32 %) en Griekenland (36 %).

Er zijn acht landen waar ten minste één op de vijf zegt „zeer tevreden” te zijn met de reactie van hun nationale regering, met bijzonder hoge niveaus in Finland (43 %) en Denemarken (40 %).

QD1.1. In het algemeen, hoe tevreden bent u met de reactie op de Russische invasie van Oekraïne door...? —De regering (NATIONALITEIT) (%)

In 17 EU-lidstaten is de tevredenheid over de reactie van de nationale regering op de Russische invasie van Oekraïne sinds mei-juni 2023 afgenomen, met de grootste dalingen in Letland (56 %, -10 procentpunten) en Litouwen (72 %, -5 procentpunten). Satisfpction is toegenomen in acht landen, waaronder Slowakije (48 %, + 8 pp), Roemenië (54 %, + 7 pp) en Oostenrijk (49 %, + 7 PP) en is ongewijzigd gebleven in Denemarken en Hongarije.

In vergelijking met de vorige enquête in het voorjaar van 2023 is tevredenheid nu de meerderheidsstandpunt in Oostenrijk, Duitsland, Roemenië en Slowakije, maar de minderheidsopvatting in Tsjechië en Spanje.

QD1.1 In het algemeen, hoe tevreden bent u met de reactie op de Russische invasie van Oekraïne door...? De (NATIONALITEIT) overheid (%)

		EU27	EURO	NIET-EURO	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Totaal „Satisfied”	Okt/nov 2023	54	52	63	60	32	45	84	49	56	75	36	46	49	57	49	32	56	72	69	57	61	78	49	70	76	54	44	48	88	78
	Δ mei/juni 2023	0	0	-2	-2	-3	-4	0	1	1	-3	-3	-1	1	-3	-3	-4	-10	-5	-1	0	6	2	7	-4	-3	7	-2	8	-2	-1
Totaal „Niet tevreden”	Okt/nov 2023	41	42	33	37	56	53	14	47	36	20	59	47	39	38	48	56	32	23	19	40	22	20	46	27	19	42	53	47	9	19
	Δ mei/juni 2023	0	-1	1	1	0	5	1	-1	-2	2	2	0	-4	2	4	2	4	4	-2	0	-6	-2	-8	3	2	-7	5	-7	1	-1
Weet het niet	Okt/nov 2023	5	6	4	3	12	2	2	4	8	5	5	7	12	5	3	12	12	5	12	3	17	2	5	3	5	4	3	5	3	3
	Δ mei/juni 2023	0	1	1	1	3	-1	-1	0	1	1	1	1	3	1	-1	2	6	1	3	0	0	0	1	1	1	0	-3	-1	1	2

De socio-demografische analyse illustreert dat een meerderheid in bijna alle groepen zegt tevreden te zijn met zowel de reactie van de EU als hun nationale regering op de Russische invasie van Oekraïne.

Tevredenheid over de reactie van de nationale overheid op de invasie is het grootst onder degenen die een opleiding van 20 jaar of ouder hebben voltooid (60 %), managers (62 %), degenen die nooit of bijna nooit problemen hebben met het betalen van rekeningen (59 %) en degenen die zichzelf beschouwen als onderdeel van de hogere middenklasse (69 %) of hogere klasse (68 %).

Ontevredenheid is daarentegen de meerderheid van de mening onder werklozen (53 %) en degenen die het grootste deel van de tijd moeite hebben met het betalen van rekeningen (55 %). De mening is verdeeld over huisgenoten (46 % tevreden versus 46 % ontevreden).

QD1.1 In het algemeen, hoe tevreden bent u met de reactie op de Russische invasie van Oekraïne door...? De regering (NATIONALITEIT) (% — EU)

	Totaal „Satisfied”	Totaal „Niet tevreden”	Weet het niet
EU27	54	41	5
Geslacht			
Man	56	40	4
Vrouw	53	41	6
Leeftijd			
15-24	56	36	8
25-39	54	41	5
40-54	56	40	4
55	53	42	5
Onderwijs (eind van)			
-15	46	45	9
16-19	51	44	5
20	60	36	4
Nog steeds studeren	59	35	6
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandig in loondienst	58	39	3
Beheerders	62	34	4
Andere witte kragen	54	41	5
Handarbeiders	51	44	5
Huiselijke personen	46	46	8
Werkloos	39	53	8
Gepensioneerd	54	40	6
Studenten	59	35	6
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	40	55	5
Van tijd tot tijd	48	46	6
Bijna nooit/nooit	59	36	5
Overweeg om deel uit te maken van			
De arbeidersklasse	46	45	9
De lagere middenklasse	50	45	5
De middenklasse	57	39	4
De hogere middenklasse	69	29	2
De hogere klasse	68	29	3
Beeld van de EU			
Positief	69	27	4
Neutraal	49	43	8
Negatief	30	66	4

Er is een vergelijkbaar patroon voor tevredenheid met de reactie van de EU op de invasie. Het hoogste niveau van tevredenheid is te zien bij degenen in de leeftijd van 15-24 jaar (61 %), degenen die een opleiding van 20 jaar of ouder hebben voltooid (62 %), managers (64 %), studenten (63 %) en andere blanke werknemers (60 %), degenen die nooit of bijna nooit problemen hebben met het betalen van rekeningen (61 %), en degenen die zichzelf tot de hogere klasse (75 %) of de hogere middenklasse (71 %) beschouwen.

Daarentegen is een meerderheid van degenen die een opleiding van 15 jaar of jonger hebben voltooid (45 % versus 44 % tevreden), werklozen (47 % versus 42 % tevreden) en degenen die meestal moeite hebben met het betalen van rekeningen (51 %) niet tevreden met de reactie van de EU.

QD1.2 In het algemeen, hoe tevreden bent u met de reactie op de Russische invasie van Oekraïne door...?
De Europese Unie (% — EU)

	Totaal „Satisfied”	Totaal „Niet tevreden”	Weet het niet
EU27	57	37	6
Geslacht			
Man	57	38	5
Vrouw	56	36	8
Leeftijd			
15-24	61	30	9
25-39	57	36	7
40-54	58	37	5
55	54	39	7
Onderwijs (eind van)			
-15	44	45	11
16-19	55	39	6
20	62	33	5
Nog steeds studeren	63	29	8
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandig in loondienst	59	37	4
Beheerders	64	32	4
Andere witte kragen	60	34	6
Handarbeiders	55	40	5
Huiselijke personen	46	43	11
Werkloos	42	47	11
Gepensioneerd	53	39	8
Studenten	63	29	8
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	41	51	8
Van tijd tot tijd	52	41	7
Bijna nooit/nooit	61	33	6
Overweeg om deel uit te maken van			
De arbeidersklasse	46	43	11
De lagere middenklasse	52	41	7
De middenklasse	60	35	5
De hogere middenklasse	71	26	3
De hogere klasse	75	23	2
Beeld van de EU			
Positief	77	19	4
Neutraal	49	42	9
Negatief	24	70	6

II. Maatregelen genomen als reactie op de oorlog in Oekraïne

De steun voor een reeks maatregelen naar aanleiding van de Russische invasie van Oekraïne blijft zeer hoog, hoewel de goedkeuring voor financiële steun, financiering en levering van militaire uitrusting en de toekenning van de status van kandidaat-lidstaat aan Oekraïne sinds mei-juni 2023 is afgenomen.

Bijna negen op de tien (89 %, + 1 procentpunt sinds mei-juni 2023) zijn het eens met het verlenen van humanitaire steun aan de mensen die door de oorlog zijn getroffen, en de meerderheid (54 %, geen verandering) is het volledig eens met deze actie. Minder dan een op de tien (8 %, -1 PP) is het daar niet mee eens. ¹²Meer dan acht op de tien (84 %, -2 pp) is het eens met het verwelkomen in de EU van mensen die op de vlucht zijn voor de oorlog, waarbij 45 % (-3 pp) zegt dat ze het „helemaal eens” zijn. Iets meer dan een op de tien (13 %, + 2 pp) zegt het niet eens te zijn met deze actie.

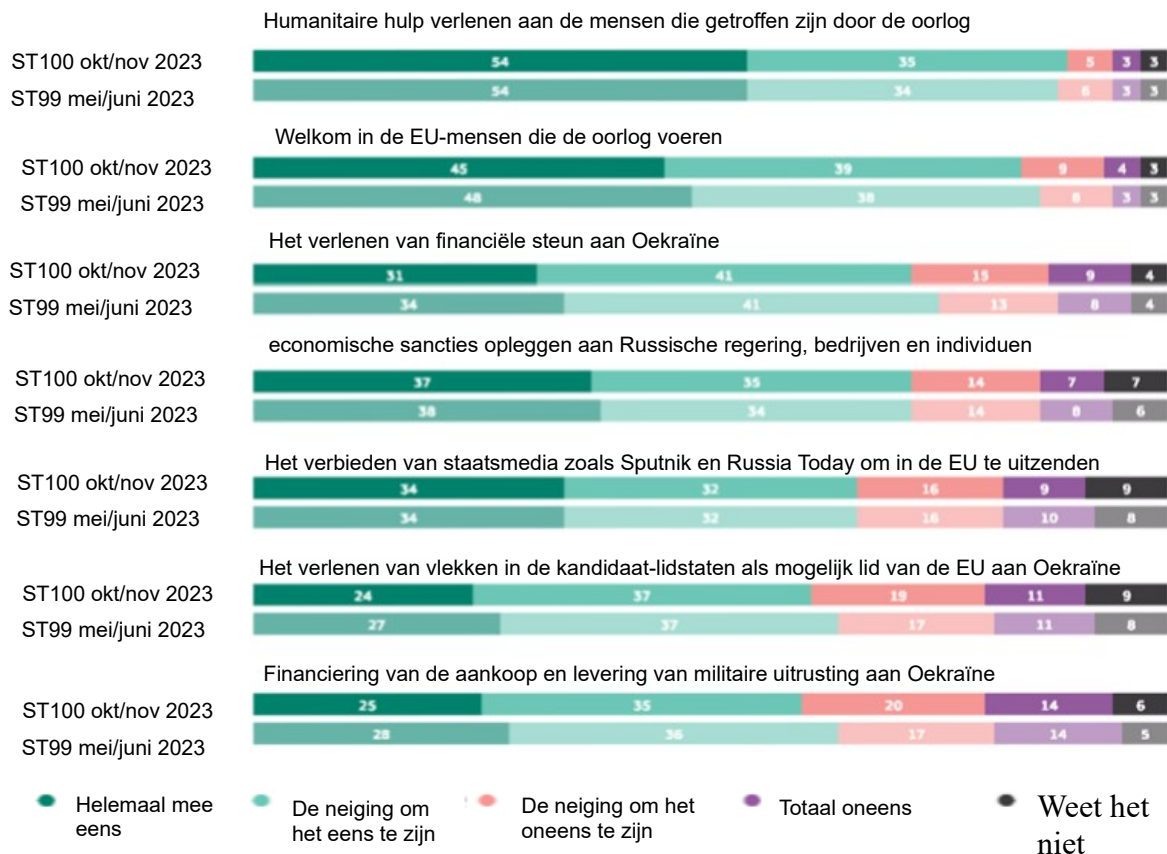
Meer dan zeven op de tien respondenten zijn het eens met het verlenen van financiële steun aan Oekraïne (72 %, -3 procentpunten), terwijl 31 % (-3 procentpunten) het volledig eens is. Bijna een kwart (24 %, + 3 pp) zegt het daar niet mee eens te zijn. Meer dan zeven op de tien (72 %, geen verandering) zijn het ook eens met het opleggen van economische sancties aan de Russische overheid, bedrijven en individuen, waarbij 37 % (-1 pp) het volledig eens is. Iets meer dan een op de vijf (21 %, -1 pp) is het niet eens met deze actie.

Tweederde (66 %, geen verandering) is het eens met het verbieden van staatsmedia zoals Sputnik en Russia Today om in de EU te uitzenden, met 34 % (geen verandering) in totaal. Een kwart (25 %, -1 PP) is het daar niet mee eens.

Iets meer dan zes op de tien (61 %, -3 procentpunten) zijn het eens met de toekenning van de status van kandidaat-lidstaat van de EU aan Oekraïne, waarvan 24 % (-3 procentpunten) die het „volledig eens” zijn. Drie op de tien respondenten zijn het daar niet mee eens (30 %, + 2 pp).

Ten slotte zijn zes op de tien (60 %, -4 PP) het eens met de financiering van de aankoop en levering van militaire uitrusting aan Oekraïne, met inbegrip van 25 % (-3 PP) die het „volledig eens” zijn. Meer dan een derde (34 %, + 3 pp) is het niet eens met deze actie.

QD2 De EU heeft een reeks maatregelen genomen als reactie op de Russische invasie van Oekraïne. In hoeverre u het eens of oneens bent met elk van deze acties. (EU27) (%)

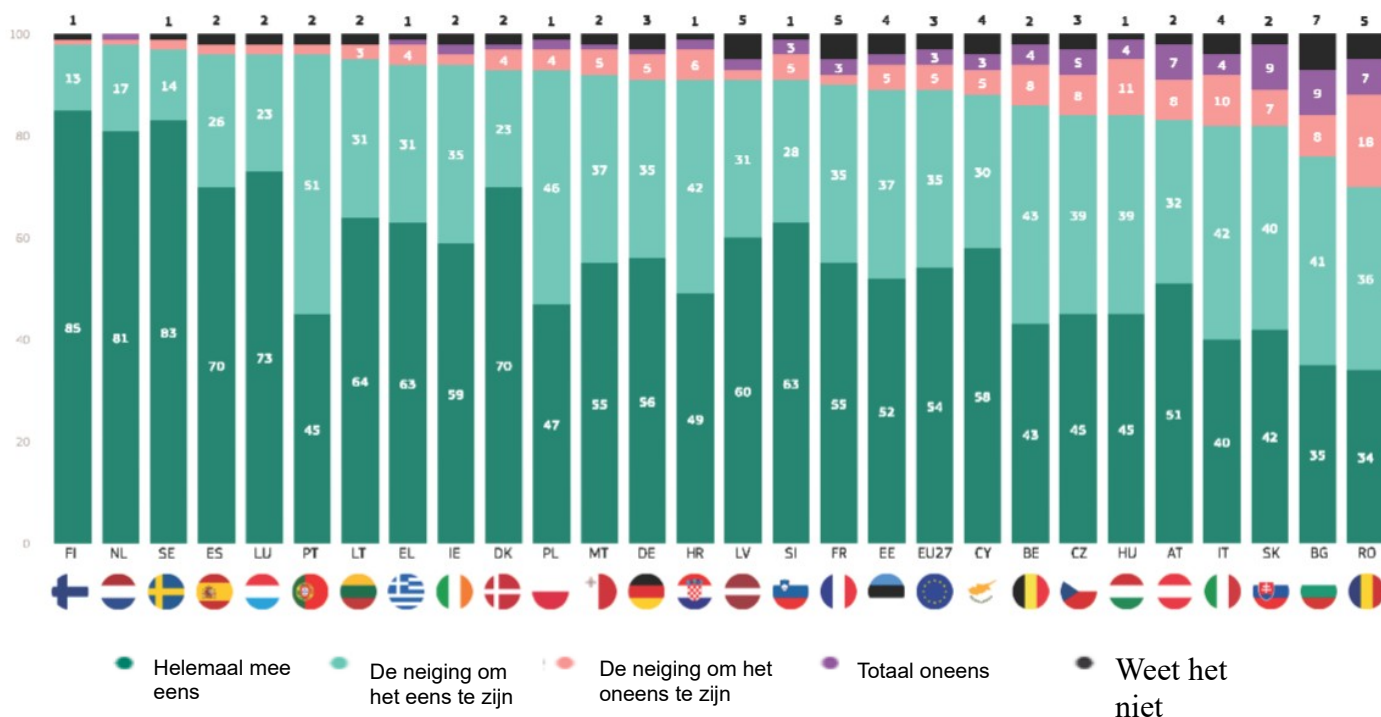

12 QD2. De EU heeft een reeks maatregelen genomen als reactie op de Russische invasie van Oekraïne. In hoeverre u het eens of oneens bent met elk van deze acties. 2.1 Het opleggen van economische sancties aan de Russische overheid, bedrijven en particulieren; 2.2 Het verbieden van publieke media zoals Sputnik en Russia Today van uitzendingen in de EU; 2.3 Financiering van de aankoop en levering van militaire uitrusting aan Oekraïne; 2.4 Het verlenen van humanitaire steun aan de mensen die door de oorlog zijn getroffen, 2.5 Welkoming in de EU-mensen die de oorlog tegemoetkomen; 2.6 Het verlenen van financiële steun aan Oekraïne; 2.7 Het toekennen van de status van kandidaat-lidstaat als mogelijk lid van de EU aan Oekraïne.

Ten minste zeven op de tien burgers in elke EU-lidstaat zijn het erover eens humanitaire steun te verlenen aan de mensen die door de oorlog zijn getroffen, en in 19 landen zijn ten minste negen op de tien het erover eens. Er is bijna universele steun in Nederland en Finland (elk 98 %) en Zweden (97 %), terwijl 70 % van de respondenten in Roemenië, 76 % in Bulgarije en 82 % in Italië en Slowakije het ook eens zijn.

Roemenië (25 %) is het enige land waar minstens één op de vijf het oneens is.

QD2.4. De EU heeft een reeks maatregelen genomen als reactie op de Russische invasie van Oekraïne. In hoeverre u het eens of oneens bent met elk van deze acties. Humanitaire hulp verlenen aan de mensen die door de oorlog zijn getroffen (%)

In 17 EU-lidstaten is ten minste de helft van alle respondenten het „volledig eens” met het verlenen van humanitaire hulp aan de mensen die door de oorlog zijn getroffen, en meer dan acht op de tien in Finland (85 %), Zweden (83 %) en Nederland (81 %) vinden dit. In Roemenië daarentegen 34 %, 35 % in Bulgarije en 40 % in Italië ook „totaal mee eens”.

De wijzigingen in het advies sinds mei-juni 2023 zijn over het algemeen klein. De overeenkomst is toegenomen in 11 landen, waaronder Griekenland (94 %, + 6 procentpunten), maar is gedaald in acht landen, waaronder Malta (92 %, -5 procentpunten). Er is geen verandering opgetreden in Bulgarije, Denemarken, Duitsland, Ierland, Kroatië, Litouwen, Nederland en Roemenië.

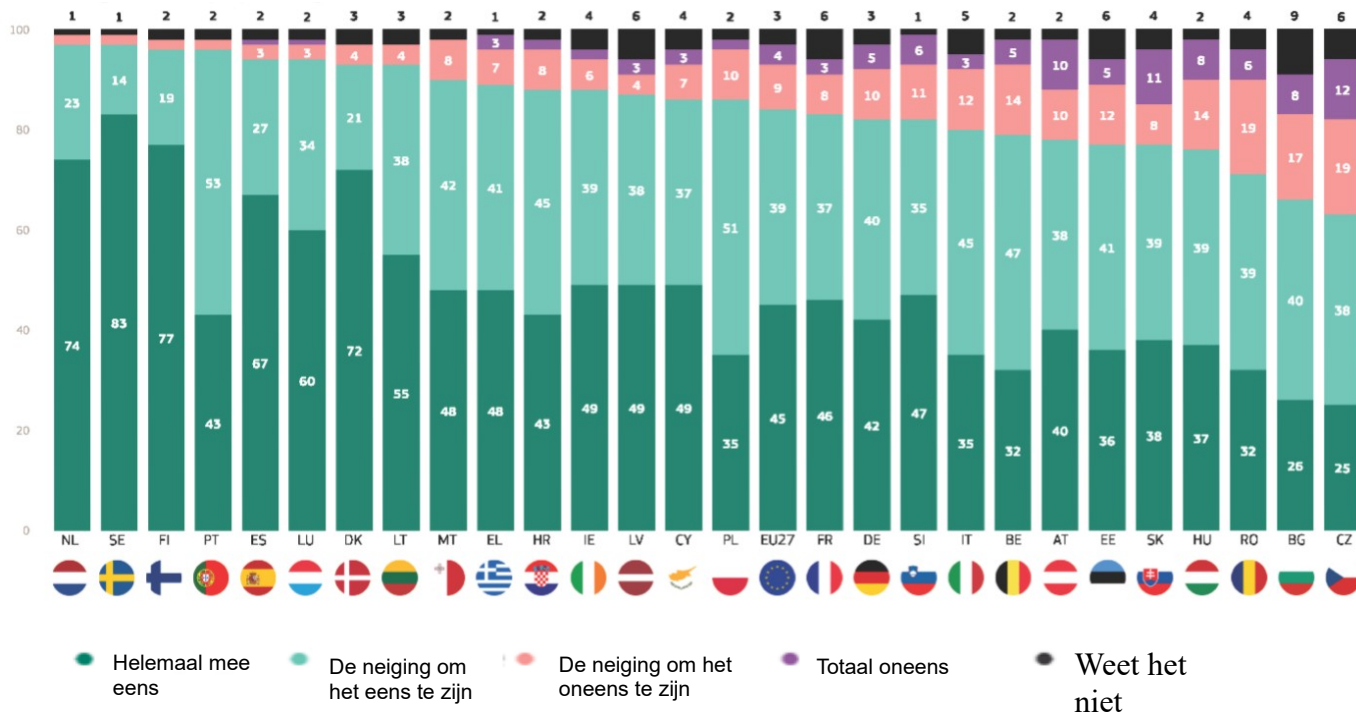
QD2.4 De EU heeft een reeks maatregelen genomen als reactie op de Russische invasie van Oekraïne. In hoeverre u het eens bent of het oneens bent met elk van deze acties ter ondersteuning van de mensen die getroffen zijn door de oorlog (%)

		EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Totaal „Overeenkomst”	Okt/nov 2023	89	86	76	84	93	91	89	94	94	96	90	91	82	88	91	95	96	84	92	98	83	93	96	70	91	82	98	97
	Δ mei/juni 2023	1	-2	0	-3	0	0	3	0	6	3	1	0	-3	-1	1	0	-2	-2	-5	0	1	4	-1	0	4	1	1	1
Totaal „het oneens”	Okt/nov 2023	8	12	17	13	5	6	7	4	5	2	5	8	14	8	4	3	2	15	6	2	15	6	2	25	8	16	1	2
	Δ mei/juni 2023	-1	2	-1	2	0	-1	-3	1	-6	-1	-1	0	2	1	-2	-1	1	1	4	0	-1	-4	1	-3	-3	-1	0	-1
Weet het niet	Okt/nov 2023	3	2	7	3	2	3	4	2	1	2	5	1	4	4	5	2	2	1	2	0	2	1	2	5	1	2	1	1
	Δ mei/juni 2023	0	0	1	1	0	1	0	-1	0	-2	0	0	1	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	3	-1	0	-1	0

Meer dan zes op de tien respondenten in elke EU-lidstaat zijn het eens met het verwelkomen in de EU van mensen die de oorlog ontvluchten. Het niveau van overeenstemming varieert van 97 % van de respondenten in Nederland en Zweden en 96 % in Portugal en Finland tot 63 % in Tsjechië, 66 % in Bulgarije en 71 % in Roemenië. Er zijn vijf landen waar ten minste één op de vijf het oneens is: Tsjechië (31 %), Roemenië en Bulgarije (25 % elk), Hongarije (22 %) en Oostenrijk (20 %).

Respondenten die het „volledig eens” zijn, zijn het meest waarschijnlijk te vinden in Zweden (83 %), Finland (77 %) en Nederland (74 %), en het minst vaak in Tsjechië (25 %), Bulgarije (26 %) en Roemenië en België (elk 32 %).

QD2.5. De EU heeft een reeks maatregelen genomen als reactie op de Russische invasie van Oekraïne. In hoeverre u het eens of oneens bent met elk van deze acties. 2-Welkom in de EU-mensen die de oorlog voeren (%)

In 15 landen hebben respondenten nu minder kans dan in mei-juni 2023 om het eens te zijn met het verwelkomen in de EU van mensen die de oorlog ontvluchten, en dit is met name het geval in Tsjechië (63 %, -10 procentpunten) en Hongarije (76 %, -5 procentpunten).

De overeenkomst is daarentegen toegenomen in zeven landen, waaronder Oostenrijk (78 %, + 5 procentpunten), en is stabiel gebleven in Litouwen, Luxemburg, Nederland, Finland en Zweden.

QD2.5 De EU heeft een reeks maatregelen genomen als reactie op de Russische invasie van Oekraïne. In hoeverre u het eens of oneens bent met elk van deze acties. Welkom in de EU mensen die de oorlog ontvluchten (%)

		EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Totaal „Overeenkomst”	Okt/nov 2023	84	79	66	63	93	82	77	88	89	94	83	88	80	86	87	93	94	76	90	97	78	86	96	71	82	77	96	97
	Δ mei/juni 2023	-2	-4	2	-10	-2	-3	-1	-4	1	1	-2	-3	-3	1	1	0	0	-5	-2	0	5	-1	-1	4	-2	-1	0	0
Totaal „het oneens”	Okt/nov 2023	13	19	25	31	4	15	17	8	10	4	11	10	15	10	7	4	4	22	8	2	20	12	2	25	17	19	2	2
	Δ mei/juni 2023	2	4	0	8	0	2	1	4	-1	0	2	2	1	0	-2	-2	0	4	2	0	-4	1	1	-5	3	1	0	0
Weet het niet	Okt/nov 2023	3	2	9	6	3	3	6	4	1	2	6	2	5	4	6	3	2	2	2	1	2	2	2	4	1	4	2	1
	Δ mei/juni 2023	0	0	-2	2	2	1	0	0	0	-1	0	1	2	-1	1	2	0	1	0	0	-1	0	0	1	-1	0	0	0

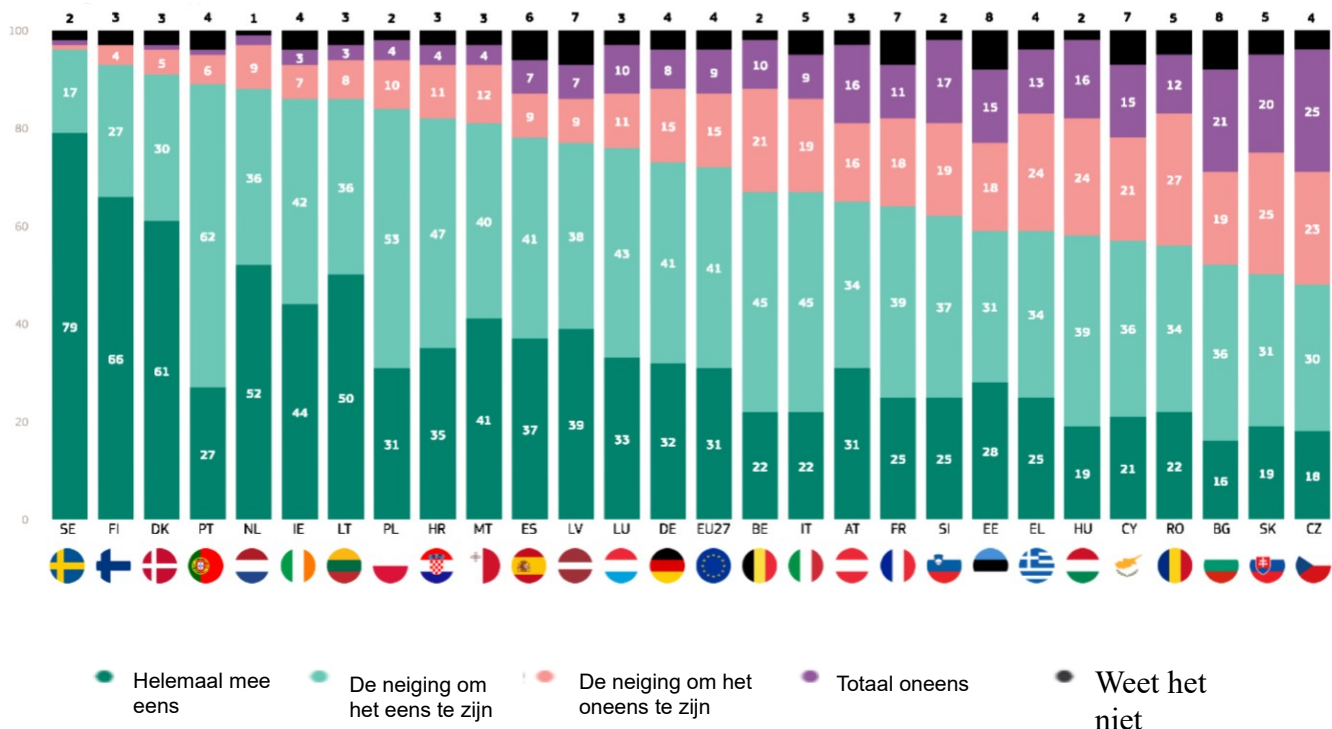
De meerderheid van de respondenten in 26 EU-lidstaten is het eens met het verlenen van financiële steun aan Oekraïne. De grootste steun wordt gezien onder de respondenten in Zweden (96 %), Finland (93 %) en Denemarken (91 %), hoewel ook een meerderheid in Slowakije (50 %), Bulgarije (52 %) en Roemenië (56 %) het erover eens is.

De meningen zijn verdeeld in Tsjechië (48 % „overeens” versus 48 % „oneens”).

In 11 landen zijn ten minste drie op de tien het daar niet mee eens, en dit is met name het geval in Tsjechië (48 %), Slowakije (45 %) en Bulgarije en Hongarije (elk 40 %).

Daarentegen zijn er vijf landen waar ten minste de helft van alle respondenten het „volledig eens” is met het verlenen van financiële steun aan Oekraïne: Zweden (79 %), Finland (66 %), Denemarken (61 %), Nederland (52 %) en Litouwen (50 %)

QD2.6. De EU heeft een reeks maatregelen genomen als reactie op de Russische invasie van Oekraïne. In hoeverre u het eens of oneens bent met elk van deze acties.
 rProvdIng — financiële steun aan Oekraïne (%)

Hetakkoord over het verlenen van financiële steun aan Oekraïne is sinds mei-juni 2023 in 21 EU-lidstaten afgenomen, waarbij de daling in Tsjechië (48 %, -12 procentpunten) aanzienlijk groter is dan in andere landen, gevolgd door Griekenland (59 %, -7 pp) en Luxemburg (76 %, -6 procentpunten).

De overeenkomst is toegenomen in vier landen, waaronder Oostenrijk (65 %, + 7 PP) en is ongewijzigd gebleven in Spanje en Kroatië.

QD2.6 De EU heeft een reeks maatregelen genomen als reactie op de Russische invasie van Oekraïne. In hoeverre u het eens of oneens bent met elk van deze acties. Financiële steun aan Oekraïne (%)

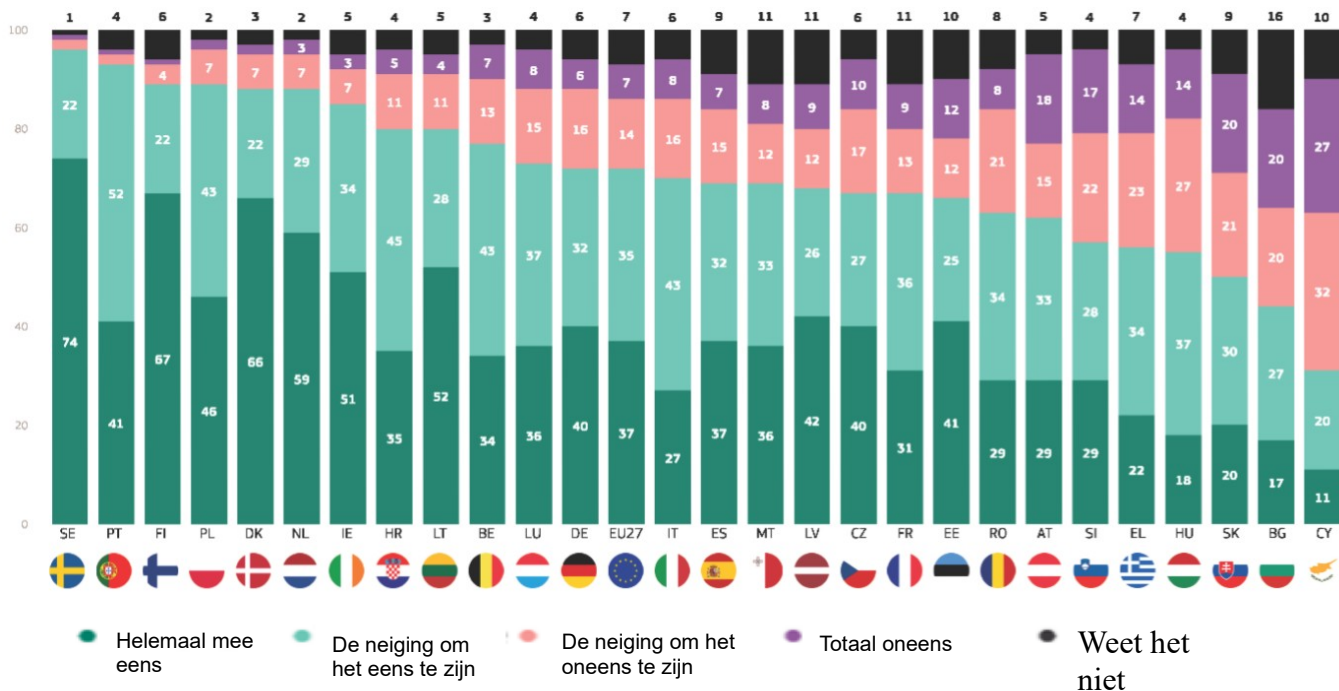
		EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Totaal	Okt/nov 2023	72	67	52	48	91	73	59	86	59	78	64	82	67	57	77	86	76	58	81	88	65	84	89	56	62	50	93	96
„Overee	Δ mei/juni 2023	-3	-6	-2	-12	-3	-2	1	-5	-7	0	-4	0	-5	-5	-3	-3	-6	-2	-4	-3	7	-2	-5	-2	-4	-4	2	1
Totaal	Okt/nov 2023	24	31	40	48	6	23	33	10	37	16	29	15	28	36	16	11	21	40	16	11	32	14	7	39	36	45	4	2
„het	Δ mei/juni 2023	3	6	3	11	2	1	-1	4	6	0	5	-1	5	5	1	2	5	2	4	3	-7	2	4	1	5	4	-2	-1
Weet	Okt/nov 2023	4	2	8	4	3	4	8	4	4	6	7	3	5	7	7	3	3	2	3	1	3	2	4	5	2	5	3	2
het niet	Δ mei/juni 2023	0	0	-1	1	1	1	0	1	1	0	-1	1	0	0	2	1	1	0	0	0	0	0	1	1	-1	0	0	0

Er is aanzienlijke nationale verschillen in overeenstemming met het opleggen van economische sancties aan de Russische overheid, bedrijven en individuen, hoewel een meerderheid in 26 landen sancties betreft. De grootste steun is te zien bij de respondenten in Zweden (96 %), Portugal (93 %) en Polen en Finland (elk 89 %). De akkoorden zijn het laagst in Cyprus (31 % tegenover 59 % „onenswaardig”), Bulgarije (44 % versus 40 %) en Slowakije (50 %).

Er zijn zes landen waar ten minste de helft zegt dat ze het „helemaal eens” zijn: Zweden (74 %), Finland (67 %), Denemarken (66 %), Nederland (59 %), Litouwen (52 %) en Ierland (51 %).

Het is vermeldenswaard dat ten minste één op de vijf op Cyprus (27 %) en in Bulgarije en Slowakije (20 % elk) het „helemaal oneens” is met het opleggen van economische sancties aan de Russische overheid, bedrijven en individuen.

QD2.1. De EU heeft een reeks maatregelen genomen als reactie op de Russische invasie van Oekraïne. In hoeverre u het eens of oneens bent met elk van deze acties. —| het opleggen van economische sancties aan Russische regering, bedrijven en particulieren (%)

Vergeleken met mei-juni 2023 zijn de respondenten in 18 EU-lidstaten het nu minder vaak eens met het opleggen van economische sancties aan de Russische overheid, bedrijven en particulieren, met de grootste dalingen in Malta (69 %, -7 procentpunten) en Tsjechië (67 %, -7 procentpunten).

Daarentegen is het niveau van overeenstemming in zeven landen, waaronder Oostenrijk, gestegen (62 %, +7 procentpunten). Er is niets veranderd in Italië en Polen.

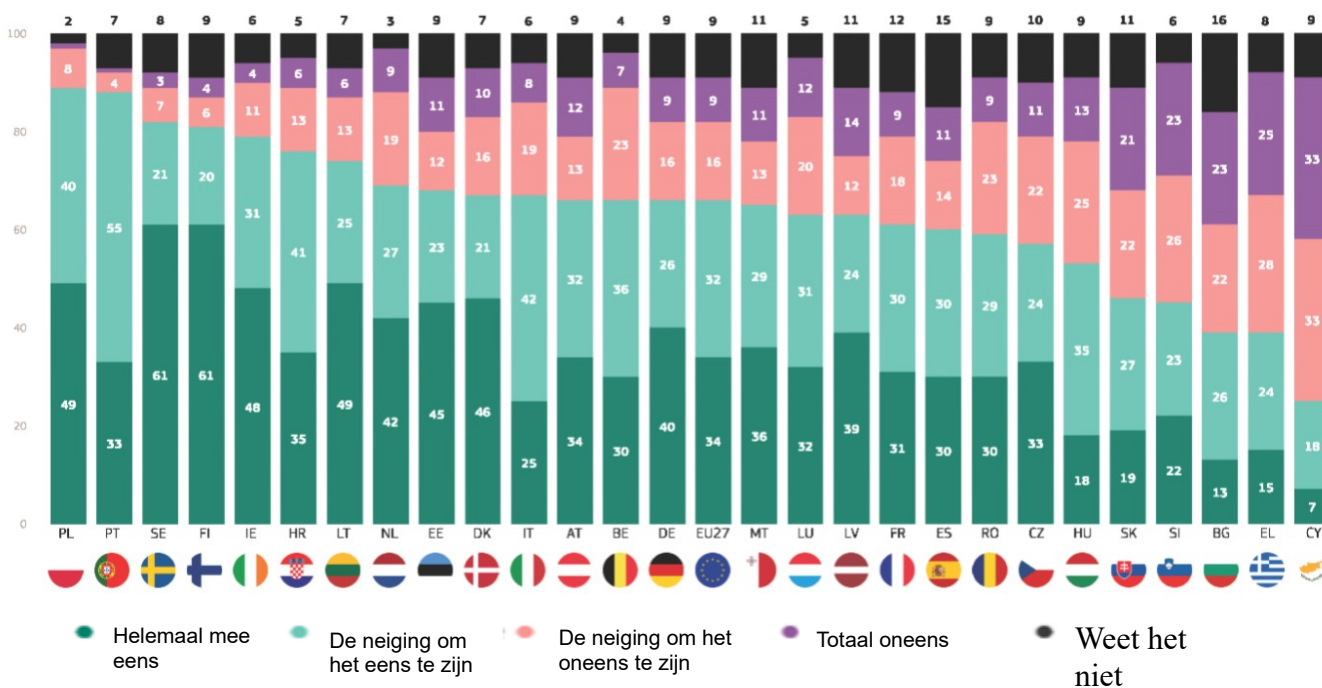
QD2.1 De EU heeft een reeks maatregelen genomen als reactie op de Russische invasie van Oekraïne. In hoeverre u het eens of oneens bent met elk van deze acties. Het opleggen van economische sancties aan de Russische overheid, bedrijven en particulieren (%)

		EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Totaal „Overeenkomst”	Okt/nov 2023	72	77	44	67	88	72	66	85	56	69	67	80	70	31	68	80	73	55	69	88	62	89	93	63	57	50	89	96
	Δ mei/juni 2023	0	1	-2	-7	-1	-2	4	-4	-2	-3	4	-1	0	-4	-3	-4	-2	-4	-7	2	7	0	-1	-2	-2	-1	3	2
Totaal „het oneens”	Okt/nov 2023	21	20	40	27	9	22	24	10	37	22	22	16	24	59	21	15	23	41	20	10	33	9	3	29	39	41	5	3
	Δ mei/juni 2023	-1	-1	0	6	1	0	-2	3	2	3	-4	-1	0	3	1	3	2	4	5	-2	-6	0	1	-1	3	0	-4	-2
Weet het niet	Okt/nov 2023	7	3	16	6	3	6	10	5	7	9	11	4	6	10	11	5	4	4	11	2	5	2	4	8	4	9	6	1
	Δ mei/juni 2023	1	0	2	1	0	2	-2	1	0	0	0	2	0	1	2	1	0	0	2	0	-1	0	0	3	-1	1	1	0

Een meerderheid van de respondenten in 23 EU-lidstaten is het eens met het verbod om staatsmedia zoals Sputnik en Russia Today uit te zenden in de EU, met de hoogste niveaus in Polen (89 %), Portugal (88 %), Zweden (82 %) en Finland (81 %). In Cyprus daarentegen is slechts een minderheid het eens (25 % versus 66 % is het daar niet mee eens), Griekenland (39 % versus 53 %), Bulgarije (39 % versus 45 %) en Slovenië (45 % versus 49 %).

Finland en Zweden (elk 61 %) zijn de enige landen waar ten minste de helft „totaal mee eens” is, en dit is te vergelijken met 7 % in Cyprus, die hetzelfde zeggen. Daarentegen zijn er vijf landen waar ten minste één op de vijf „volledig oneens” is met het verbieden van deze media: Cyprus (33 %), Griekenland (25 %), Bulgarije en Slovenië (elk 23 %) en Slowakije (21 %).

QD2.2. De EU heeft een reeks maatregelen genomen als reactie op de Russische invasie van Oekraïne. In hoeverre u het eens of oneens bent met elk van deze acties. —Banning staatsmedia zoals Sputnik en Russia Today van uitzendingen in de EU (%)

De overeenkomst met het verbieden van staatsmedia zoals Sputnik en Russia Today van uitzendingen in de EU is sinds mei-juni 2023 in 16 landen afgenomen. De daling is groter in Griekenland (39 %, -11 procentpunten) dan in enig ander land, met de op een na grootste daling in Litouwen (74 %, -6 procentpunten). De overeenkomst is toegenomen in tien landen met de grootste in Zweden (82 %, + 4 procentpunten) en Estland (68 %, + 4 procentpunten). Het akkoord blijft stabiel in Italië.

Vergeleken met het voorjaar van 2023 (ST99) is het akkoord nu de minderheidsstandpunt in Griekenland en Slovenië.

QD2.2 De EU heeft een reeks maatregelen genomen als reactie op de Russische invasie van Oekraïne. In hoeverre u het eens of oneens bent met elk van deze acties. Het verbieden van staatsmedia zoals Sputnik en Russia Today om in de EU uit te zenden (%)

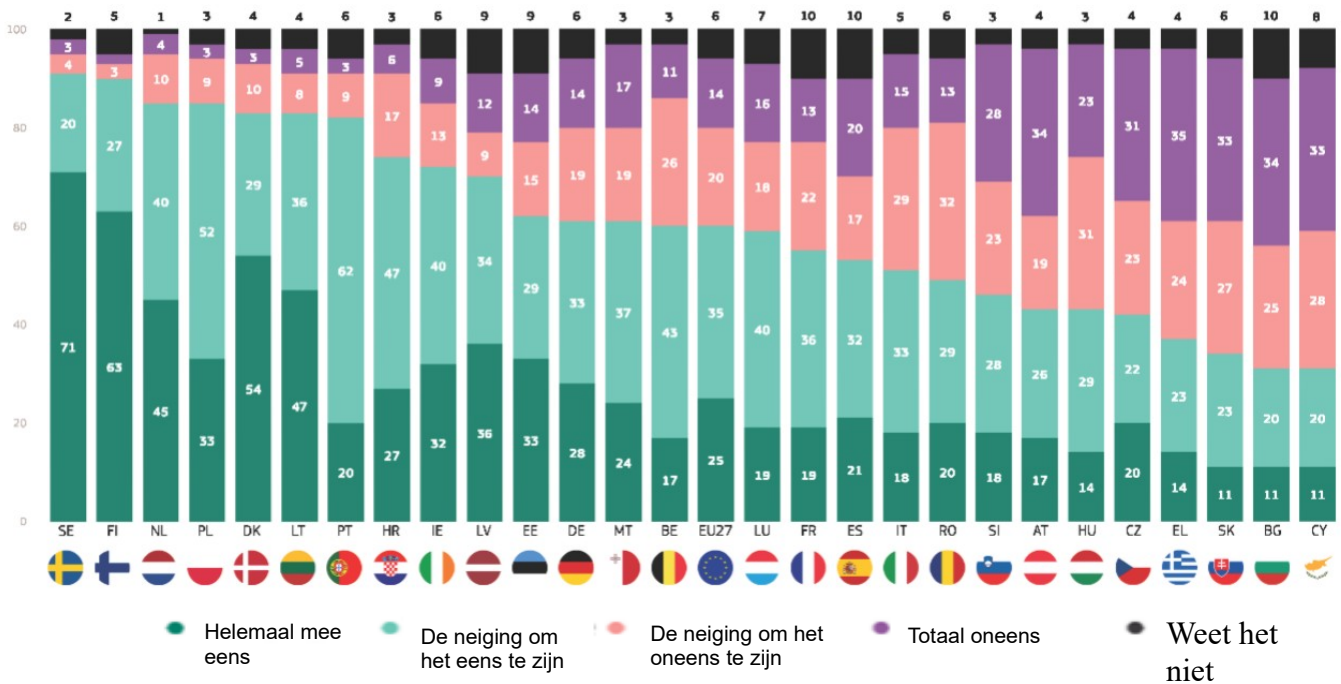
		EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Totaal „Overeenkomst”	Okt/nov 2023	66	66	39	57	67	66	68	79	39	60	61	76	67	25	63	74	63	53	65	69	66	89	88	59	45	46	81	82
	Δ mei/juni 2023	0	-2	2	-4	-4	1	4	-2	-11	-2	1	-4	0	-3	-4	-6	-4	-3	2	1	3	1	-1	2	-3	-1	-2	4
Totaal „het oneens”	Okt/nov 2023	25	30	45	33	26	25	23	15	53	25	27	19	27	66	26	19	32	38	24	28	25	9	5	32	49	43	10	10
	Δ mei/juni 2023	-1	3	2	3	3	-3	-3	2	12	0	0	1	0	3	3	4	2	3	4	-1	-4	-1	2	-2	4	4	1	-1
Weet het niet	Okt/nov 2023	9	4	16	10	7	9	9	6	8	15	12	5	6	9	11	7	5	9	11	3	9	2	7	9	6	11	9	8
	Δ mei/juni 2023	1	-1	-4	1	1	2	-1	0	-1	2	-1	3	0	0	1	2	2	0	-6	0	1	0	-1	0	-1	-3	1	-3

Hoewel een meerderheid in 19 EU-lidstaten het eens is met de financiering van de aankoop en levering van militaire uitrusting aan Oekraïne, verschillen de niveaus aanzienlijk van land tot land. De grootste steun wordt waargenomen bij de respondenten in Zweden (91 %), Finland (90 %) en Nederland en Polen (elk 85 %), maar een meerderheid in Roemenië (49 % versus 45 % is het daar niet mee eens) ondersteunt deze actie ook.

In de overige acht landen is slechts een minderheid het ermee eens, met de laagste niveaus in Cyprus (31 % tegenover 61 % niet mee eens), Bulgarije (31 % versus 59 %) en Slowakije (34 % versus 60 %).

Meer dan de helft van alle respondenten in Zweden (71 %), Finland (63 %) en Denemarken (54 %) is het „volledig” eens met de financiering van de aankoop en levering van militair materieel aan Oekraïne. Aan de andere kant van de schaal zegt 11 % in Slowakije, Cyprus en Bulgarije hetzelfde.

QD2.3. De EU heeft een reeks maatregelen genomen als reactie op de Russische invasie van Oekraïne. In hoeverre u het eens of oneens bent met elk van deze acties. —Financiering van de aankoop en levering van militair materieel aan Oekraïne (%) Het verbieden van staatsmedia zoals Sputnik en Russia Today van uitzendingen in de EU (%)

In 22 EU-lidstaten zijn respondenten het nu minder vaak eens met de financiering van de aankoop en levering van militaire uitrusting aan Oekraïne dan in mei 2023. In Tsjechië (42 %, -12 procentpunten) en Luxemburg (59 %, -11 pp) is de daling meer dan tien procentpunten, gevolgd door Italië (51 %, -9 pp). De overeenkomst is in vier landen gestegen, maar met niet meer dan drie procentpunten, en blijft in Nederland ongewijzigd.

Onenigheid is nu de meerderheid van de mening in Tsjechië en Slovenië.

QD2.3 De EU heeft een reeks maatregelen genomen als reactie op de Russische invasie van Oekraïne. In hoeverre u het eens of oneens bent met elk van deze acties. Financiering van de aankoop en levering van militaire uitrusting aan Oekraïne (%)

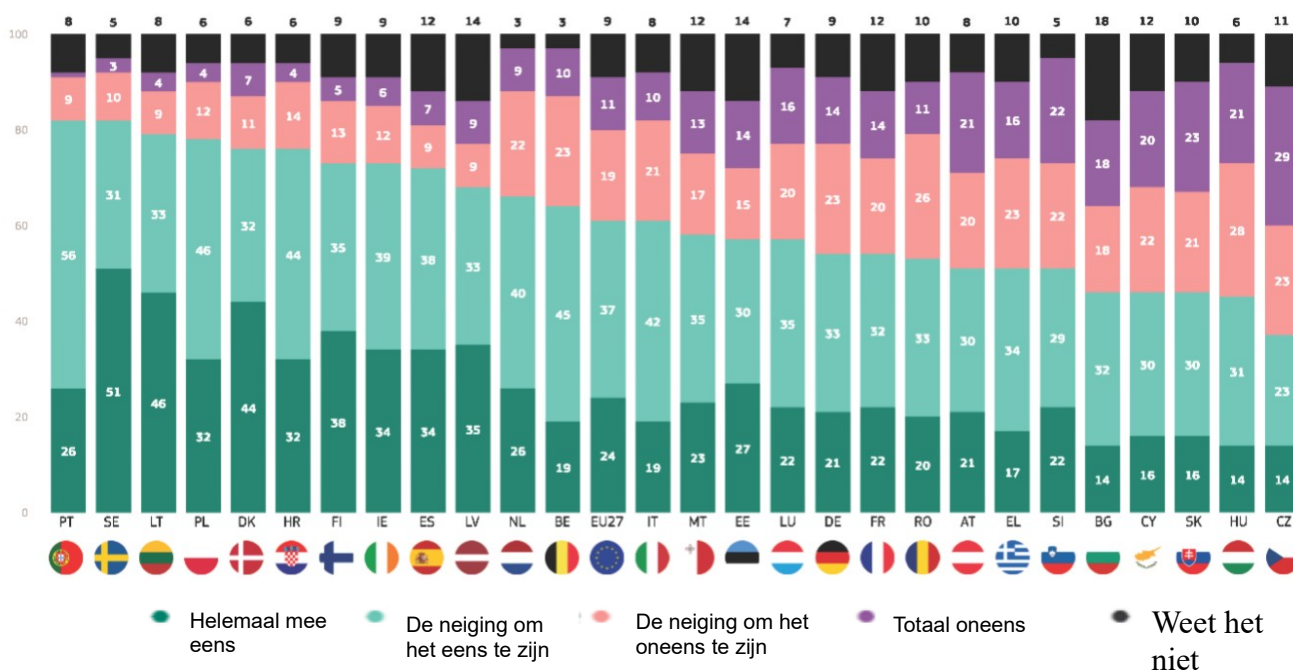
		EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Totaal „Overeenkomst”	Okt/nov 2023	60	60	31	42	83	61	62	72	37	53	55	74	51	31	70	83	59	43	61	85	43	85	82	49	46	34	90	91
	Δ mei/juni 2023	-4	-9	1	-12	-6	-1	-2	-7	-6	-7	-3	2	-9	-5	-4	-1	-11	-1	-3	0	3	-1	-8	-6	-3	-3	1	-2
Totaal „het oneens”	Okt/nov 2023	34	37	59	54	13	33	29	22	59	37	35	23	44	61	21	13	34	54	36	14	53	12	12	45	51	60	5	7
	Δ mei/juni 2023	3	9	1	12	5	-1	1	7	6	6	2	-3	9	3	4	0	8	0	3	1	-3	0	6	5	5	3	-3	2
Weet het niet	Okt/nov 2023	6	3	10	4	4	6	9	6	4	10	10	3	5	8	9	4	7	3	3	1	4	3	6	6	3	6	5	2
	Δ mei/juni 2023	1	0	-2	0	1	2	1	0	0	1	1	1	0	2	0	1	3	1	0	-1	0	1	2	1	-2	0	2	0

Een meerderheid van de respondenten in 25 lidstaten is het eens met de EU die Oekraïne de status van kandidaat-lidstaat verleent, met de sterkste steun in Portugal en Zweden (elk 82 %) en Litouwen (79 %). Een relatieve meerderheid in Slowakije (46 % is het ermee eens versus 44 % is het daar niet mee eens), Cyprus (46 % versus 42 %) en Bulgarije (46 % versus 36 %) zijn het ook eens.

Daarentegen is slechts een minderheid in Tsjechië (37 % het eens tegenover 52 % het niet eens) en Hongarije (45 % versus 49 %) het ermee eens dat de EU Oekraïne de status van kandidaat-lidstaat toekent.

Respondenten die in Zweden wonen (51 %), Litouwen (46 %) en Denemarken (44 %) zeggen dat ze het „volledig eens” zijn, terwijl de respondenten in Hongarije, Tsjechië en Bulgarije (14 % elk) het minst geneigd zijn om dit te doen.

QD2.7. De EU heeft een reeks maatregelen genomen als reactie op de Russische invasie van Oekraïne. In hoeverre u het eens of oneens bent met elk van deze genomen maatregelen:-De status van kandidaat-lidstaat als mogelijk lid van de EU aan Oekraïne verlenen (%)

Het akkoord over de toekenning van de status van kandidaat-lidstaat aan Oekraïne als mogelijk lid van de EU is in 23 landen afgenomen, met name in Malta (58 %, -12 procentpunten), Luxemburg (57 %, -9 procentpunten) en Portugal (82 %, -8 procentpunten). Het niveau van overeenstemming is toegenomen in de overige vier landen met de grootste in Oostenrijk (51 %, + 4 pp) en Bulgarije (46 %, + 4 procentpunten).

Het akkoord is nu de meerderheidsopvatting in Slowakije, maar de minderheidsstandpunt in Hongarije.

QD2.7 De EU heeft een reeks maatregelen genomen als reactie op de Russische invasie van Oekraïne. In hoeverre u het eens of oneens bent met elk van deze acties. Toekenning van de status van kandidaat-lidstaat van de EU aan Oekraïne (%)

		EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Totaal „Overeenkomst”	Okt/nov 2023	61	64	46	37	76	54	57	73	51	72	54	76	61	46	68	79	57	45	58	66	51	78	82	53	51	46	73	82
	Δ mei/juni 2023	-3	-2	4	-6	-3	-7	-5	-6	-5	3	-3	-7	-5	-1	-4	-5	-9	-4	-12	-4	4	-3	-8	-3	-1	1	-2	-3
Totaal „het oneens”	Okt/nov 2023	30	33	36	52	18	37	29	18	39	16	34	18	31	42	18	13	36	49	30	31	41	16	10	37	44	44	18	13
	Δ mei/juni 2023	2	4	-1	6	1	4	2	5	4	0	2	4	4	3	1	3	8	4	6	5	-5	1	7	1	3	-1	2	5
Weet het niet	Okt/nov 2023	9	3	18	11	6	9	14	9	10	12	12	6	8	12	14	8	7	6	12	3	8	6	8	10	5	10	9	5
	Δ mei/juni 2023	1	-2	-3	0	2	3	3	1	1	-3	1	3	1	-2	3	2	1	0	6	-1	1	2	1	2	-2	0	0	-2

Uit de sociaaldemografische analyse blijkt dat een meerderheid in bijna alle groepen steun verleent aan elk van de acties van de EU als reactie op de Russische invasie van Oekraïne, maar er zijn enkele opmerkelijke verschillen.

Mannen (62 %) hebben meer kans dan vrouwen (57 %) om het eens te zijn met de financiering van de aankoop en levering van militaire uitrusting aan Oekraïne.

De steun voor elke maatregel is sterk in elke leeftijdsgroep, hoewel degenen tussen 15 en 24 jaar meer kans hebben dan oudere leeftijdsgroepen om financiële steun te verlenen aan Oekraïne (76 %) en Oekraïne de status van kandidaat-lidstaat van de EU toe te kennen (66 %), met name in vergelijking met degenen van 55 jaar en ouder.

Hoe langer een respondent in het onderwijs bleef, hoe groter de kans dat ze het met elke actie eens zijn, met de grootste verschillen tussen degenen die een opleiding van 20 jaar of ouder hebben voltooid en degenen die 19 jaar of jonger zijn. 66 % van degenen die een opleiding van 20 jaar of ouder hebben voltooid, is het bijvoorbeeld eens met de financiering van de aankoop en levering van militaire uitrusting aan Oekraïne, tegenover 48 % die 15 jaar of jonger voltooide.

Managers behoren consequent tot de meest waarschijnlijke om het eens te zijn met elke actie, terwijl werklozen en huisvrouwen consequent tot de minst waarschijnlijke zijn om het eens te zijn. 68 % van de managers is het bijvoorbeeld eens met het toekennen van de status van kandidaat-lidstaat aan Oekraïne, tegenover 50 % van de huiszoekers en 51 % van de werklozen.

De financiële situatie is ook van invloed: hoe minder moeilijkheden een respondent heeft om rekeningen te betalen, hoe groter de kans dat ze het eens zijn met elke actie. 88 % van de respondenten die nooit of bijna nooit problemen hebben met het betalen van rekeningen, is het bijvoorbeeld eens met het verwelkomen in de EU van mensen die de oorlog ontvluchten, vergeleken met 74 % van degenen die meestal moeite hebben met het betalen van rekeningen.

Respondenten die zichzelf beschouwen als behorend tot de hogere midden- of hogere klasse, zijn het meest waarschijnlijk het eens met elke actie, vooral in vergelijking met degenen die zichzelf beschouwen als behorend tot de arbeidersklasse of de lagere middenklasse. 85 % van degenen die zichzelf tot de hogere klasse beschouwen en 81 % die zichzelf tot de middenklasse beschouwt, zijn het bijvoorbeeld eens met het verlenen van financiële steun aan Oekraïne, tegenover 65 % van de respondenten die zichzelf tot de arbeidersklasse beschouwen en 67 % die zichzelf tot de lagere middenklasse beschouwt.

Tot slot hebben respondenten met een positief beeld van de EU veel meer kans om elk van deze acties te steunen dan degenen met een negatief standpunt. 95 % van de mensen met een positieve kijk op de EU is het bijvoorbeeld eens met het verlenen van humanitaire steun aan de mensen die door de oorlog zijn getroffen, tegenover 79 % van de mensen met een negatief standpunt.

Respondenten met een negatief beeld van de EU zijn de enige groep waar een meerderheid het niet eens is met elke actie: 60 % is het niet eens met de financiering van de aankoop en levering van militaire uitrusting aan Oekraïne, 58 % is het niet eens met het toekennen van de status van kandidaat-lidstaat aan Oekraïne en 50 % is het niet eens met het verlenen van financiële steun aan Oekraïne.

QD2 De EU heeft een reeks maatregelen genomen als reactie op de Russische invasie van Oekraïne. In hoeverre u het eens of oneens bent met elk van deze acties. Totaal „Overeenkomst“ (% — EU)

	Humanitaire hulp verlenen aan de mensen die getroffen zijn door de oorlog	Welkom in de EU-mensen die de oorlog ontvluchten	Het opleggen van economische sancties aan de Russische overheid, bedrijven en individuen	Het verlenen van financiële steun aan Oekraïne	Het verbieden van staatsmedia zoals Sputnik en Russia Today om in de EU te uitzenden	Toekenning van de status van kandidaat-lidstaat van de EU aan Oekraïne	Financiering van de aankoop en levering van militaire uitrusting aan Oekraïne
EU27	89	84	72	72	66	61	60
Geslacht							
Man	90	85	73	72	67	62	62
Vrouw	89	83	71	71	65	61	57
Leeftijd							
15-24	90	86	71	76	63	66	62
25-39	91	85	73	72	67	63	59
40-54	89	84	73	72	67	62	62
55	89	83	71	70	65	59	58
Onderwijs (eind van)							
-15	85	79	65	64	60	53	48
16-19	88	81	70	68	66	58	57
20	94	89	77	77	68	66	66
Nog steeds studeren	91	88	74	80	65	68	65
Sociaal-professionele categorie							
Zelfstandig in loondienst	94	88	74	74	68	64	61
Beheerders	94	91	80	81	71	68	70
Andere witte kragen	89	83	75	72	68	62	59
Handarbeiders	88	82	71	69	65	59	58
Huiselijke personen	82	74	65	60	61	50	49
Werkloos	86	78	64	61	59	51	47
Gepensioneerd	88	83	71	69	65	58	58
Studenten	91	88	74	80	65	68	65
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen							
Het grootste deel van de tijd	84	74	63	54	57	48	43
Van tijd tot tijd	86	80	68	67	63	59	55
Bijna nooit/nooit	91	88	76	76	69	64	64
Overweeg om deel uit te maken van							
De arbeidersklasse	88	80	66	65	61	57	54
De lagere middenklasse	88	82	71	67	64	58	54
De middenklasse	90	85	74	74	68	64	62
De hogere middenklasse	93	90	79	81	71	68	75
De hogere klasse	92	88	86	85	71	68	78
Beeld van de EU							
Positief	95	93	84	85	78	77	75
Neutraal	88	81	68	68	62	56	54
Negatief	79	67	52	45	47	34	34

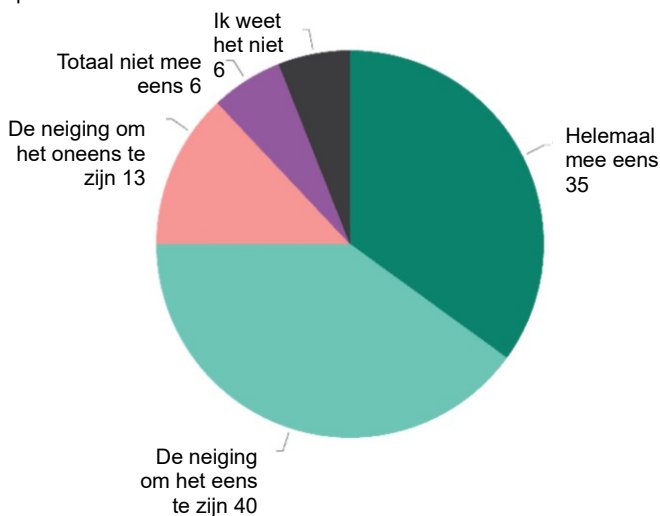
Een grote meerderheid is het ermee eens dat de EU, door zich te verzetten tegen de Russische invasie van Oekraïne, de Europese waarden verdedigt.

Driekwart van de respondenten (75 %, geen verandering sinds mei-juni 2023) is het erover eens dat de EU, door zich te verzetten tegen de Russische invasie van Oekraïne, de Europese waarden verdedigt met 35 % (-2 PP) die zegt dat ze het „volledig eens” zijn.¹³ Bijna een op de vijf (19 %, + 1 pp) zegt het niet eens te zijn, met 6 % (geen verandering) totaal oneens.

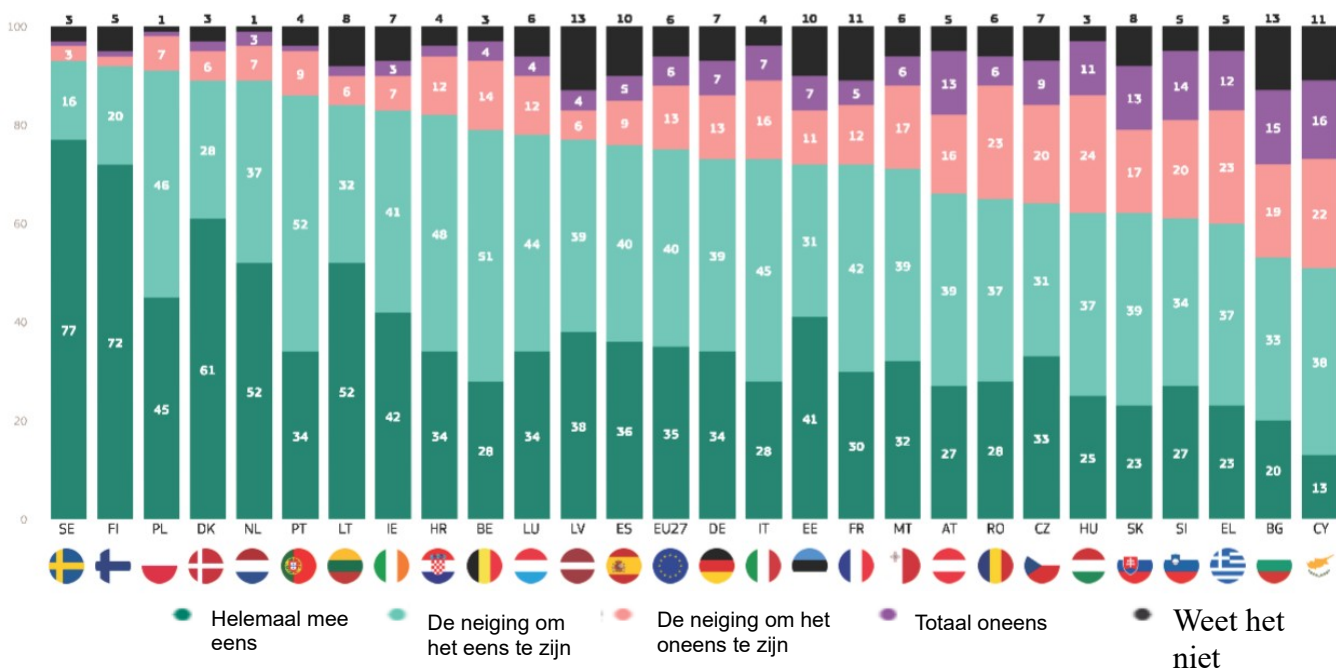
Meer dan de helft van alle respondenten in elke EU-lidstaat is het erover eens dat de EU, door zich te verzetten tegen de Russische invasie van Oekraïne, de Europese waarden verdedigt, hoewel percentages variëren van 93 % in Zweden, 92 % in Finland en 91 % in Polen tot 51 % in Cyprus, 53 % in Bulgarije en 60 % in Griekenland.

Er zijn vijf landen waar ten minste de helft „totaal mee eens” is: Zweden (77 %), Finland (72 %), Denemarken (61 %) en Nederland en Litouwen (elk 52 %). Dit is te vergelijken met 13 % in Cyprus die hetzelfde zeggen.

QD3.3. Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. Door zich te verzetten tegen de Russische invasie van Oekraïne, verdedigt de EU de Europese waarden

QD3.3. Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. Door zich te verzetten tegen de Russische invasie van Oekraïne, verdedigt de EU de Europese waarden

13 QD3.3. Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. Door zich te verzetten tegen de Russische invasie van Oekraïne, verdedigt de EU de Europese waarden

Vergeleken met mei-juni 2023 zijn de respondenten in 15 EU-lidstaten het er nu minder vaak over eens dat de EU, door zich te verzetten tegen de Russische invasie van Oekraïne, de Europese waarden verdedigt, met de grootste dalingen in Griekenland (60 %, -8 procentpunten) en Portugal (86 %, -6 procentpunten) en Tsjechië (64 %, -6 procentpunten).

De overeenstemming is daarentegen gestegen in negen landen, waaronder Oostenrijk (66 %, + 7 procentpunten) en Slowakije (62 %, + 6 procentpunten), en er is geen verandering opgetreden in Estland, Spanje of Finland.

QD3.3 Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. Door zich te verzetten tegen de Russische invasie van Oekraïne, verdedigt de EU de Europese waarden (%)

		EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Weet het niet	Okt/nov 2023	6	3	13	7	3	7	10	7	5	10	11	4	4	11	13	8	6	3	6	1	5	1	4	6	5	8	5	3
	Δ mei/juni 2023	-1	1	0	0	0	2	-1	2	0	-1	-2	2	-1	-2	2	2	-1	0	3	-1	-1	-1	-2	1	-2	-5	0	0
Totaal „Overee nkomst”	Okt/nov 2023	75	79	53	64	89	73	72	83	60	76	72	82	73	51	77	84	78	62	71	89	66	91	86	65	61	62	92	93
	Δ mei/juni 2023	0	-1	-2	-6	-1	1	0	-5	-8	0	2	-5	1	-2	-2	-3	-5	-5	-5	1	7	3	-6	3	-2	6	0	1
Totaal „het oneens”	Okt/nov 2023	19	18	34	29	8	20	18	10	35	14	17	14	23	38	10	8	16	35	23	10	29	8	10	29	34	30	3	4
	Δ mei/juni 2023	1	0	2	6	1	-3	1	3	8	1	0	3	0	4	0	1	6	5	2	0	-6	-2	8	-4	4	-1	0	-1

Uit de sociaaldemografische analyse blijkt dat een meerderheid in elke groep het erover eens is dat de EU de Europese waarden verdedigt door zich te verzetten tegen de Russische invasie van Oekraïne. Het onthult geen verschillen op basis van leeftijd of geslacht, maar de analyse illustreert wel dat hoe langer een respondent in het onderwijs bleef, hoe waarschijnlijker ze het erover eens zijn. 81 % van degenen die in het onderwijs van 20 jaar of ouder bleven, zijn het bijvoorbeeld eens, tegenover 65 % van degenen die het hebben voltooid in de leeftijd van 15 jaar of jonger.

Uit de analyse blijkt ook dat managers (81 %) en studenten (79 %) het vaker eens zijn dan respondenten in andere sociaal-professionele groepen, en met name werklozen (63 %) en huisvrouwen (64 %). Het benadrukt ook dat hoe minder moeilijkheden een respondent heeft om rekeningen te betalen, hoe groter de kans dat ze het erover eens zijn: 78 % van de respondenten die deze problemen nooit of bijna nooit hebben, is het erover eens, vergeleken met 63 % die meestal moeite heeft met het betalen van rekeningen.

Hoe hoger de klasse waarin een respondent zich bevindt, hoe groter de kans dat ze het eens zijn. 88 % van degenen die denken dat ze tot de hogere klasse behoren, is het bijvoorbeeld eens, tegenover 69 % die zichzelf beschouwt als behorend tot de arbeidersklasse.

Ten slotte is het beeld van de EU ook invloedrijk, waarbij respondenten met een positief beeld van de EU (88 %) het er veel vaker over eens zijn dan degenen met een negatief imago (51 %).

QD3.3. Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. Door zich te verzetten tegen de Russische invasie van Oekraïne, verdedigt de EU de Europese waarden

	Totaal „Overeenkomst”	Totaal „het oneens”	Weet het niet
EU27	75	19	6
Geslacht			
Man	76	19	5
Vrouw	74	18	8
Leeftijd			
15-24	75	18	7
25-39	76	18	6
40-54	76	19	5
55	74	18	8
Onderwijs (eind van)			
-15	65	21	14
16-19	73	21	6
20	81	15	4
Nog steeds studeren	79	16	5
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandig in loondienst	78	18	4
Beheerders	81	16	3
Andere witte kragen	76	18	6
Handarbeiders	74	20	6
Huiselijke personen	64	23	13
Werkloos	63	26	11
Gepensioneerd	74	18	8
Studenten	79	16	5
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	63	26	11
Van tijd tot tijd	71	22	7
Bijna nooit/nooit	78	16	6
Overweeg om deel uit te maken van			
De arbeidersklasse	69	19	12
De lagere middenklasse	73	22	5
De middenklasse	77	18	5
De hogere middenklasse	83	15	2
De hogere klasse	88	10	2
Beeld van de EU			
Positief	88	9	3
Neutraal	71	20	9
Negatief	51	41	8

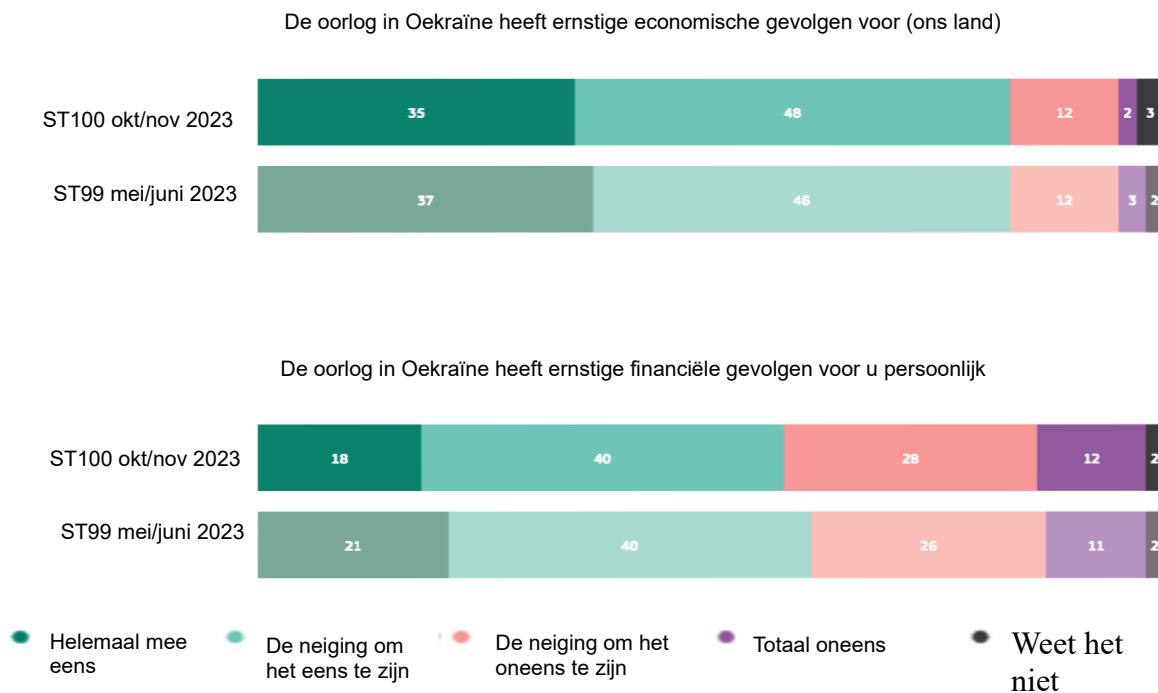
III. Gevolgen van de oorlog in Oekraïne

De meerderheid van de Europeanen denkt dat de oorlog ernstige economische gevolgen heeft voor hun land, en ernstige financiële gevolgen voor hen persoonlijk.

Meer dan acht op de tien respondenten (83 %, geen verandering sinds mei-juni 2023) zijn het erover eens dat de oorlog in Oekraïne ernstige economische gevolgen heeft voor hun land, waaronder 35 % (-2 pp) die het „volledig eens” zijn. Meer dan een op de tien (14 %, -1 pp) is het daar niet mee eens, terwijl 3 % (+ 1 pp) zegt het niet te weten.¹⁴

Bijna zes op de tien (58 %, -3 PP) is het erover eens dat de oorlog in Oekraïne persoonlijk ernstige financiële gevolgen heeft, waarbij 18 % (-3 pp) zegt dat ze het „helemaal eens” zijn. Dit is de tweede opeenvolgende daling van het akkoord sinds januari-februari 2023. Vier op de tien (40 %, + 3 PP) zijn het daar niet mee eens, met inbegrip van 12 % (+ 1 pp) die het „totaal oneens” zijn. Slechts 2 % (geen verandering) zegt dat ze het niet weten.

QD4. Als je nadenkt over de gevolgen van de oorlog in Oekraïne, vertel dan in hoeverre je het eens bent of het oneens bent met de volgende uitspraken. (EU27) (%)

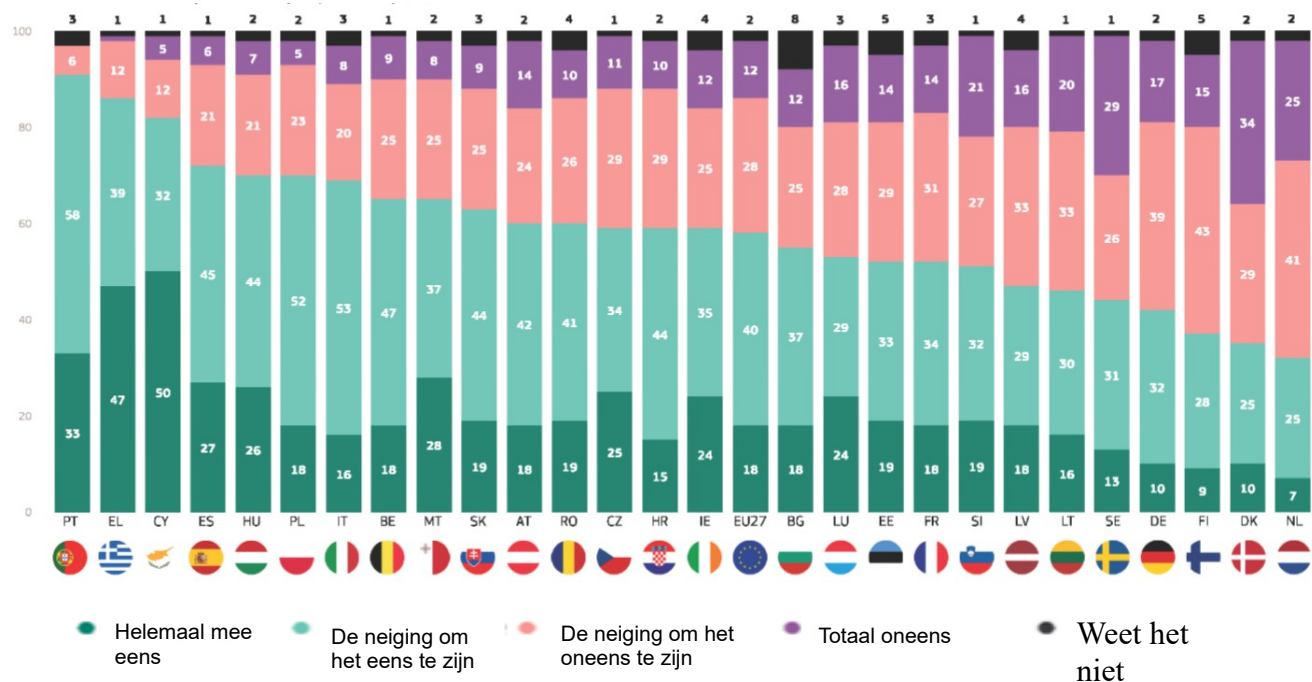

¹⁴ QD4. Als je nadenkt over de gevolgen van de oorlog in Oekraïne, vertel dan in hoeverre je het eens bent of het oneens bent met de volgende uitspraken? 4.1 De oorlog in Oekraïne heeft ernstige financiële gevolgen voor u persoonlijk; 4.2 De oorlog in Oekraïne heeft ernstige economische gevolgen voor (ons land).

In 20 EU-lidstaten is een meerderheid van de respondenten het erover eens dat de oorlog in Oekraïne voor hen persoonlijk ernstige financiële gevolgen heeft, hoewel het niveau varieert van 91 % in Portugal, 86 % in Griekenland en 82 % in Cyprus tot 51 % in Slovenië en 52 % in Frankrijk en Estland. In de overige zeven landen is slechts een minderheid het eens, met het laagste niveau in Nederland (32 % versus 66 % is het daar niet mee eens), Denemarken (35 % versus 63 %) en Finland (37 % versus 58 %).

Er zijn drie landen waar ten minste een derde zegt „helemaal mee eens”: Cyprus (50 %), Griekenland (47 %) en Portugal (33 %). Meer dan een derde van de respondenten in Denemarken (34 %) zegt dat ze het „helemaal oneens” zijn.

QD4.1. Over de gevolgen van de oorlog in Oekraïne kunt u vertellen in welke mate u het eens bent of het oneens bent met de volgende verklaringen. De oorlog in Oekraïne heeft ernstige financiële gevolgen voor u persoonlijk (%)

Hetakoord dat de oorlog in Oekraïne voor hen persoonlijk ernstige financiële gevolgen heeft, is onder de respondenten in 19 landen gedaald en in drie landen is de daling ten minste 10 procentpunten: Denemarken (35 %, — 13 procentpunten), Slowakije (63 %, -10 pp) en Kroatië (59 %, -10 pp). Daarentegen zijn de overeenstemmingsniveaus gestegen in zes landen, waaronder Oostenrijk (60 %, + 7 procentpunten) en Portugal (91 %, + 5 procentpunten). De overeenkomst is stabiel gebleven in België en Finland.

In vergelijking met het voorjaar van 2023 is onenigheid nu het meerderheidsstandpunt in Letland, Litouwen en Zweden.

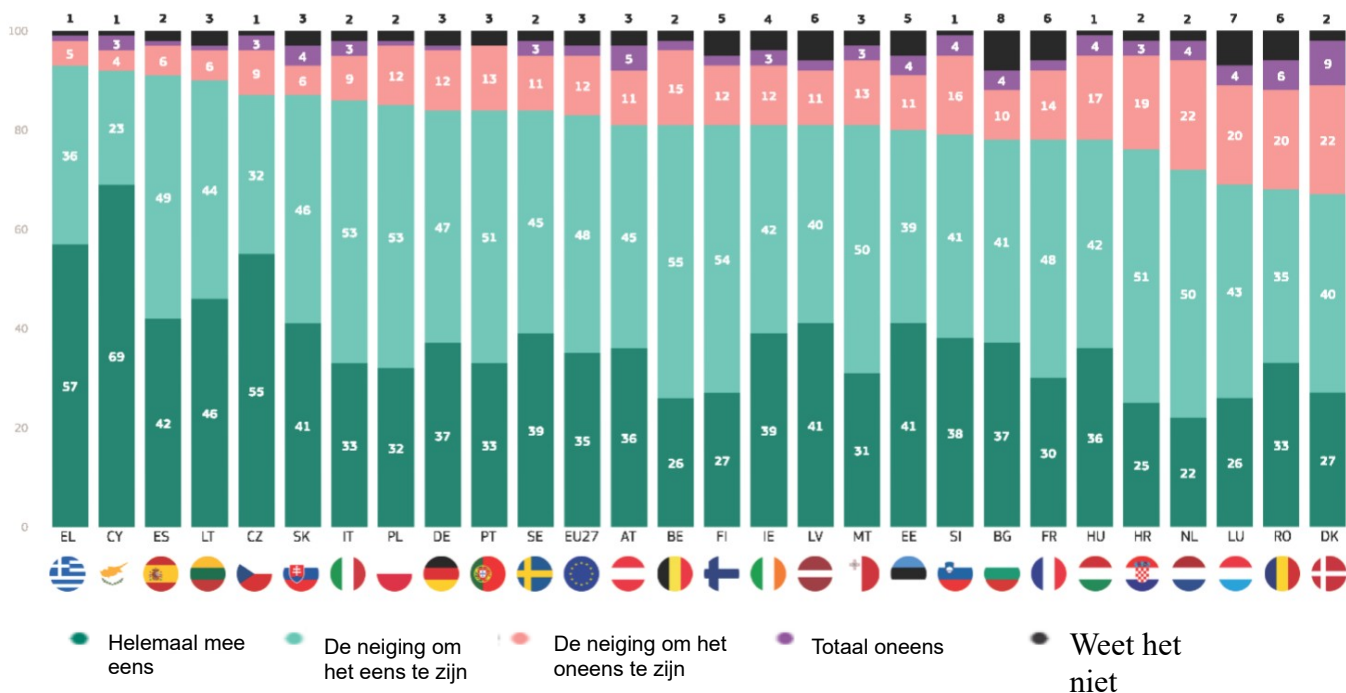
QD4.1 Denk na over de gevolgen van de oorlog in Oekraïne, vertel in hoeverre u het eens bent of het oneens bent met de volgende verklaringen. De oorlog in Oekraïne heeft ernstige financiële gevolgen voor u persoonlijk (%)

		EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Totaal „Overeenkomst”	Okt/nov 2023	58	65	55	59	35	42	52	59	86	72	52	59	69	82	47	46	53	70	65	32	60	70	91	60	51	63	37	44
	Δ mei/juni 2023	-3	0	-2	1	-13	-5	-2	-7	1	-3	-1	-10	1	-1	-5	-9	-5	-8	-5	-5	7	-4	5	1	-4	-10	0	-7
Totaal „het oneens”	Okt/nov 2023	40	34	37	40	63	56	43	37	13	27	45	39	28	17	49	53	44	28	33	66	38	28	6	36	48	34	58	55
	Δ mei/juni 2023	3	1	1	0	12	4	2	7	-2	4	0	9	-1	1	4	10	3	8	5	4	-7	5	-6	-2	5	10	0	6
Weet het niet	Okt/nov 2023	2	1	8	1	2	2	5	4	1	1	3	2	3	1	4	1	3	2	2	2	2	2	3	4	1	3	5	1
	Δ mei/juni 2023	0	-1	1	-1	1	1	0	0	1	-1	1	1	0	0	1	-1	2	0	0	1	0	-1	1	1	-1	0	0	1

Meer dan twee derde van de respondenten in elke EU-lidstaat is het erover eens dat de oorlog in Oekraïne ernstige economische gevolgen heeft voor hun land, met de hoogste niveaus in Griekenland (93 %), Cyprus (92 %), Spanje (91 %) en Litouwen (90 %). De meerderheid in Denemarken (67 %), Roemenië (68 %) en Luxemburg (69 %) is het ook eens.

In elke lidstaat is meer dan één op de vijf het volledig eens met deze verklaring, en dit is met name het geval in Cyprus (69 %), Griekenland (57 %) en Tsjechië (55 %).

QD4.2. Als je nadenkt over de gevolgen van de oorlog in Oekraïne, vertel dan in hoeverre je het eens bent of het oneens bent met de volgende uitspraken. De oorlog in Oekraïne heeft ernstige economische gevolgen voor (ons land) (%)

In 13 EU-lidstaten is de kans kleiner dat respondenten het erover eens zijn dat de oorlog in Oekraïne ernstige economische gevolgen heeft voor hun land dan in mei-juni 2023, met de grootste dalingen onder respondenten in Denemarken (67 %, -9 procentpunten) en in Portugal (84 %, -8 procentpunten) en Kroatië (76 %, -8 procentpunten).

De overeenkomst is in tien landen toegenomen, maar Oostenrijk (81 %, + 8 procentpunten) is het enige land waar de stijging meer dan drie procentpunten bedraagt. Het advies is ongewijzigd in Bulgarije, Cyprus, Litouwen en Finland.

QD4.2 Denk na over de gevolgen van de oorlog in Oekraïne, vertel in welke mate u het eens bent of het oneens bent met de volgende verklaringen De oorlog in Oekraïne heeft ernstige economische gevolgen voor (ons land) (%)

		EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Totaal „Overeenkomst”	Okt/nov 2023	83	81	78	87	67	84	80	81	93	91	78	76	86	92	81	90	69	78	81	72	81	85	84	68	79	87	81	84
	Δ mei/juni 2023	0	2	0	3	-9	1	-1	-5	1	3	-1	-8	1	0	1	0	-6	-3	-7	-5	8	-1	-8	1	1	-1	0	-3
Totaal „het oneens”	Okt/nov 2023	14	17	14	12	31	13	15	15	6	7	16	22	12	7	13	7	24	21	16	26	16	13	13	26	20	10	14	14
	Δ mei/juni 2023	-1	-2	-2	-3	9	-2	0	5	-1	-3	-1	7	-1	1	-2	-1	5	4	6	5	-8	2	6	-3	1	0	-1	2
Weet het niet	Okt/nov 2023	3	2	8	1	2	3	5	4	1	2	6	2	2	1	6	3	7	1	3	2	3	2	3	6	1	3	5	2
	Δ mei/juni 2023	1	0	2	0	0	1	1	0	0	0	2	1	0	-1	1	1	1	-1	1	0	0	-1	2	2	-2	1	1	1

De sociaal-demografische analyse illustreert een hoge mate van consensus tussen groepen dat de oorlog in Oekraïne ernstige economische gevolgen heeft voor hun land: in elke groep zijn ten minste driekwart het eens.

Er is een grotere variatie in de overeenstemming dat de oorlog in

Oekraïne heeft ernstige persoonlijke financiële gevolgen, hoewel een meerderheid in bijna alle groepen het erover eens is. De respondenten zullen het meest waarschijnlijk eens zijn tussen 25 en 54 jaar, degenen die een opleiding van 19 jaar of jonger hebben voltooid, werklozen (68 %), handarbeiders (66 %), degenen die meestal moeite hebben met het betalen van rekeningen (81 %) en degenen die zichzelf beschouwen als behorend tot de arbeidersklasse (68 %).

QD4.1 Denk na over de gevolgen van de oorlog in Oekraïne. vertel in hoeverre u het eens bent of het oneens bent met de volgende verklaringen. De oorlog in Oekraïne heeft ernstige financiële gevolgen voor u persoonlijk (% — EU)

	Totaal „Overeenkomst”	Totaal „het oneens”	Weet het niet
EU27	58	40	2
Geslacht			
Man	58	40	2
Vrouw	58	39	3
Leeftijd			
15-24	52	44	4
25-39	61	37	2
40-54	62	36	2
55	56	41	3
Onderwijs (eind van)			
-15	64	32	4
16-19	63	35	2
20	51	47	2
Nog steeds studeren	50	47	3
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandig in loondienst	61	37	2
Beheerders	49	50	1
Andere witte kragen	60	37	3
Handarbeiders	66	32	2
Huiselijke personen	62	33	5
Werkloos	68	28	4
Gepensioneerd	54	43	3
Studenten	50	47	3
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	81	17	2
Van tijd tot tijd	70	27	3
Bijna nooit/nooit	50	43	2
Overweeg om deel uit te maken van			
De arbeidersklasse	68	23	4
De lagere middenklasse	61	37	2
De middenklasse	55	43	2
De hogere middenklasse	42	57	1
De hogere klasse	39	55	6
Beeld van de EU			
Positief	55	43	2
Neutraal	59	33	3
Negatief	64	1	34

Daarentegen is slechts een minderheid van managers (49 % versus 50 % het daar niet mee eens) en degenen die zichzelf tot het hogere midden (42 % versus 57 %) of hogere klasse (39 % versus 55 %) beschouwen, zijn het erover eens dat de oorlog ernstige persoonlijke financiële gevolgen heeft gehad.

Uit de analyse blijkt ook dat respondenten die het eens zijn met de ene verklaring eerder het eens zijn met de andere. 67 % van degenen die het erover eens zijn dat de oorlog in Oekraïne ernstige economische gevolgen heeft voor hun land, is het er ook mee eens dat de oorlog ernstige persoonlijke financiële gevolgen heeft gehad, tegenover 32 % die het oneens is dat de oorlog in Oekraïne ernstige economische gevolgen heeft voor hun land.

QD4.2 Denk na over de gevolgen van de oorlog in Oekraïne, vertel in hoeverre u het eens bent of het oneens bent met de volgende verklaringen. De oorlog in Oekraïne heeft ernstige economische gevolgen voor {OUR LAND} (% — EU)

	Totaal „Overeenkomst”	Totaal „het oneens”	Weet het niet
EU27	83	14	3
Geslacht			
Man	82	16	2
Vrouw	83	13	4
Leeftijd			
15-24	79	15	6
25-39	83	15	2
40-54	84	14	2
55	83	13	4
Onderwijs (eind van)			
-15	83	12	5
16-19	85	12	3
20	81	17	2
Nog steeds studeren	80	15	5
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandig in loondienst	84	15	1
Beheerders	81	18	1
Andere witte kragen	84	14	2
Handarbeiders	83	14	3
Huiselijke personen	80	14	6
Werkloos	84	12	4
Gepensioneerd	84	12	4
Studenten	80	15	5
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	85	11	4
Van tijd tot tijd	82	15	3
Bijna nooit/nooit	83	14	3
Overweeg om deel uit te maken van			
De arbeidersklasse	84	11	5
De lagere middenklasse	83	15	2
De middenklasse	84	14	2
De hogere middenklasse	75	23	2
De hogere klasse	79	19	2
Beeld van de EU			
Positief	84	14	2
Neutraal	81	14	5
Negatief	83	15	2

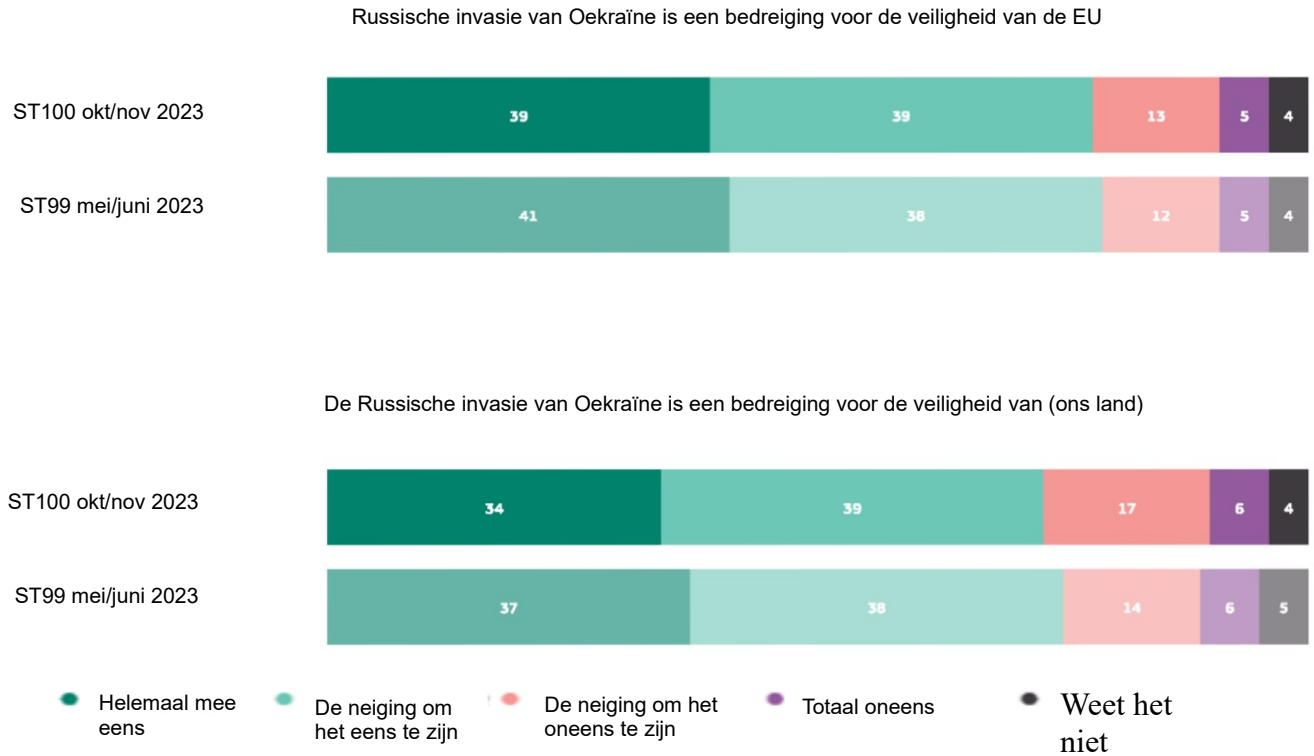
IV. Europese veiligheid bedreigd

Meer dan zeven op de tien zijn het erover eens dat de invasie van Oekraïne een bedreiging vormt voor zowel de nationale als de EU-veiligheid.

Meer dan driekwart van de respondenten (78 %, -1 procentpunt sinds mei-juni 2023) is het erover eens dat de Russische invasie van Oekraïne een bedreiging vormt voor de veiligheid van de EU, met 39 % (-2 pp) dat ze het „helemaal eens” zijn.¹⁵ Bijna een op de vijf (18 %, + 1 pp) is het daar niet mee eens.

Bijna driekwart (73 %, -2 pp) is het erover eens dat de Russische invasie van Oekraïne een bedreiging vormt voor de veiligheid van hun land, waaronder 34 % (-3 PP) die zegt dat ze het „volledig eens” zijn. Meer dan een op de vijf (23 %, + 3 pp) is het daar niet mee eens.

QD3. Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. (EU27) (%)

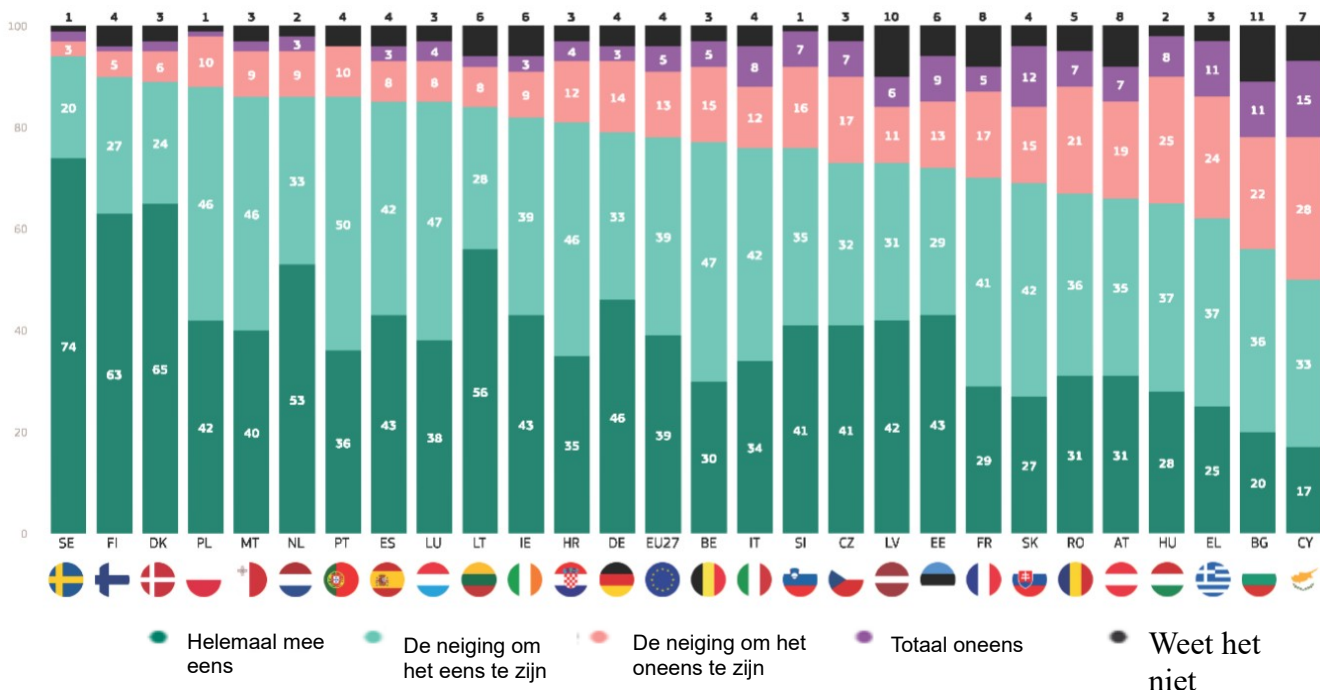

15 QD3. Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. 3.1 De Russische invasie van Oekraïne vormt een bedreiging voor de veiligheid van de EU; 3.2 De Russische invasie van Oekraïne vormt een bedreiging voor de veiligheid van (ons land).

Ten minste de helft van alle respondenten in elke lidstaat is het erover eens dat de Russische invasie van Oekraïne een bedreiging vormt voor de veiligheid van de EU. De overeenkomst komt het meest voor in Zweden (94 %), Finland (90 %) en Denemarken (89 %), met 50 % in Cyprus, 56 % in Bulgarije en 62 % in Griekenland.

In 26 lidstaten is ten minste één op de vijf respondenten het er volledig mee eens, en in vijf landen doet ten minste de helft dit: Zweden (74 %), Denemarken (65 %), Finland (63 %), Litouwen (56 %), Nederland (53 %). Dit is te vergelijken met 17 % in Cyprus die het „helemaal eens” zijn.

QD3.1. Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. De Russische invasie van Oekraïne vormt een bedreiging voor de veiligheid van de EU (%)

Sinds mei-juni 2023 is de overeenkomst dat de Russische invasie van Oekraïne een bedreiging vormt voor de veiligheid van de EU in 16 landen afgenomen, waarbij het grootste aantal respondenten in Hongarije (65 %, -9 procentpunt), Cyprus (50 %, -9 procentpunt) en Portugal (86 %, -7 pp) is gedaald.

De overeenkomst is in zes landen toegenomen, maar met niet meer dan drie procentpunten. Het advies is stabiel gebleven in Denemarken, Luxemburg, Polen, Roemenië en Zweden.

QD3.1 Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. De Russische invasie van Oekraïne vormt een bedreiging voor de veiligheid van de EU (%)

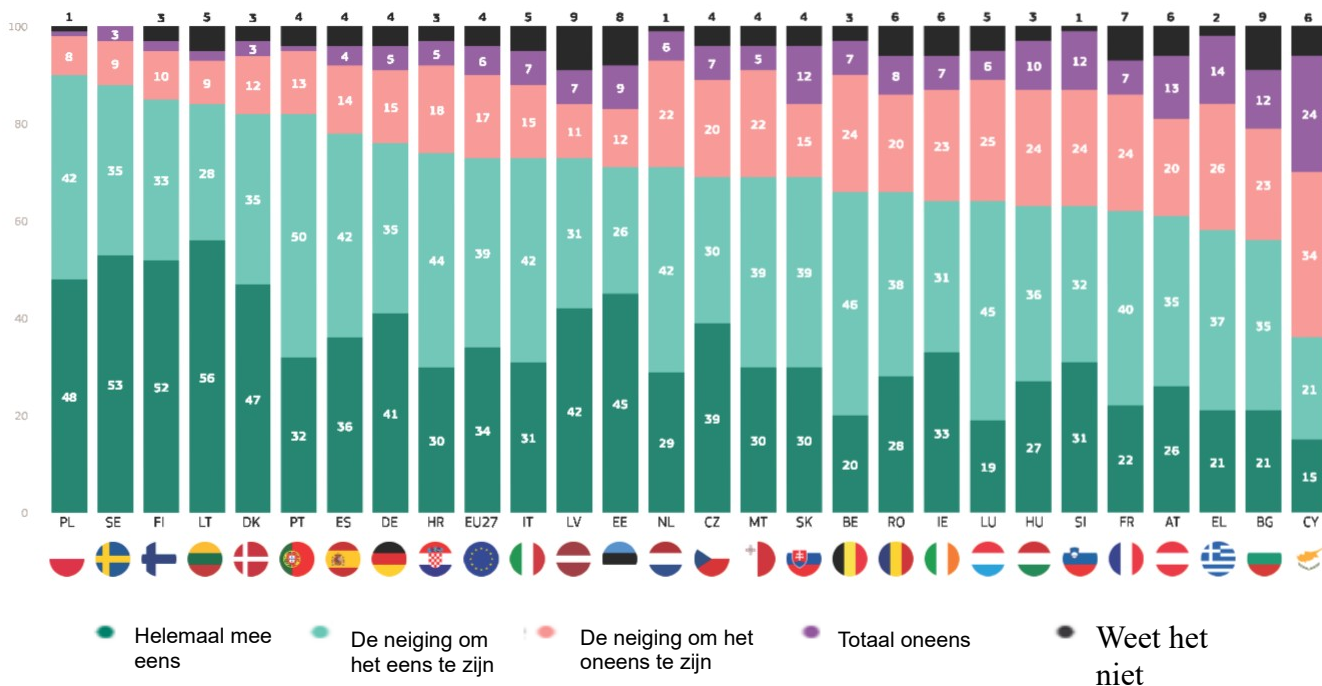
		EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Totaal „Overeenkomst”	Okt/nov 2023	78	77	56	73	89	79	72	82	62	85	70	81	76	50	73	84	85	65	86	86	66	88	86	67	76	69	90	94
	Δ mei/juni 2023	-1	-3	-2	-6	0	-3	3	-6	-6	2	-3	-6	-2	-9	-4	-4	0	-9	-6	-1	3	0	-7	0	2	1	2	0
Totaal „het oneens”	Okt/nov 2023	18	20	33	24	8	17	22	12	35	11	22	16	20	43	17	10	12	33	11	12	26	11	10	28	23	27	6	5
	Δ mei/juni 2023	1	2	2	7	-1	2	0	5	6	0	4	4	2	11	3	2	1	9	5	0	-6	1	8	-2	0	2	-2	0
Weet het niet	Okt/nov 2023	4	3	11	3	3	4	6	6	3	4	8	3	4	7	10	6	3	2	3	2	8	1	4	5	1	4	4	1
	Δ mei/juni 2023	0	1	0	-1	1	1	-3	1	0	-2	-1	2	0	-2	1	2	-1	0	1	1	3	-1	-1	2	-2	-3	0	0

In alle lidstaten, op één na, is een meerderheid van de respondenten het erover eens dat de Russische invasie van Oekraïne een bedreiging vormt voor de veiligheid van hun land, hoewel de percentages variëren van 90 % in Polen, 88 % in Zweden en 85 % in Finland tot 56 % in Bulgarije, 58 % in Griekenland en 61 % in Oostenrijk.

De uitzondering is Cyprus, waar 36 % het eens is en 58 % het daar niet mee eens is.

Er zijn drie landen waar ten minste de helft van alle respondenten het „volledig eens” is: Litouwen (56 %), Zweden (53 %) en Finland (52 %) — daarentegen is 15 % in Cyprus het „volledig eens”.

QD3.2. Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. De Russische invasie van Oekraïne vormt een bedreiging voor de veiligheid van (ons land) (%)

Sinds mei-juni 2023 is het akkoord dat de Russische invasie van Oekraïne een bedreiging vormt voor de veiligheid van hun land afgenomen onder respondenten in 18 landen, met name in Ierland (64 %, -13 procentpunten), Malta (69 %, -10 procentpunten), Portugal (82 %, -9 procentpunten) en Kroatië (74 %, -9 pp).

Er is geen verandering in de mening in Spanje.

QD3.2 Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. De Russische invasie van Oekraïne vormt een bedreiging voor de veiligheid van (ons land) (%)

		EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Totaal „Ooreenkomst”	Okt/nov 2023	73	66	56	69	82	76	71	64	58	78	62	74	73	36	73	84	64	63	69	71	61	90	82	66	63	69	85	88
	Δ mei/juni 2023	-2	-3	-2	-8	1	-2	3	-13	-6	0	-2	-9	-4	-5	-5	-7	-7	-10	-5	8	2	-9	1	-2	1	3	1	
Totaal „het oneens”	Okt/nov 2023	23	31	35	27	15	20	21	30	40	18	31	23	22	58	18	11	31	27	28	33	9	14	28	36	27	12	12	
	Δ mei/juni 2023	3	2	2	8	-1	1	-2	12	7	2	4	8	3	6	4	3	6	6	9	5	-8	-1	10	-3	4	1	-2	-1
Weet het niet	Okt/nov 2023	4	3	9	4	3	4	8	6	2	4	7	3	5	6	9	5	5	3	4	1	6	1	4	6	1	4	3	0
	Δ mei/juni 2023	-1	1	0	0	0	1	-1	1	-1	-2	-2	1	1	-1	1	2	1	1	1	0	0	-1	-1	2	-2	-2	-1	0

Uit de socio-demografische analyse blijkt dat meer dan zes op de tien respondenten in elke groep het eens zijn met elke verklaring. Er is weinig verschil in mening tussen geslachten of op onderwijsniveau, maar er zijn andere opmerkelijke variaties.

Respondenten in de leeftijd van 15-24 jaar (67 %) zijn het er minder vaak over eens dat de invasie een bedreiging vormt voor de veiligheid van hun land dan oudere respondenten, en met name degenen van 55 jaar of ouder (75 %). Werklozen hebben minder kans dan andere sociaal-beroepsgroepen om het eens te worden, zowel in het geval van de EU (71 %) als voor hun land (66 %).

De resultaten tonen ook aan dat hoe minder moeilijkheden een respondent ondervindt bij het betalen van rekeningen, hoe groter de kans dat ze het eens zijn met elke verklaring. Bijvoorbeeld, 80 % die nooit of bijna nooit problemen heeft met het betalen van rekeningen is het erover eens dat de invasie een bedreiging vormt voor de veiligheid van de EU, vergeleken met 71 % die meestal moeite heeft met het betalen van rekeningen.

Tot slot zijn respondenten die denken dat zij tot de hogere klasse behoren, het meest waarschijnlijk het eens te zijn over zowel de EU (84 %) als hun land (79 %). Degenen die zichzelf tot de lagere middenklasse beschouwen, zijn het minst geneigd het eens te zijn met elke verklaring.

QD3.1-2 Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. Totaal „Overeenkomst“ (% — EU)

	Russische invasie van Oekraïne is een bedreiging voor de veiligheid van de EU	De Russische invasie van Oekraïne is een bedreiging voor de veiligheid van (ons land)
EU27	78	73
Geslacht		
Man	77	71
Vrouw	79	74
Leeftijd		
15-24	75	67
25-39	76	72
40-54	77	73
55	80	75
Onderwijs (eind van)		
-15	77	72
16-19	76	73
20	81	74
Nog steeds studeren	79	70
Sociaal-professionele categorie		
Zelfstandig in loondienst	80	75
Beheerders	80	74
Andere witte kragen	77	73
Handarbeiders	75	71
Huiselijke personen	74	73
Werkloos	71	66
Gepensioneerd	80	76
Studenten	79	70
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen		
Het grootste deel van de tijd	71	67
Van tijd tot tijd	73	70
Bijna nooit/nooit	80	75
Overweeg om deel uit te maken van		
De arbeidersklasse	75	73
De lagere middenklasse	74	69
De middenklasse	79	75
De hogere middenklasse	82	72
De hogere klasse	84	79
Beeld van de EU		
Positief	85	79
Neutraal	76	72
Negatief	64	61

V. Toekomstig optreden van de EU in de nasleep van de oorlog

1. Samenwerking op defensiegebied in de EU

De steun voor samenwerking op defensiegebied en de verhoging van de uitgaven blijven sterk.

De respondenten werd gevraagd in hoeverre zij het eens zijn of het oneens zijn met vier verklaringen over defensiesamenwerking in de EU.¹⁶ De overeenkomst met elke verklaring is sinds mei-juni 2023 relatief stabiel gebleven.

Bijna acht op de tien respondenten (79 %, -1 procentpunt sinds mei-juni 2023) zijn het erover eens dat de samenwerking op het gebied van defensie op EU-niveau moet worden verhoogd, waarbij 38 % (geen verandering) zegt dat ze het „volledig eens” zijn. Iets meer dan een op de tien (14 %, + 1 pp) is het daar niet mee eens.

Meer dan driekwart (77 %, geen verandering) is het erover eens dat de aankoop van militair materieel door de lidstaten beter moet worden gecoördineerd, met inbegrip van 37 % (+ 1 pp) die het „volledig eens” zijn. 13 % (-1 pp) is het daarentegen niet eens met deze stelling.

Bijna zeven op de tien respondenten (69 %, geen verandering) zijn het erover eens dat de EU haar capaciteit voor de productie van militair materieel moet versterken, met 30 % (+ 1 procentpunt) dat zij het „volledig eens” zijn. Iets meer dan een op de vijf (22 %, geen verandering) zegt het niet eens te zijn.

Iets minder dan twee derde van de respondenten (65 %, -1 PP) is het erover eens dat er meer geld moet worden besteed aan defensie in de EU, waarvan 28 % (+ 1 procentpunt) het volledig eens is. Iets meer dan een kwart (26 %, geen verandering) zegt het niet eens te zijn.

QD3. Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. (EU27) (%)

De samenwerking op defensiegebied op EU-niveau moet worden versterkt

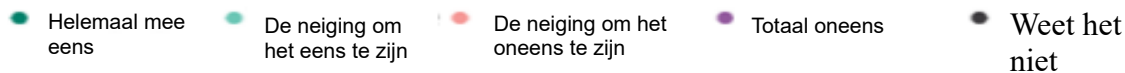
De aankoop van militair materieel door de lidstaten moet beter worden gecoördineerd

De EU moet haar capaciteit voor de productie van militaire uitrusting versterken.

Er moet meer geld worden besteed aan defensie in de EU

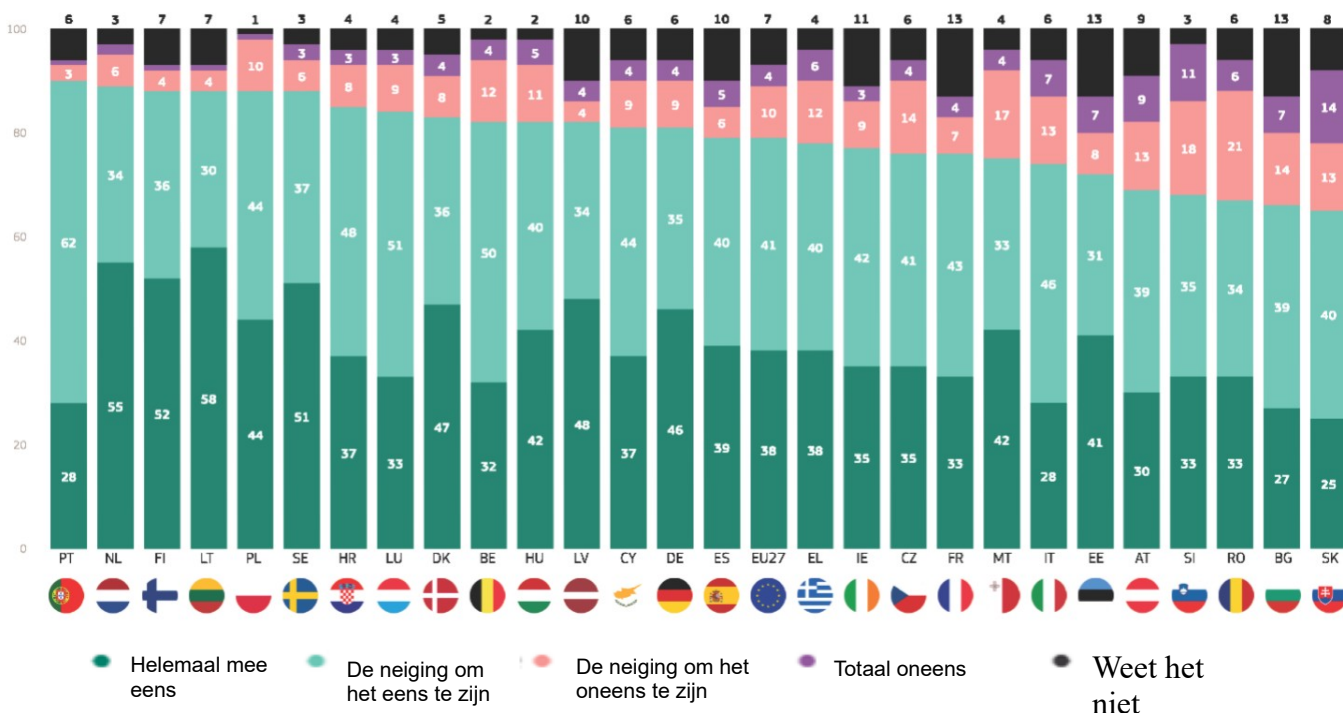
¹⁶ QD3. Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. 3.4 De samenwerking op defensiegebied op EU-niveau moet worden versterkt; 3.5 Meer geld moet worden besteed aan defensie in de EU; 3.6 De aankoop van militair materieel door de lidstaten moet beter worden gecoördineerd; 3.7 De EU moet haar capaciteit voor de productie van militair materieel versterken.

Meer dan zes op de tien respondenten in elke EU-lidstaat zijn het erover eens dat de samenwerking op het gebied van defensie op EU-niveau moet worden verhoogd, met percentages variërend van 90 % in Portugal, 89 % in Nederland en 88 % in Litouwen, Polen, Finland en Zweden tot 65 % in Slowakije, 66 % in Bulgarije en 67 % in Roemenië.

Er zijn zeven landen waar ten minste één op de vijf zegt het niet eens te zijn: Slovenië (29 %), Roemenië en Slowakije (elk 27 %), Oostenrijk (22 %), Bulgarije en Malta (elk 21 %) en Italië (20 %).

In elk land is ten minste een kwart „totaal akkoord” en in Litouwen (58 %), Nederland (55 %), Finland (52 %) en Zweden (51 %) ten minste de helft. Dit is te vergelijken met 25 % in Slowakije, 27 % in Bulgarije en 28 % in Italië en Portugal, die het ook „helemaal eens” zijn.

QD3.4. Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. De samenwerking op defensiegebied op EU-niveau moet worden uitgebreid (%)

In 18 EU-lidstaten zijn de respondenten het er nu minder vaak over eens dat de samenwerking op het gebied van defensie op EU-niveau moet worden verhoogd dan in mei-juni 2023, met de grootste dalingen in Malta (75 %, -13 procentpunten) en Ierland (77 %, -8 procentpunten).

Eengreement is toegenomen in zes landen, waaronder Oostenrijk (69 %, +5 procentpunten), en is stabiel gebleven in France.

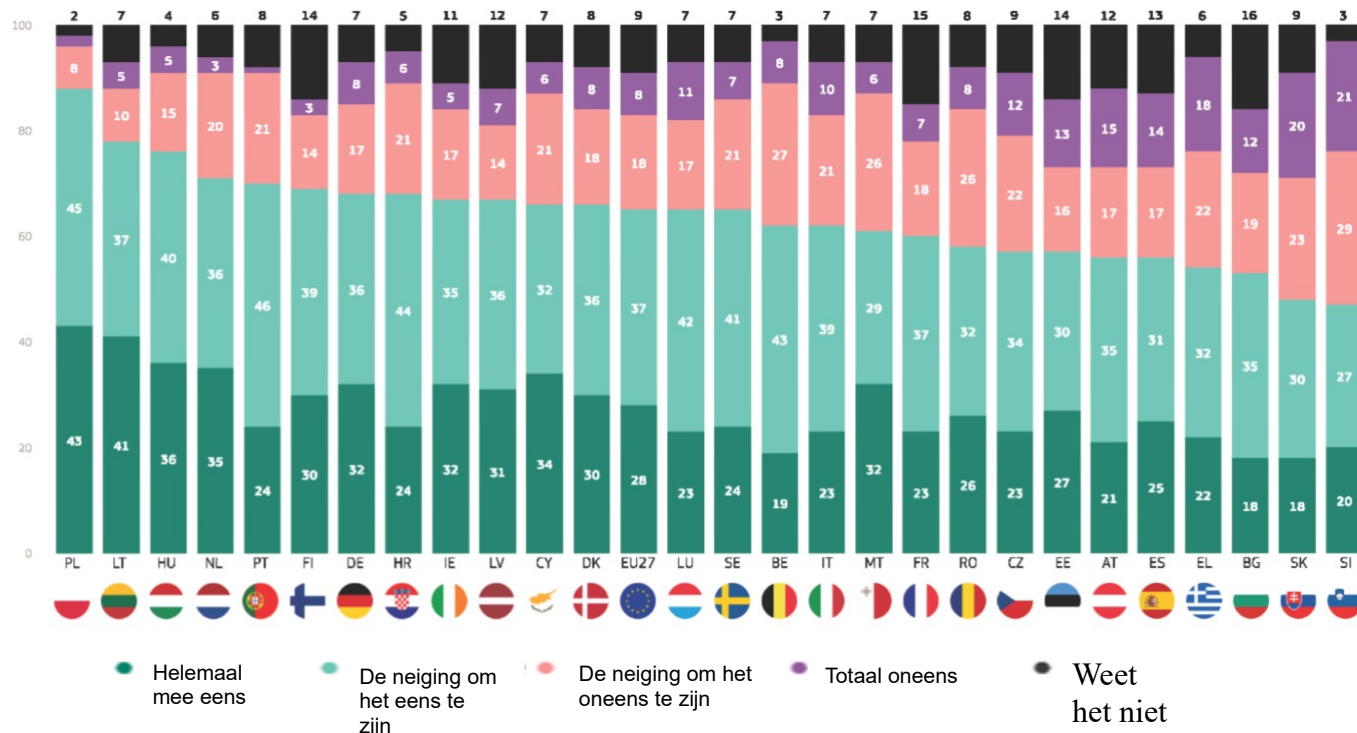
QD3.4 Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. De samenwerking op het gebied van defensie op EU-niveau moet worden uitgebreid (%)

		EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Totaal „Overeenkomst”	Okt/nov 2023	79	82	66	76	83	81	72	77	78	79	76	85	74	81	82	88	84	82	75	89	69	88	90	67	68	65	88	88
	Δ mei/juni 2023	-1	-1	-2	-3	2	-2	2	-8	-5	3	0	-5	-1	-2	-1	-2	-5	-3	-13	0	5	0	-2	-5	-1	-1	3	2
Totaal „het oneens”	Okt/nov 2023	14	16	21	18	12	13	15	12	18	11	11	11	20	13	8	5	12	16	21	8	22	11	4	27	29	27	5	9
	Δ mei/juni 2023	1	2	2	3	-2	0	-3	5	4	-1	0	4	1	4	-1	0	4	2	12	0	-5	0	3	3	2	1	-3	-2
Weet het niet	Okt/nov 2023	7	2	13	6	5	6	13	11	4	10	13	4	6	6	10	7	4	2	4	3	9	1	6	6	3	8	7	3
	Δ mei/juni 2023	0	-1	0	0	0	2	1	3	1	-2	0	1	0	-2	2	2	1	1	1	0	0	0	-1	2	-1	0	0	0

In 26 EU-lidstaten is een meerderheid van de respondenten het erover eens dat er meer geld moet worden besteed aan defensie in de EU. De overeenkomst komt het meest voor in Polen (88 %), Litouwen (78 %) en Hongarije (76 %), terwijl de laagste niveaus worden waargenomen in Slovenië (47 % versus 50 % niet mee eens), Slowakije (48 % versus 43 %) en Bulgarije (53 %).

In 12 landen is ten minste een kwart van de respondenten het volledig eens met deze verklaring, met de grootste aandelen in Polen (43 %), Litouwen (41 %) en Hongarije (36 %). In Slovenië (21 %) en Slowakije (20 %) daarentegen is ten minste één op de vijf „totaal oneens”.

QD3.5. Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. Er moet meer geld worden besteed aan defensie in de EU (%)

Er zijn 20 landen waar het eens is dat er meer geld moet worden besteed aan defensie in de EU sinds mei-juni 2023, en de dalingen in Portugal (70 %, -19 procentpunten) en Malta (61 %, -17 PP) zijn aanzienlijk groter dan in de andere 18 landen.

De overeenkomst is in vijf landen toegenomen, waarbij de stijging in Oostenrijk (56 %, + 13 procentpunten) aanzienlijk groter is dan in de andere landen. Het advies is in Spanje en België hetzelfde gebleven.

Vergeleken met de vorige enquête in het voorjaar van 2023 (ST99) is het nu de meerderheidsstandpunt in Oostenrijk, terwijl het niet eens is met de mening van de meerderheid in Slovenië.

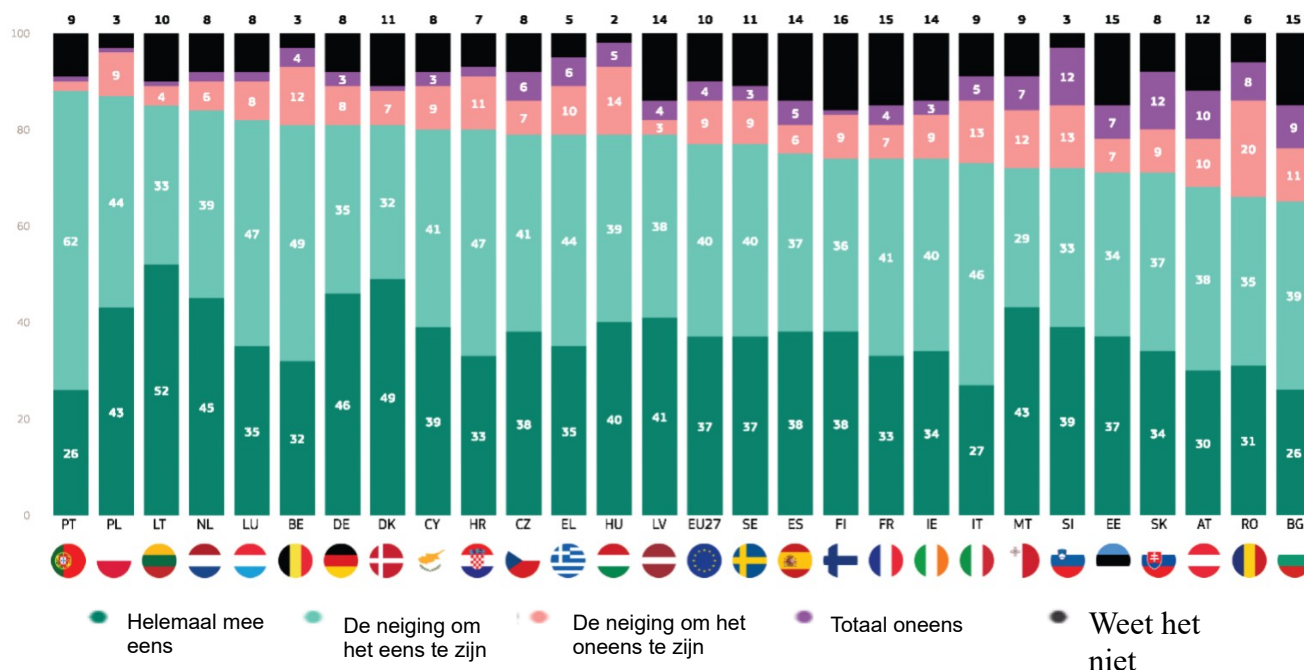
QD3.5 Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. Er moet meer geld worden besteed aan defensie in de EU (%)

		EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Totaal „Overeenkomst”	Okt/nov 2023	79	82	66	76	83	81	72	77	78	79	76	85	74	81	82	88	84	82	75	89	69	88	90	67	68	65	88	88
	Δ mei/juni 2023	-1	-1	-2	-3	2	-2	2	-8	-5	3	0	-5	-1	-2	-1	-2	-5	-3	-13	0	5	0	-2	-5	-1	-1	3	2
Totaal „het oneens”	Okt/nov 2023	14	16	21	18	12	13	15	12	18	11	11	11	20	13	8	5	12	16	21	8	22	11	4	27	29	27	5	9
	Δ mei/juni 2023	1	2	2	3	-2	0	-3	5	4	-1	0	4	1	4	-1	0	4	2	12	0	-5	0	3	3	2	1	-3	-2
Weet het niet	Okt/nov 2023	7	2	13	6	5	6	13	11	4	10	13	4	6	6	10	7	4	2	4	3	9	1	6	6	3	8	7	3
	Δ mei/juni 2023	0	-1	0	0	0	2	1	3	1	-2	0	1	0	-2	2	2	1	1	1	0	0	0	-1	2	-1	0	0	0

Meer dan zes op de tien respondenten in elk land zijn het erover eens dat de aankoop van militair materieel door de lidstaten beter moet worden gecoördineerd. De overeenkomst komt het meest voor in Portugal (88 %), Polen (87 %) en Litouwen (85 %), hoewel 65 % in Bulgarije, 66 % in Roemenië en 68 % in Oostenrijk het ook eens zijn.

In Litouwen is meer dan de helft van alle respondenten (52 %) het volledig eens met deze verklaring, evenals 49 % in Denemarken. Dit komt overeen met 25 % in Portugal en Bulgarije.

QD3.6. Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met ead1 van de volgende uitspraken: De aankoop van militair materieel door de lidstaten moet beter worden gecoördineerd (%)

De evoluties tussen mei en juni 2023 zijn gemengd. De overeenkomst is in 13 landen afgenomen, met die in Malta (72 %, -14 procentpunten) aanzienlijk groter dan in de andere landen en met de op een na grootste in Ierland (74 %, -7 procentpunt).

De overeenkomst is daarentegen toegenomen in zeven landen, waaronder Oostenrijk (68 %, + 8 procentpunten). Het advies is ongewijzigd in Tsjechië, Frankrijk, Italië, Polen, Slowakije, Zweden en Finland.

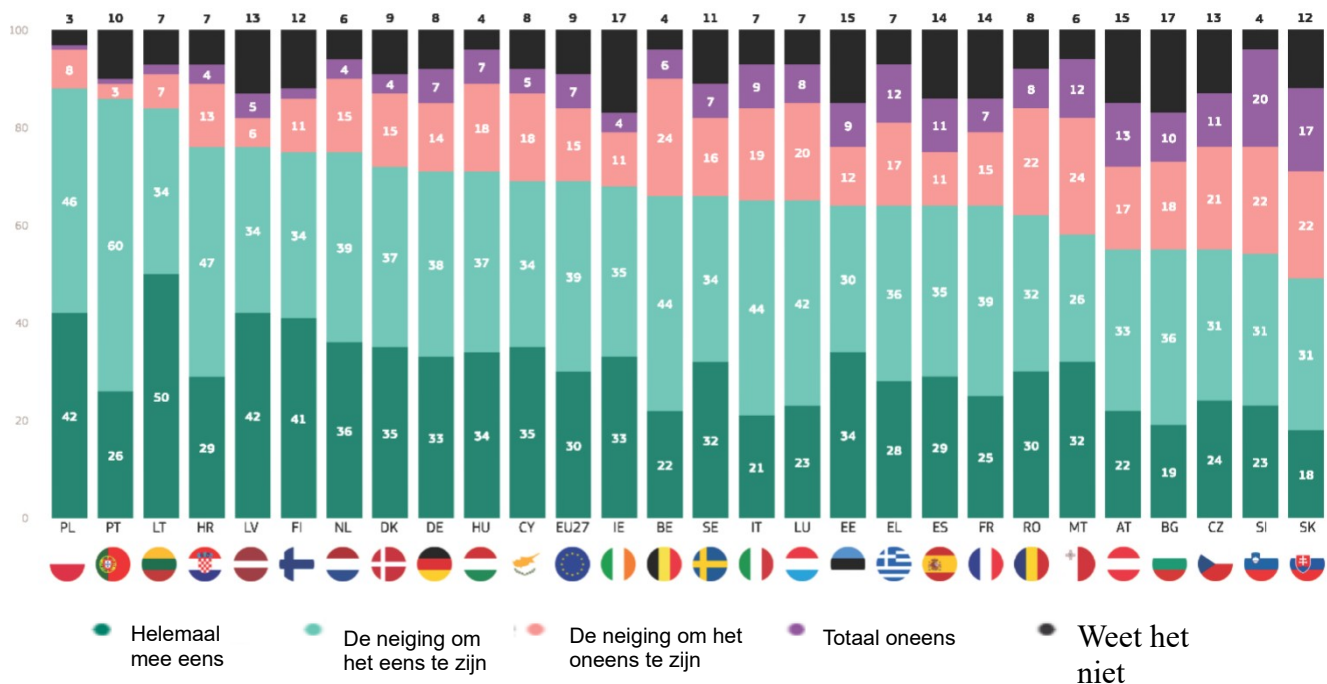
QD3.6 Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. De aankoop van militair materieel door de lidstaten moet beter worden gecoördineerd (%)

		EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Totaal	Okt/nov 2023	77	81	65	79	81	81	71	74	79	75	74	80	73	80	79	85	82	79	72	84	68	87	88	66	72	71	74	77
„Overeenkomst”	Δ mei/juni 2023	0	-2	-1	0	-2	-1	-2	-7	-4	2	0	-4	0	1	2	-4	-3	1	-14	-1	8	0	-1	2	2	0	0	0
Totaal	Okt/nov 2023	13	16	20	13	8	11	14	12	16	11	11	13	18	12	7	5	10	19	19	8	20	10	3	28	25	21	10	12
„het oneens”	Δ mei/juni 2023	-1	2	0	0	-2	-1	0	4	4	-2	0	2	-1	-1	-4	0	0	-1	10	0	-8	1	1	-3	0	-1	0	-2
Weet het niet	Okt/nov 2023	10	3	15	8	11	8	15	14	5	14	15	7	9	8	14	10	8	2	9	8	12	3	9	6	3	8	16	11
	Δ mei/juni 2023	1	0	1	0	4	2	2	3	0	0	0	2	1	0	2	4	3	0	4	1	0	-1	0	1	-2	1	0	2

Een meerderheid van de respondenten in elke EU-lidstaat is het erover eens dat de EU haar capaciteit om militaire uitrusting te produceren moet versterken, maar dit verhindert aanzienlijke nationale verschillen. Het niveau van de overeenkomst varieert van 88 % in Polen, 86 % in Portugal en 84 % in Litouwen tot 49 % in Slowakije (tegen 39 % oneens), 54 % in Slovenië en 55 % in Oostenrijk, Tsjechië en Bulgarije.

In 16 landen is de kans kleiner dat de EU het erover eens is dat de EU haar capaciteit om militair materieel te produceren moet versterken dan in mei-juni 2023. De daling in Malta (58 %, -18 procentpunten) is aanzienlijk groter dan in andere landen, met de op een na grootste daling in Luxemburg (65 %, -9 procentpunten) en Griekenland (64 %, -9 procentpunten).

QD3.7. Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. De EU moet haar capaciteit om militair materieel te produceren versterken (%)

Ten minste vier op de tien respondenten in Litouwen (50 %), Polen en Letland (elk 42 %) en Finland (41 %) zijn het volledig eens met deze verklaring, tegenover 18 % in Slowakije, 19 % in Bulgarije en 21 % in Italië.

In acht landen is de overeenkomst daarentegen toegenomen, met de grootste in Oostenrijk (55 %, + 6 procentpunten). Er is geen verandering opgetreden in Roemenië, Denemarken of Frankrijk.

QD3.7. Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. De EU moet haar capaciteit om militair materieel te produceren versterken (%)

		EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Totaal „Overeenkomst”	Okt/nov 2023	69	66	55	55	72	71	64	68	64	64	64	76	65	69	76	84	65	71	58	75	55	88	86	62	54	49	75	66
	Δ mei/juni 2023	0	-5	-2	-6	0	2	4	-7	-9	1	0	-1	-4	-2	-1	-5	-9	3	-18	-3	6	1	-2	0	-2	-3	2	1
Totaal „het oneens”	Okt/nov 2023	22	30	28	32	19	21	21	15	29	22	22	17	28	23	11	9	28	25	36	19	30	9	4	30	42	39	13	23
	Δ mei/juni 2023	0	4	1	5	0	-4	-3	2	8	-1	1	-2	4	3	-2	4	7	-4	17	2	-11	-1	1	-3	3	3	1	-3
Weet het niet	Okt/nov 2023	9	4	17	13	9	8	15	17	7	14	14	7	7	8	13	7	7	4	6	6	15	3	10	8	4	12	12	11
	Δ mei/juni 2023	0	1	1	1	0	2	-1	5	1	0	-1	3	0	-1	3	1	2	1	1	1	5	0	1	3	-1	0	-3	2

De socio-demografische analyse illustreert geen opmerkelijke meningsverschillen tussen leeftijdsgroepen. Het toont echter wel aan dat mannen het vaker eens zijn met elke verklaring dan vrouwen, en met name dat er meer geld moet worden besteed aan defensie in de EU (69 % versus 61 %).

De analyse toont ook een consistent patroon op basis van opleidingsniveau: hoe langer een respondent in het onderwijs bleef, hoe groter de kans dat ze het met elke verklaring eens zijn. Zo moet 83 % die een opleiding van 20 jaar of ouder heeft voltooid, het eens worden over samenwerking op het gebied van defensie op EU-niveau, tegenover 73 % die 15 jaar of jonger heeft voltooid. Voor de andere drie uitspraken kan het grootste verschil worden waargenomen tussen degenen die 15 jaar of jonger zijn en degenen die een opleiding van 16 jaar of ouder hebben voltooid.

In sociaal-professionele groepen zijn managers het meest geneigd het eens te zijn met elke verklaring, terwijl werklozen en huismannen over het algemeen het minst geneigd zijn om dit te doen. 73 % van de managers is het ermee eens dat de EU haar capaciteit voor de productie van militair materieel moet versterken, tegenover 59 % van de werklozen en 61 % van de huismannen.

De analyse benadrukt ook dat hoe minder moeilijkheden een respondent ondervindt bij het betalen van rekeningen, hoe groter de kans is dat ze het met elke verklaring eens zijn. Bijvoorbeeld, voor de verklaring „De aankoop van militaire uitrusting door de lidstaten moet beter worden gecoördineerd” 70 % die nooit of bijna nooit problemen heeft met het betalen van rekeningen, vergeleken met 61 % van degenen die meestal problemen hebben.

De mate van overeenstemming verschilt ook per subjectieve sociale klasse. Respondenten die zichzelf tot de hogere klasse beschouwen, zijn het eerder eens met elke verklaring dan degenen die zichzelf tot andere klassen, en met name de lagere middenklasse of de arbeidersklasse, beschouwen. 74 % van degenen die denken dat ze tot de hogere klasse behoren, zou bijvoorbeeld meer geld moeten uitgeven aan defensie in de EU, vergeleken met 61 % van de respondenten die zichzelf tot de arbeidersklasse achten.

Tot slot zijn degenen die een positief beeld van de EU hebben veel meer geneigd het eens te zijn met elke verklaring dan degenen met een negatief standpunt. Zo is 89 % met een positief standpunt het erover eens dat de samenwerking op het gebied van defensie op EU-niveau moet worden verhoogd, tegenover 62 % van degenen met een negatief standpunt.

QD3.4-7 Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. Totaal „Overeenkomst” (% — EU)

	De samenwerking op defensiegebied op EU-niveau moet worden versterkt	De aankoop van militair materieel door de lidstaten moet beter worden gecoördineerd	De EU wil haar capaciteit om militair materieel te produceren versterken	Er moet meer geld worden besteed aan defensie in de EU
EU27	79	77	69	65
Geslacht				
Man	81	80	72	69
Vrouw	78	74	65	61
Leeftijd				
15-24	81	78	69	63
25-39	80	78	67	63
40-54	80	79	70	67
55	78	76	68	64
Onderwijs (eind van)				
-15	73	70	64	57
16-19	78	76	69	65
20	83	80	71	68
Nog steeds studeren	83	79	66	62
Sociaal-professionele categorie				
Zelfstandig in loondienst	82	80	72	69
Beheerders	84	82	73	70
Andere witte kragen	80	78	69	67
Handarbeiders	78	77	70	65
Huiselijke personen	72	69	61	57
Werkloos	72	68	59	54
Gepensioneerd	78	75	68	64
Studenten	83	79	66	62
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen				
Het grootste deel van de tijd	68	69	61	54
Van tijd tot tijd	76	75	67	62
Bijna nooit/nooit	82	79	70	67
Overweeg om deel uit te maken van				
De arbeidersklasse	75	72	65	61
De lagere middenklasse	78	76	66	59
De middenklasse	81	80	70	67
De hogere middenklasse	85	81	74	70
De hogere klasse	88	86	81	74
Beeld van de EU				
Positief	89	85	78	75
Neutraal	77	74	65	61
Negatief	62	64	52	47

2. Energiezekerheid in de EU

Grote meerderheden zijn het nog steeds eens met een reeks richtingen van het energiebeleid van de EU, die sinds mei-juni 2023 weinig of geen verandering hebben ondergaan.

De respondenten werd gevraagd in hoeverre zij het eens waren of het oneens waren met een reeks mogelijke richtingen voor het energiebeleid van de EU.¹⁷ De steun blijft hoog: voor elke verklaring is meer dan driekwart het eens.

Meer dan acht op de tien (83 %, -2 procentpunt sinds mei-juni 2023) zijn het erover eens dat de EU massaal moet investeren in hernieuwbare energie, zoals wind- en zonne-energie, waarbij bijna de helft (47 %, -3 pp) zegt dat ze het „volledig eens” is.

Bijna evenveel (82 %, geen verandering) zijn het erover eens dat een grotere energie-efficiëntie van gebouwen, vervoer en goederen de EU minder afhankelijk zal maken van energieproducenten buiten de EU, waaronder 42 % (+ 1 PP) die het „volledig eens” zijn. Iets meer dan een op de tien (12 %, geen verandering) is het daar niet mee eens.

Meer dan acht op de tien (81 %, -1 procentpunten) zijn het er ook over eens dat de EU haar afhankelijkheid van Russische energiebronnen zo snel mogelijk moet verminderen, met inbegrip van bijna de helft die het „volledig eens” is (47 %, -1 pp). Iets meer dan een op de tien (13 %, geen verandering) is het daar niet mee eens.

Iets meer dan acht op de tien (81 %, geen verandering) zijn het erover eens — en 41 % (geen verandering) „totaal” — dat het verminderen van de invoer van olie en gas en het investeren in hernieuwbare energie belangrijk is voor onze algehele veiligheid. Iets meer dan een op de tien is het daar niet mee eens (13 %, geen verandering).

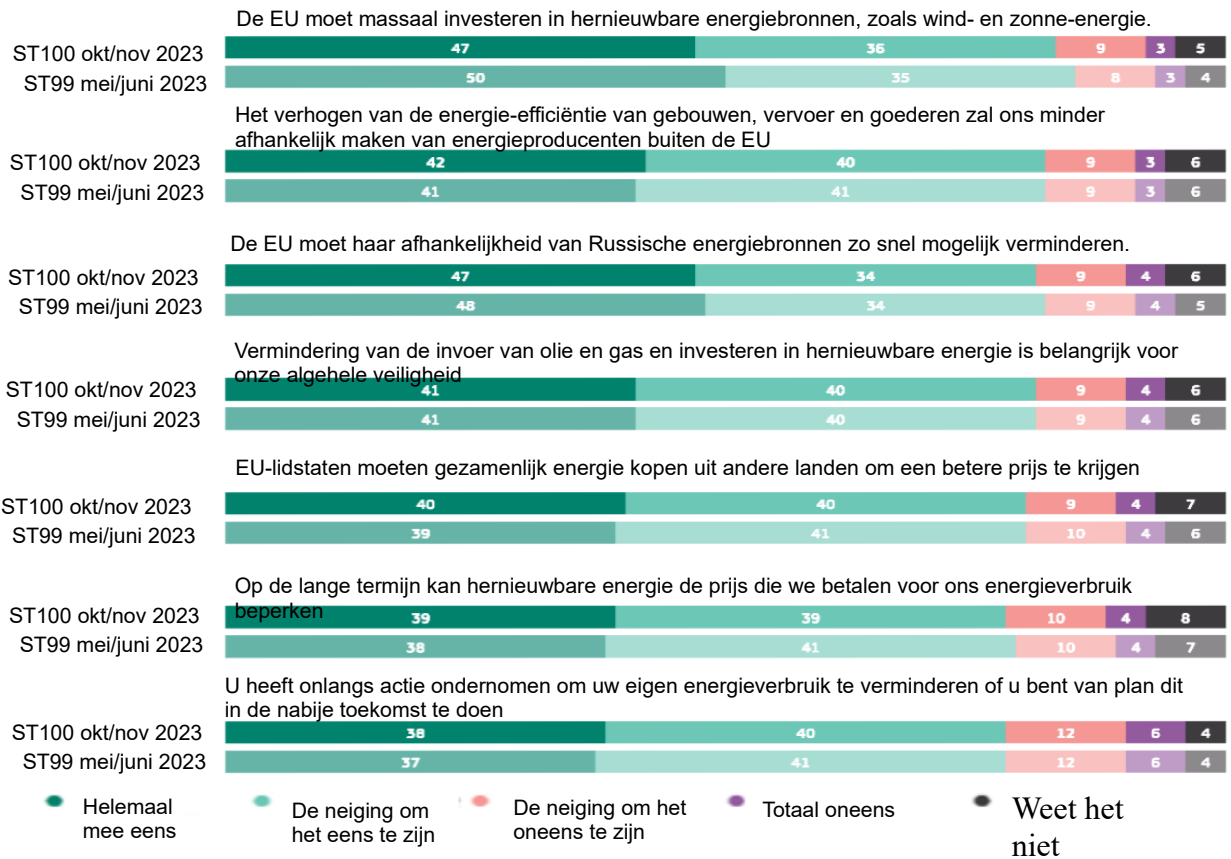
Acht op de tien (80 %, geen verandering) zijn het erover eens dat de EU-lidstaten gezamenlijk energie van andere landen moeten kopen om een betere prijs te krijgen, waarvan 40 % (+ 1 PP) die het „volledig eens” zijn. Meer dan een op de tien (13 %, -1 pp) is het daar niet mee eens.

Bijna acht op de tien respondenten (78 %, -1 pp) zijn het erover eens dat hernieuwbare energie op de lange termijn de prijs die ze betalen voor hun energieverbruik kan beperken, waaronder 39 % (+ 1 PP) die het „volledig eens” zijn. Meer dan een op de tien (14 %, geen verandering) is het niet eens met deze verklaring.

Ten slotte heeft meer dan driekwart van de respondenten onlangs actie ondernomen om hun eigen energieverbruik te verminderen of is van plan dit in de nabije toekomst te doen (78 %, geen verandering), waarbij 38 % (+ 1 pp) zegt dat ze het „volledig eens” zijn met deze verklaring. Bijna één op de vijf (18 %, geen verandering) zegt het daar niet mee eens te zijn.

17 QD3. Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. 3.8 De EU moet haar afhankelijkheid van Russische energiebronnen zo snel mogelijk verminderen; 3.9 De EU moet massaal investeren in hernieuwbare energie, zoals wind- en zonne-energie; 3.10 Op de lange termijn kan hernieuwbare energie de prijs die we betalen voor ons energieverbruik beperken; 3.11 Verhoging van de energie-efficiëntie van gebouwen, vervoer en goederen zal ons minder afhankelijk maken van energieproducenten buiten de EU; 3.12 Het verminderen van de invoer van olie en gas en het investeren in hernieuwbare energie is belangrijk voor onze algehele security 3.13 EU-lidstaten moeten gezamenlijk energie van andere landen kopen om een betere prijs te krijgen. 3.14 U heeft onlangs actie ondernomen om uw eigen energieverbruik te verminderen of u bent van plan dit in de nabije toekomst te doen.

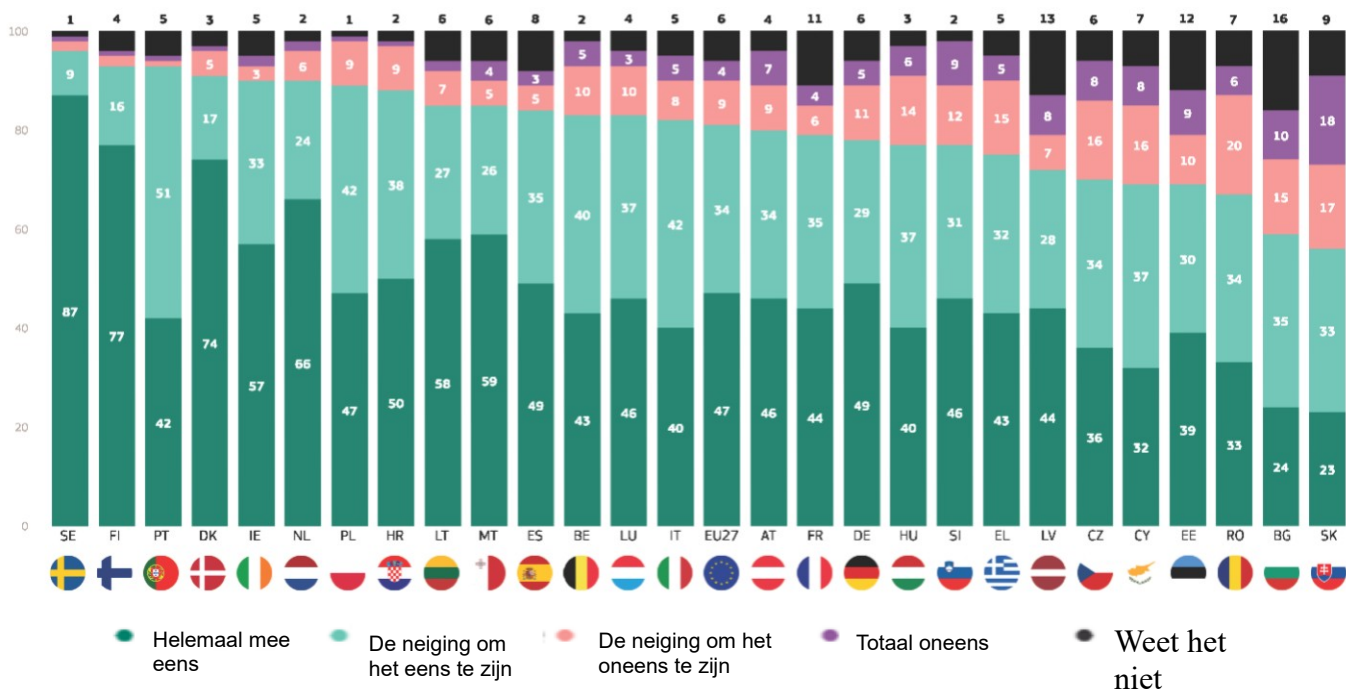
QD3. Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. (EU27) (%)

Een meerderheid van de respondenten in elke EU-lidstaat is het erover eens dat de EU haar afhankelijkheid van Russische energiebronnen zo snel mogelijk moet verminderen, en in 22 lidstaten zijn ten minste zeven op de tien het ermee eens. De hoogste niveaus van overeenstemming zijn te zien in Zweden (96 %) en Portugal en Finland (elk 91 %), terwijl 56 % in Slowakije, 59 % in Bulgarije en 67 % in Roemenië het ook eens zijn.

In zeven landen is ten minste de helft van alle respondenten het „totaal eens”, met de hoogste niveaus in Zweden (87 %), Finland (77 %) en Denemarken (74 %). In tegenstelling tot 23 % in Slowakije, 24 % in Bulgarije en 32 % in Cyprus „helemaal mee eens”.

QD3.8. Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. De EU moet haar afhankelijkheid van Russische energiebronnen zo snel mogelijk verminderen (%)

In 19 EU-lidstaten zijn de respondenten het er nu minder vaak over eens dat de EU haar afhankelijkheid van Russische energiebronnen zo snel mogelijk moet verminderen, met de grootste dalingen in Hongarije (77 %, -6 procentpunten), Luxemburg (83 %, -5 procentpunten) en Letland (72 %, -5 procentpunten).

De overeenkomst is daarentegen gestegen in drie landen, waaronder Oostenrijk (80 %, +6 procentpunten), en is ongewijzigd gebleven in Spanje, Polen, Roemenië, Finland en Zweden.

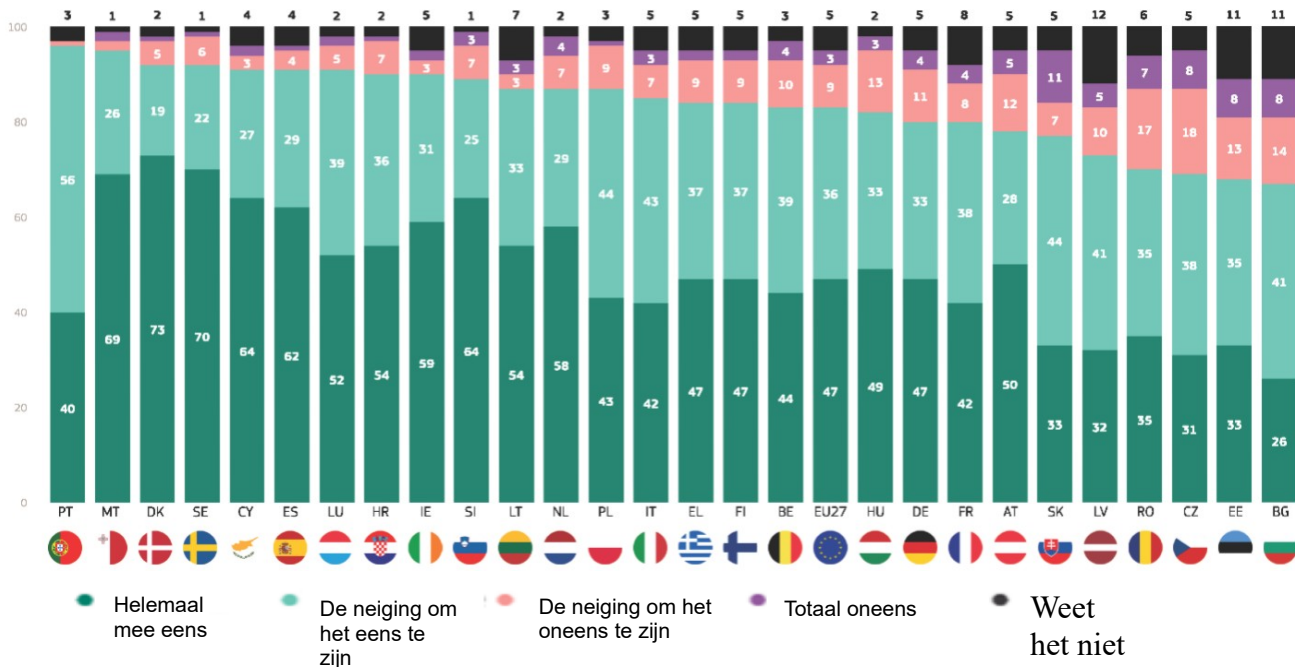
QD3.8 Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. De EU moet haar afhankelijkheid van Russische energiebronnen zo snel mogelijk verminderen (%)

		EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Totaal „Overeenkomst”	Okt/nov 2023	81	83	59	70	91	78	69	90	75	84	79	88	82	69	72	85	83	77	85	90	80	89	93	67	77	56	93	96
	Δ mei/juni 2023	-1	-1	-3	-7	-2	-2	-1	-1	-1	0	2	-3	-1	2	-5	-4	-5	-6	-3	-4	6	0	-2	0	-1	-1	0	0
Totaal „het oneens”	Okt/nov 2023	13	15	25	24	6	16	19	5	20	8	10	10	13	24	15	9	13	20	9	8	16	10	2	26	21	35	3	3
	Δ mei/juni 2023	0	1	1	6	1	0	-1	1	1	0	-2	2	0	2	1	2	3	5	1	3	-7	0	2	-3	2	0	0	-1
Weet het niet	Okt/nov 2023	6	2	16	6	3	6	12	5	5	8	11	2	5	7	13	6	4	3	6	2	4	1	5	7	2	9	4	1
	Δ mei/juni 2023	1	0	2	1	1	2	2	0	0	0	0	1	1	-4	4	2	2	1	2	1	1	0	0	3	-1	1	0	1

Meer dan twee derde van de respondenten in elke lidstaat is het erover eens dat de EU massaal moet investeren in hernieuwbare energie, zoals wind- en zonne-energie. De verhoudingen variëren van 96 % in Portugal, 95 % in Malta en 92 % in Denemarken en Zweden tot 67 % in Bulgarije, 68 % in Estland en 69 % in Tsjechië.

In 12 landen is ten minste de helft „totaal akkoord”, met de grootste aandelen in Denemarken (73 %), Zweden (70 %) en Malta (69 %). Aan de andere kant van de schaal 26 % in Bulgarije, 31 % in Tsjechië en 32 % in Letland „totaal mee eens”.

QD3.9. Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. De EU moet massaal investeren in hernieuwbare energie, zoals wind- en zonne-energie (%)

De overeenkomst is sinds mei-juni 2023 in 17 EU-lidstaten afgenomen, met de grootste in Nederland (87 %, -5 procentpunten), Finland (84 %, -5 procentpunten), Hongarije (82 %, -5 pp) en Bulgarije (67 %, -5 procentpunten).

De overeenkomst is in acht landen toegenomen, de grootste in Slovenië (89 %, +4 procentpunten) en in Kroatië en Luxemburg ongewijzigd gebleven.

QD3.9 Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. De EU moet massaal investeren in hernieuwbare energie, zoals wind- en zonne-energie (%)

		EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Totaal „Overeenkomst”	Okt/nov 2023	83	83	67	69	92	80	68	90	84	91	80	90	85	91	73	87	91	82	95	87	78	87	96	70	89	77	84	92
	Δ mei/juni 2023	-2	-1	-5	-4	-2	-4	-3	-4	-4	2	-1	0	1	1	-4	-4	0	-5	-2	-5	3	-2	1	-1	4	2	-5	2
Totaal „het oneens”	Okt/nov 2023	12	14	22	26	6	15	21	5	11	5	12	8	10	5	15	6	7	16	4	11	17	10	1	24	10	18	11	7
	Δ mei/juni 2023	1	-1	4	4	2	2	4	2	2	0	1	-1	-2	1	0	1	0	4	3	4	-3	1	1	0	-3	0	5	-2
Weet het niet	Okt/nov 2023	5	3	11	5	2	5	11	5	5	4	8	2	5	4	12	7	2	2	1	2	5	3	3	6	1	5	5	1
	Δ mei/juni 2023	1	2	1	0	0	2	-1	2	2	-2	0	1	1	-2	4	3	0	1	-1	1	0	1	-2	1	-1	-2	0	0

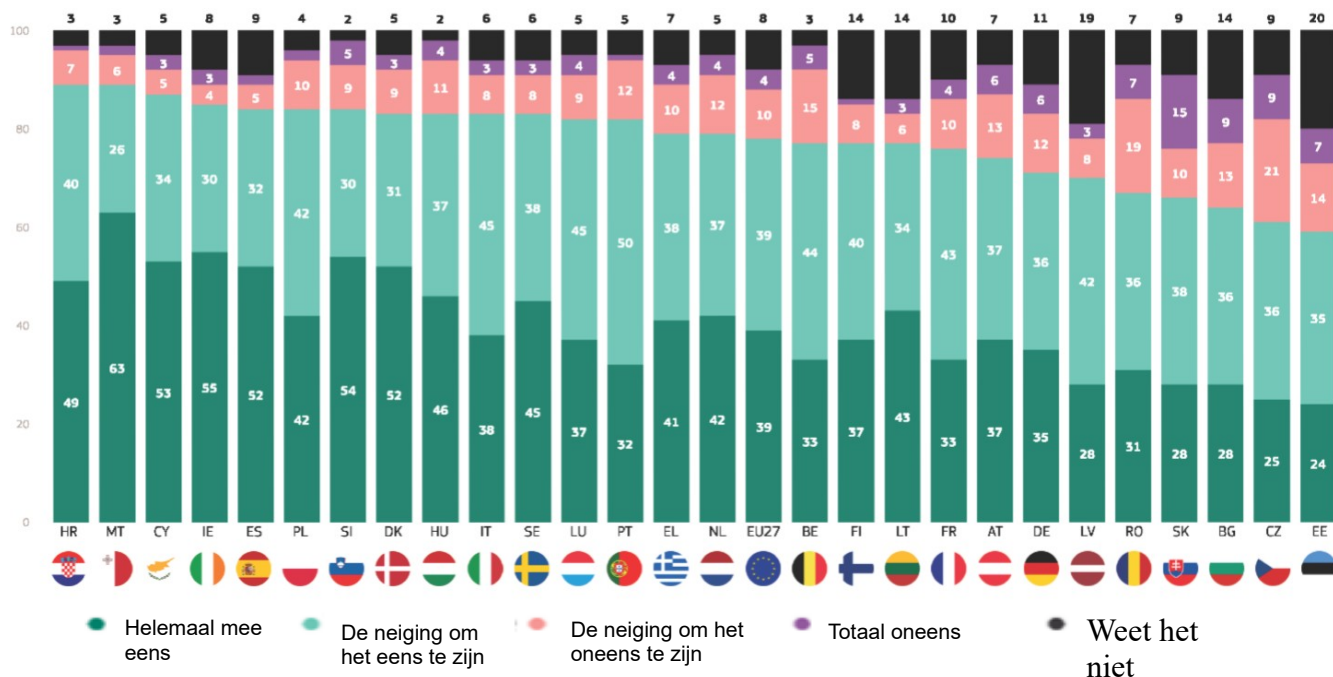
De meerderheid van de respondenten in elk land is het erover eens dat hernieuwbare energie op de lange termijn de prijs kan beperken die we betalen voor ons energieverbruik. Dit standpunt komt het meest voor bij de respondenten in Kroatië en Malta (elk 89 %) en Cyprus (87 %), maar 59 % in Estland 61 % in Tsjechië en 64 % in Bulgarije.

Er zijn zes landen waar ten minste de helft van alle respondenten het „volledig eens” is met deze verklaring: Malta (63 %), Ierland (55 %), Slovenië (54 %), Cyprus (53 %) en Spanje en Denemarken (elk 52 %).

Daarentegen zijn 24 % in Estland, 25 % in Tsjechië en 28 % in Bulgarije, Slowakije en Letland het ook eens.

Het is vermeldenswaard dat een op de vijf respondenten in Estland (20 %) zegt dat ze het niet weten.

QD3.10. Vertel in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen: In de lange mn, hernieuwbare energie kan de prijs die we betalen voor ons energieverbruik beperken (%)

In 19 landen zijn we het erover eens dat hernieuwbare energie op de lange termijn de prijs voor ons energieverbruik kan beperken sinds mei-juni 2023, en dit is met name het geval in Malta (89 %, -7 procentpunten), Portugal (82 %, -7 PP), Litouwen (77 %, -7 PP) en Tsjechië (61 %, -7 pp).

De overeenkomst is daarentegen gestegen in vier landen, waaronder Oostenrijk (74 %, + 5 procentpunten) en is ongewijzigd gebleven in Griekenland, Spanje, Frankrijk en Italië.

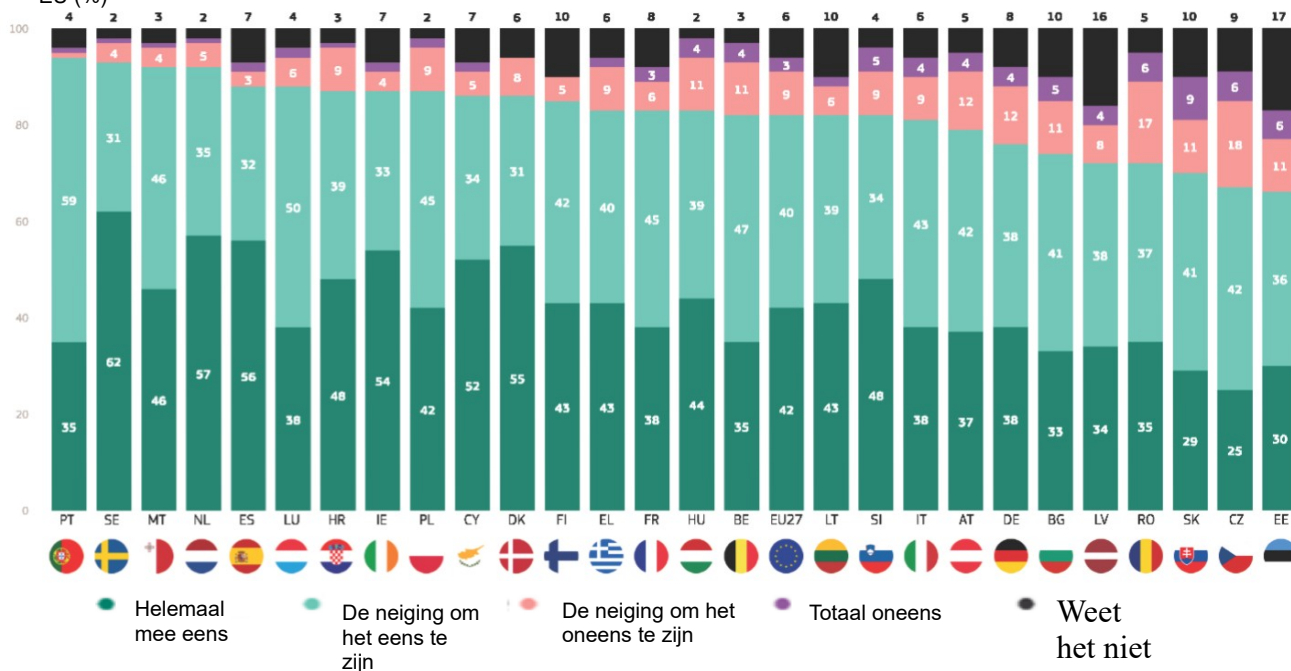
QD3.10 Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. Op de lange termijn kan hernieuwbare energie de prijs die we betalen voor ons energieverbruik beperken (%)

		EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Totaal	Okt/nov 2023	78	77	64	61	83	71	59	85	79	84	76	89	83	87	70	77	82	83	89	79	74	84	82	67	84	66	77	83
„Overeenkomst”	Δ mei/juni 2023	-1	-2	-4	-7	-4	-3	-3	-2	0	0	0	-2	0	-1	-2	-7	-1	-1	-7	-6	5	-2	-7	-2	4	1	-3	1
Totaal	Okt/nov 2023	14	20	22	30	12	18	21	7	14	7	14	8	11	8	11	9	13	15	8	16	19	12	13	26	14	25	9	11
„het oneens”	Δ mei/juni 2023	0	3	4	5	5	0	2	1	-2	-1	0	0	-1	3	-2	3	1	1	6	5	-4	1	9	0	-3	-1	2	2
Weet het niet	Okt/nov 2023	8	3	14	9	5	11	20	8	7	9	10	3	6	5	19	14	5	2	3	5	7	4	5	7	2	9	14	6
	Δ mei/juni 2023	1	-1	0	2	-1	3	1	1	2	1	0	2	1	-2	4	4	0	0	1	1	-1	1	-2	2	-1	0	1	-3

In elke EU-lidstaat is ten minste twee derde van de respondenten het erover eens dat het verhogen van de energie-efficiëntie van gebouwen, vervoer en goederen ons minder afhankelijk zal maken van energieproducenten buiten de EU. De overeenkomst varieert van 94 % in Portugal, 93 % in Zweden en 92 % in Malta en Nederland, tot 66 % in Estland, 67 % in Tsjechië en 70 % in Slowakije.

Er zijn zes landen waar ten minste de helft „totaal mee eens” is: Zweden (62 %), Nederland (57 %), Spanje (56 %), Denemarken (55 %), Ierland (54 %) en Cyprus (52 %). Dit is te vergelijken met 25 % in Tsjechië, 29 % in Slowakije en 30 % in Estland, die ook „totaal mee eens” zijn.

QD3.11. Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. —Het verhogen van de energie-efficiëntie van gebouwen, vervoer en goederen zal ons minder afhankelijk maken van energieproducenten buiten de EU (%)

Overeenstemming dat de verhoging van de energie-efficiëntie van gebouwen, vervoer en goederen ons minder afhankelijk zal maken van energieproducenten buiten de EU is sinds mei-juni 2023 in 16 landen afgenomen, met de grootste daling in Tsjechië (67 %, -7 procentpunten), Estland (66 %, -6 procentpunten) en Ierland (87 %, -5 pp) en Litouwen (82 %, -5 pp).

De overeenkomst nam daarentegen toe in acht landen, waaronder Oostenrijk (79 %, + 5 procentpunten) en bleef stabiel in Spanje, Luxemburg en Slovenië.

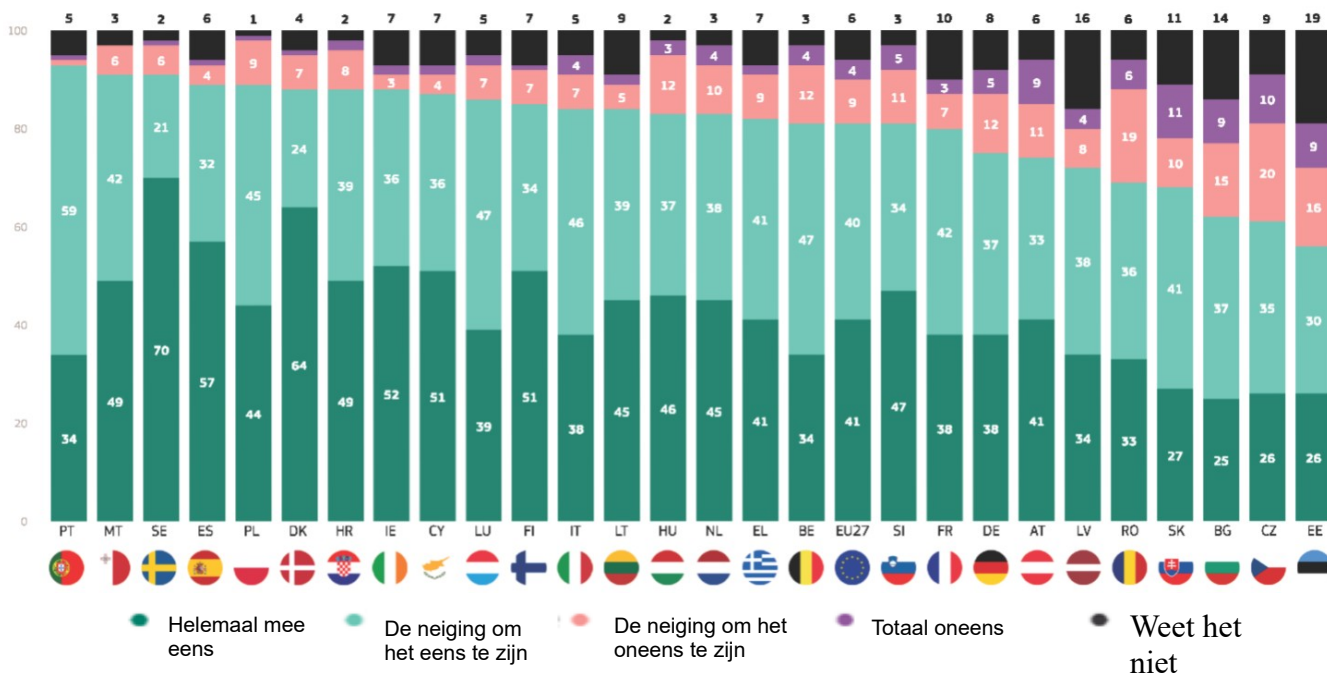
QD3.11 Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. Het verhogen van de energie-efficiëntie van gebouwen, vervoer en goederen zal ons minder afhankelijk maken van energieproducenten buiten de EU (%)

		EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Totaal „Overeenkomst”	Okt/nov 2023	82	82	74	67	86	76	66	87	83	88	83	87	81	86	72	82	88	83	92	92	79	87	94	72	82	70	85	93
	Δ mei/juni 2023	0	-4	-3	-7	-2	2	-6	-5	-4	0	2	-4	-2	3	-4	-5	0	-3	-2	-1	5	-2	1	1	0	-3	1	2
Totaal „het oneens”	Okt/nov 2023	12	15	16	24	8	16	17	6	11	5	9	10	13	7	12	8	8	15	5	6	16	11	2	23	14	20	5	5
	Δ mei/juni 2023	0	3	3	6	1	-3	1	2	3	0	1	2	1	-1	0	1	0	3	2	0	-4	3	1	-2	0	-1	-1	0
Weet het niet	Okt/nov 2023	6	3	10	9	6	8	17	7	6	7	8	3	6	7	16	10	4	2	3	2	5	2	4	5	4	10	10	2
	Δ mei/juni 2023	0	1	0	1	1	1	5	3	1	0	-3	2	1	-2	4	4	0	0	0	1	-1	-1	-2	1	0	4	0	-2

Meer dan de helft van alle respondenten in elke lidstaat is het erover eens dat het verminderen van de invoer van olie en gas en het investeren in hernieuwbare energie belangrijk is voor onze algehele veiligheid, met het hoogste niveau onder de respondenten in Portugal (93 %), Malta en Zweden (elk 91 %). Dit is te vergelijken met 56 % in Estland, 61 % in Tsjechië en 62 % in Bulgarije, die op dezelfde manier denken.

Respondenten in Zweden (70 %) en Denemarken (64 %) hebben meer kans dan die in andere landen om te zeggen dat ze het „volledig eens” zijn, vooral in vergelijking met die in Bulgarije (25 %) en Estland en Tsjechië (elk 26 %).

QD3.12. Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. —De vermindering van de invoer van olie en gas en investeringen in hernieuwbare energie is belangrijk voor onze algemene veiligheid (9/0)

De wijzigingen in het advies sinds mei-juni 2023 zijn over het algemeen gering. In 15 landen is de kans kleiner dat de respondenten het erover eens zijn, hoewel de daling klein is, met de grootste daling in Kroatië (88 %, -4 procentpunten), Litouwen (84 %, -4 Pp), Tsjechië (61 %, -4 pp) en Estland (56 %, -4 procentpunten).

Daarentegen zijn er acht landen, waaronder Slowakije (68 %, + 6 pp) en Roemenië (69 %, + 5 procentpunten) waar het akkoord is toegenomen. In Portugal, Polen, Italië en Frankrijk is de mening niet veranderd.

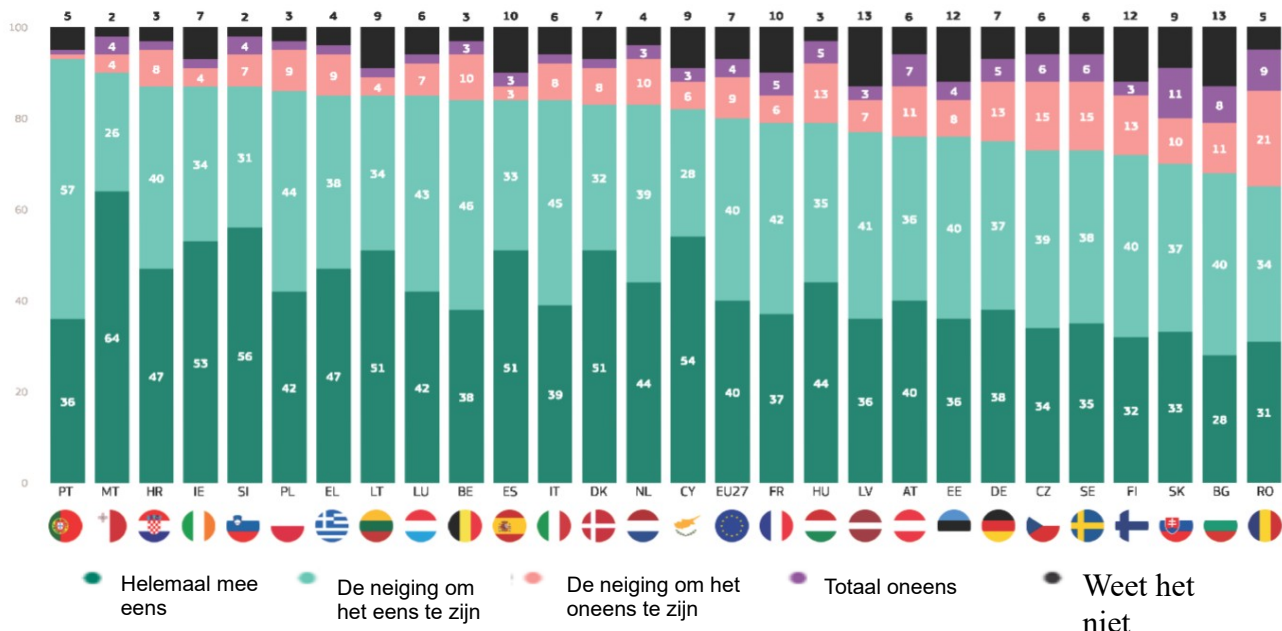
QD3.12 Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. Vermindering van de invoer van olie en gas en investeringen in hernieuwbare energie is belangrijk voor onze algemene veiligheid (%)

		EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Totaal „Overeenkomst”	Okt/nov 2023	81	81	62	61	88	75	56	88	82	89	80	88	84	87	72	84	86	83	91	83	74	89	93	69	81	68	85	91
	Δ mei/juni 2023	0	-1	-1	-4	-1	-2	-4	-2	-1	4	0	-4	0	2	-2	-4	1	-1	-3	-2	2	0	0	5	3	6	1	-2
Totaal „het oneens”	Okt/nov 2023	13	16	24	30	8	17	25	5	11	5	10	10	11	6	12	7	9	15	6	14	20	10	2	25	16	21	8	7
	Δ mei/juni 2023	0	1	3	3	0	-1	0	0	-1	-2	2	3	-1	0	0	2	-1	1	2	2	-3	1	1	-6	-2	-6	1	1
Weet het niet	Okt/nov 2023	6	3	14	9	4	8	19	7	7	6	10	2	5	7	16	9	5	2	3	3	6	1	5	6	3	11	7	2
	Δ mei/juni 2023	0	0	-2	1	1	3	4	2	2	-2	-2	1	1	-2	2	2	0	0	1	0	1	-1	-1	1	-1	0	-2	1

Meer dan zes op de tien respondenten in elk land zijn het erover eens dat EU-lidstaten gezamenlijk energie uit andere landen moeten kopen om een betere prijs te krijgen. Het niveau van overeenstemming varieert van 93 % van de respondenten in Portugal, 90 % in Malta en 87 % in Ierland, Kroatië en Slovenië tot 65 % in Roemenië, 68 % in Bulgarije en 70 % in Slowakije.

Respondenten in Malta (64 %) hebben veel meer kans dan die in andere landen om te zeggen dat ze het „volledig eens” zijn, vooral in vergelijking met die in Bulgarije (28 %) —

QD3.13. Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. EU-lidstaten moeten gezamenlijk energie van andere landen kopen om een betere prijs te krijgen (%)

Op nationaal niveau zijn de wijzigingen in het advies sinds mei-juni 2023 over het algemeen klein. De overeenkomst is afgenomen in 13 landen, met de grootste in Malta (90 %, -5 procentpunten) en Roemenië (65 %, -5 procentpunten).

Daarentegen zijn er acht landen waar de overeenkomst is toegenomen, met de grootste in Slovenië (87 %, +4 procentpunten). Het advies blijft ongewijzigd in Tsjechië, Estland, Frankrijk, Kroatië, Hongarije en Portugal.

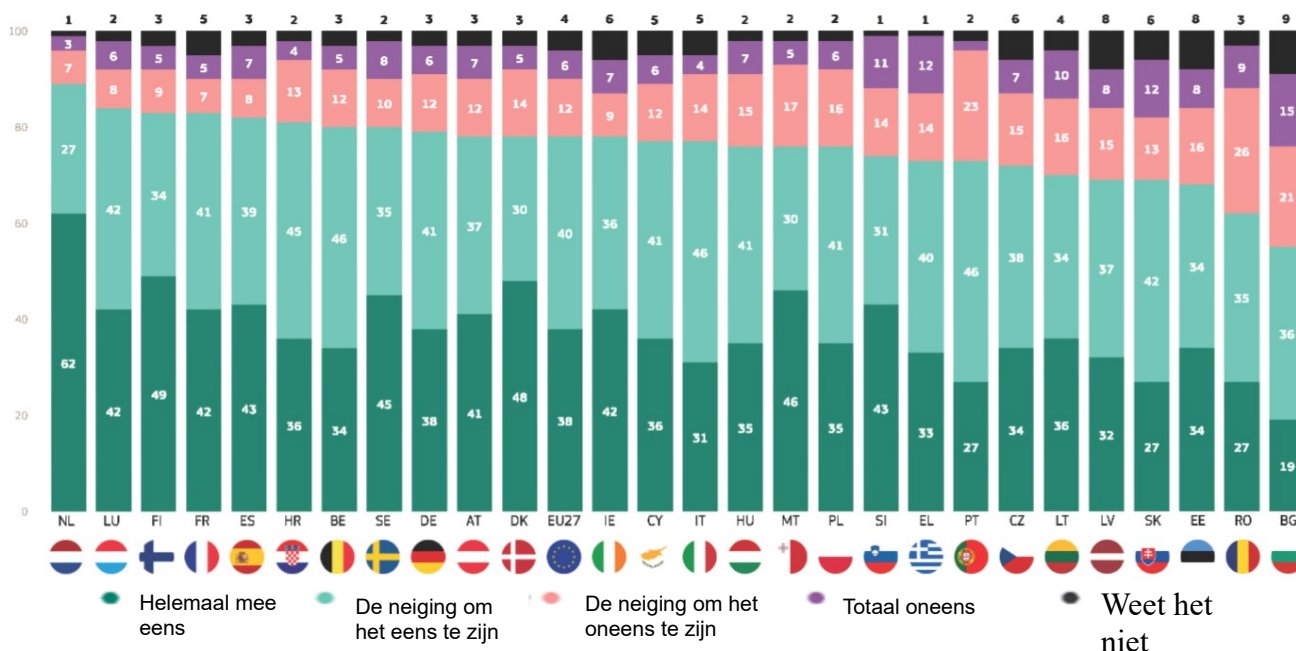
QD3.13 Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. EU-lidstaten moeten gezamenlijk energie kopen uit andere landen om een betere prijs te krijgen (%)

		EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Totaal „Overeenkomst”	Okt/nov 2023	80	84	68	73	83	75	76	87	85	84	79	87	84	82	77	85	85	79	90	83	76	86	93	65	87	70	72	73
	Δ mei/juni 2023	0	1	2	0	-2	-1	0	-3	-2	2	0	0	-1	-3	-2	-2	-2	0	-5	-2	3	1	0	-5	4	3	3	-2
Totaal „het oneens”	Okt/nov 2023	13	13	19	21	10	18	12	6	11	6	11	10	10	9	10	6	9	18	8	13	18	11	2	30	11	21	16	21
	Δ mei/juni 2023	-1	-2	0	2	-1	0	-1	2	1	-2	0	-1	-1	4	0	-1	0	-1	5	1	-4	0	1	5	-2	-3	-2	4
Weet het niet	Okt/nov 2023	7	3	13	6	7	7	12	7	4	10	10	3	6	9	13	9	6	3	2	4	6	3	5	5	2	9	12	6
	Δ mei/juni 2023	1	1	-2	-2	3	1	1	1	1	0	0	1	2	-1	2	3	2	1	0	1	1	-1	-1	0	-2	0	-1	-2

De meerderheid van de respondenten in elke EU-lidstaat zegt onlangs actie te hebben ondernomen om hun eigen energieverbruik te verminderen of dat in de nabije toekomst te doen. De overeenkomst komt het meest voor in Nederland (89 %), Luxemburg (84 %) en Frankrijk en Finland (beide 83 %), maar 55 % in Bulgarije, 62 % in Roemenië en 68 % in Estland.

Respondenten in Nederland (62 %) hebben veel meer kans dan die in andere landen om te zeggen dat ze het „volledig eens” zijn met deze verklaring, en dit is met name het geval in vergelijking met die*1 Bulgarije (19 %)

QD3.14. Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. U hebt onlangs actie ondernomen om uw eigen energieverbruik te verminderen of u bent van plan dit in de nabije toekomst te doen [%]

De nationale trends zijn gemengd. Vergelijken met mei-juni 2023 zijn er 12 landen waar de respondenten het nu minder waarschijnlijk eens zullen worden en de daling van de overeenkomst is veel groter in Malta (76 %, -17 procentpunten) dan in andere landen, met de op een na grootste daling in Polen (76 %, -7 pp) en Litouwen (70 %, -7 pp).

De overeenkomst is daarentegen gestegen in 12 landen, waaronder Oostenrijk (78 %, + 5 procentpunten). In Finland, Portugal en Luxemburg is de mening niet gewijzigd.

QD3.14 Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. U heeft onlangs actie ondernomen om uw eigen energieverbruik te verminderen of u bent van plan dit in de nabije toekomst te doen (%)

		EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Totaal „Overeenkomst”	Okt/nov 2023	78	80	55	72	78	79	68	78	73	82	83	81	77	77	69	70	84	76	76	89	78	76	73	62	74	69	83	80
	Δ mei/juni 2023	0	-1	-1	-1	-6	2	1	-6	3	1	2	-6	-1	4	2	-7	0	1	-17	-1	5	-7	0	-4	1	1	0	1
Totaal „het oneens”	Okt/nov 2023	18	17	36	22	19	18	24	16	26	15	12	17	18	18	23	26	14	22	22	10	19	22	25	35	25	25	14	18
	Δ mei/juni 2023	0	0	2	1	5	-2	-2	5	-3	1	-1	6	0	-1	-2	6	0	-1	16	1	-5	7	1	3	2	0	2	-1
Weet het niet	Okt/nov 2023	4	3	9	6	3	3	8	6	1	3	5	2	5	5	8	4	2	2	2	1	3	2	2	3	1	6	3	2
	Δ mei/juni 2023	0	1	-1	0	1	0	1	1	0	-2	-1	0	1	-3	0	1	0	0	1	0	0	0	-1	1	-3	-1	-2	0

Gezien de sterke steun voor elke verklaring, is het misschien niet verwonderlijk dat de sociaal-demografische analyse een hoge mate van overeenstemming tussen alle sociaal-demografische groepen illustreert. Er is geen opmerkelijk verschil in mening tussen mannen en vrouwen en weinig verschil tussen leeftijdsgroepen, hoewel degenen tussen 15-24 jaar (71 %) minder waarschijnlijk zijn dan oudere leeftijdsgroepen om te zeggen dat ze onlangs actie hebben ondernomen om hun eigen energieverbruik te verminderen of dat in de nabije toekomst te doen.

Er zijn echter enkele interessante trends in de resultaten. Hoe langer een respondent in het onderwijs bleef, hoe groter de kans dat ze het met elke verklaring eens zijn. 86 % die een opleiding van 20 jaar of ouder heeft voltooid, moet bijvoorbeeld haar afhankelijkheid van Russische energiebronnen zo snel mogelijk verminderen, vergeleken met 76 % die 15 jaar of jonger was. Kijken naar sociaal-professionele categorieën toont aan dat managers en zelfstandigen consequent tot de meest waarschijnlijke overeenstemming behoren, terwijl werklozen en huismannen consequent het minst geneigd zijn om dit te doen.

De financiële situatie heeft ook invloed op de opinie. Hoe minder moeilijkheden een respondent heeft om rekeningen te betalen, hoe groter de kans dat ze het eens zijn met elke verklaring. 83 % van degenen die nooit of bijna nooit problemen hebben met het betalen van rekeningen is het bijvoorbeeld eens met het verminderen van de invoer van olie en gas en investeren in hernieuwbare energie is belangrijk voor onze algehele veiligheid, vergeleken met 73 % die het grootste deel van de tijd problemen heeft.

Er zijn weinig consistente variaties op basis van sociale klasse, hoewel hoe hoger de klasse waarvan een respondent zegt dat hij of zij behoort, hoe groter de kans is dat ze het erover eens zijn dat de EU haar afhankelijkheid van Russische energiebronnen zo snel mogelijk moet verminderen: 91 % van de respondenten die denken dat ze tot de hogere klasse behoren, voelt zich op deze manier, tegenover 76 % die zichzelf tot de arbeidersklasse beschouwt.

Ten slotte is ook het imago van de EU van invloed. Respondenten die een positief beeld van de EU hebben, zijn het veel vaker eens met elke verklaring dan degenen die een negatief imago hebben. Zo is 90 % van de mensen met een positief beeld van de EU het erover eens dat de EU haar afhankelijkheid van Russische energiebronnen zo snel mogelijk moet verminderen, in vergelijking met 66 % van degenen met een negatief imago.

QD3 Gelieve te vertellen in welke mate u het eens of oneens bent met elk van de volgende verklaringen. Totaal „Overeenkomst“ (% — EU)

	De EU moet massaal investeren in hernieuwbare energiebronnen, zoals wind- en zonne-energie.	Het verhogen van de energie-efficiëntie van gebouwen, vervoer en goederen zal ons minder afhankelijk maken van energieproducenten en buiten de EU	De EU moet haar afhankelijkheid van Russische energiebronnen zo snel mogelijk verminderen.	Vermindering van de invoer van olie en gas en investeren in hernieuwbare energie is belangrijk voor onze algehele veiligheid	EU-lidstaten moeten gezamenlijk energie kopen uit andere landen om een betere prijs te krijgen	Op de lange termijn kan hernieuwbare energie de prijs die we betalen voor ons energieverbruik beperken	U hebt onlangs actie ondernomen om uw eigen energieverbruik te verminderen of u bent van plan dit in de nabije toekomst te doen
EU27	83	82	81	81	80	78	78
Geslacht							
Man	83	83	82	81	81	78	78
Vrouw	83	81	80	80	79	77	78
Leeftijd							
15-24	86	85	80	81	78	80	71
25-39	84	83	82	81	79	78	79
40-54	82	81	82	80	81	78	80
55	83	81	80	81	80	77	78
Onderwijs (eind van)							
-15	80	76	76	77	78	73	71
16-19	81	80	79	79	79	76	78
20	86	86	86	85	82	81	83
Nog steeds studeren	89	86	82	84	79	82	76
Sociaal-professionele categorie							
Zelfstandig in loondienst	88	87	85	86	82	80	83
Beheerders	86	85	86	85	82	82	85
Andere witte kragen	84	82	81	82	80	79	78
Handarbeiders	81	81	80	80	78	77	77
Huiselijke personen	77	75	75	74	76	73	73
Werkloos	77	76	73	73	75	69	70
Gepensioneerd	82	80	80	80	80	76	77
Studenten	89	86	82	84	79	82	76
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen							
Het grootste deel van de tijd	76	76	73	73	74	67	72
Van tijd tot tijd	80	78	78	78	77	76	73
Bijna nooit/nooit	86	85	84	83	82	80	81
Overweeg om deel uit te maken van							
De arbeidersklasse	80	78	76	77	76	72	72
De lagere middenklasse	82	80	80	80	81	76	78
De middenklasse	85	83	83	83	82	81	80
De hogere middenklasse	86	86	87	84	80	80	84
De hogere klasse	88	88	91	86	87	84	83
Beeld van de EU							
Positief	92	90	90	90	87	87	84
Neutraal	80	78	78	78	78	74	75
Negatief	69	71	66	67	67	63	72

Conclusie

Uit de resultaten van de standaard Eurobarometer 100 van oktober-november 2023 blijkt dat een meerderheid van de burgers tevreden blijft over het antwoord van de EU en hun nationale regering op de Russische invasie van Oekraïne. Er is weinig veranderd sinds mei-juni 2023: de tevredenheid is sinds juni-juli 2022 relatief stabiel gebleven.

Zoals in mei-juni 2023 het geval was, blijft er op nationaal niveau een aanzienlijke variatie in tevredenheid over zowel de respons van de EU als meer in het bijzonder met de reactie van de nationale regering. De meerderheid van de 23 lidstaten is tevreden met de reactie van de EU en in 13 landen is de tevredenheid toegenomen. In Cyprus, Griekenland, Slovenië en Tsjechië zijn de respondenten echter eerder ontevreden dan tevreden. Respondenten in deze landen (evenals in Bulgarije, Spanje, Slowakije en Oostenrijk) zijn ook waarschijnlijker ontevreden dan tevreden over de reactie van hun nationale regering op de invasie. De tevredenheid over de reactie van de nationale regering is sinds mei-juni 2023 in 17 lidstaten afgenomen.

In een trend die voor het eerst werd opgemerkt in januari-februari 2023, heeft de huidige editie van de enquête aangetoond dat de tevredenheid van de Europeanen over een aantal aspecten van de reactie van de EU op de invasie van Oekraïne is blijven afnemen. In vergelijking met mei-juni 2023 zijn burgers nu minder geneigd het eens te zijn met de financiering van de aankoop en levering van militaire uitrusting aan Oekraïne, het verlenen van financiële steun aan Oekraïne en het verlenen van de status van kandidaat-lidstaat van de EU aan Oekraïne, hoewel in elk geval nog steeds meerderheden het eens zijn.

De sterkste steun wordt gezien voor het verlenen van humanitaire steun aan de mensen die door de oorlog zijn getroffen en het verwelkomen in de EU die op de vlucht zijn voor de oorlog, waarbij meer dan acht op de tien in elk geval het eens zijn. Ten minste zeven op de tien zijn het eens met het verlenen van financiële steun aan Oekraïne en het opleggen van economische sancties aan de Russische overheid, bedrijven en individuen.

Hoewel ten minste zes op de tien het eens is met het verbieden van staatsmedia zoals Sputnik en Russia Today om in de EU te uitzenden, verleent de EU Oekraïne de status van kandidaat-lidstaat als mogelijk lid van de EU of financiert zij de aankoop en levering van militaire uitrusting aan Oekraïne, maar ten minste een kwart is het niet eens met elke actie. In Finland, Zweden en Portugal is de steun voor de acties van de EU consequent sterk op nationaal niveau, terwijl de steun in Slowakije en Bulgarije consequent laag is.

Driekwart van de Europeanen is het erover eens dat de EU, door zich te verzetten tegen de Russische invasie van Oekraïne, de Europese waarden verdedigt, en dat een meerderheid in elke lidstaat het daarmee eens is.

Meer dan acht op de tien Europeanen zijn het erover eens dat de oorlog in Oekraïne ernstige economische gevolgen heeft voor hun land, en meer dan twee derde in elke lidstaat denkt op deze manier. Het aandeel dat het ermee eens is dat de oorlog ernstige financiële gevolgen voor hen persoonlijk heeft gehad, is sinds de laatste golf van het onderzoek gedaald, maar vertegenwoordigt nog steeds een meerderheid. Dit resultaat verbergt echter aanzienlijke verschillen op nationaal niveau met resultaten variërend van meer dan negen op de tien in Portugal, die in Nederland iets meer dan drie op de tien stemmen.

Een grote meerderheid van de Europeanen ziet de invasie van Oekraïne nog steeds als een bedreiging voor de veiligheid. Bijna acht op de tien denkt dat de invasie een bedreiging is voor de veiligheid van de EU, terwijl bijna driekwart het ermee eens is dat het een bedreiging is voor de veiligheid van hun land. Respondenten in Zweden, Finland, Denemarken en Polen beschouwen de invasie het meest als een bedreiging voor zowel de EU als de nationale veiligheid.

Nu burgers een veiligheidsdreiging van de invasie blijven waarnemen, is het niet verwonderlijk dat uit deze laatste enquête blijkt dat de defensiesamenwerking nog steeds sterk wordt gesteund en dat er sinds mei-juni 2023 bijna niets verandert.

Bijna acht op de tien zijn het erover eens dat de samenwerking op het gebied van defensie op EU-niveau moet worden uitgebreid, en meer dan driekwart is het erover eens dat de aankoop van militair materieel door de lidstaten beter moet worden gecoördineerd. Bijna zeven op de tien respondenten is het erover eens dat de EU haar capaciteit om militair materieel te produceren moet versterken, en bijna twee derde is het ermee eens dat er meer geld moet worden besteed aan defensie in de EU. De steun voor elk van deze maatregelen is consequent hoog onder de respondenten in Portugal, Polen, Litouwen en Nederland, maar consequent laag onder de respondenten in Oostenrijk, Slowakije, Slovenië en Bulgarije.

De invasie van Oekraïne blijft een aanzienlijke impact hebben op de energiezekerheid en de richting van het energiebeleid in de EU. Meer dan zeven op de tien zijn het eens met een reeks energiebeleidsrichtingen als gevolg van de gevolgen van de invasie voor de energiezekerheid, en de steun is stabiel gebleven sinds mei-juni 2023.

Er blijft sterke steun voor hernieuwbare energie en beleid ter verbetering van de energiezekerheid. Meer dan acht op de tien zijn het erover eens dat de EU massaal moet investeren in hernieuwbare energie, zoals wind- en zonne-energie, terwijl bijna acht op de tien het erover eens zijn dat hernieuwbare energie op de lange termijn de prijs voor hun energieverbruik kan beperken. Dit beleid heeft op nationaal niveau de sterkste steun in Malta en Cyprus en de zwakste steun in Bulgarije, Tsjechië, Estland en Roemenië.

Wat de energiezekerheid betreft, zijn ten minste acht op de tien het erover eens dat de EU haar afhankelijkheid van Russische energiebronnen zo snel mogelijk moet verminderen, dat het verhogen van de energie-efficiëntie van gebouwen, vervoer en goederen de EU minder afhankelijk zal maken van energieproducenten buiten de EU, en dat het verminderen van de invoer van olie en gas en het investeren in hernieuwbare energie belangrijk is voor de algehele veiligheid. Acht op de tien zijn het erover eens dat de EU-lidstaten gezamenlijk energie uit andere landen moeten kopen om een betere prijs te krijgen. Dit beleid heeft op nationaal niveau een consequent sterke steun in Portugal, maar blijft zwak in Slowakije, Bulgarije, Roemenië en Tsjechië.

Europeanen zijn ook bereid om op persoonlijk niveau te handelen om energie te besparen. Bijna acht op de tien hebben onlangs maatregelen genomen om hun eigen energieverbruik te verminderen of zijn van plan dit in de nabije toekomst te doen. Op nationaal niveau zegt een meerderheid in elk land dat ze energiebesparende maatregelen hebben genomen of van plan zijn te nemen.

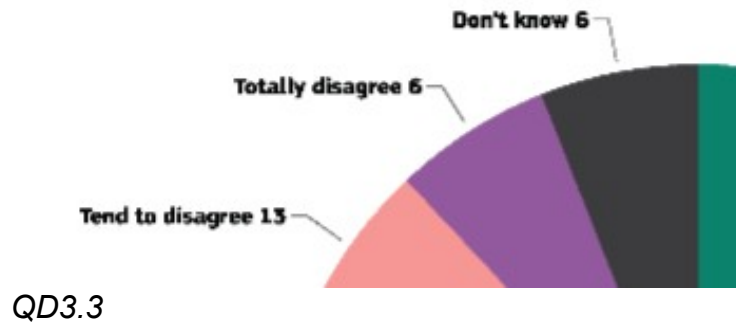
In lijn met de vorige golf toont een overzicht van de huidige sociaal-demografische resultaten weinig opmerkelijke meningsverschillen op basis van leeftijd of geslacht. Het toont echter wel aan dat de financiële situatie en het opleidingsniveau invloed hebben. Respondenten die op jongere leeftijd een opleiding hebben afgerond en degenen die meer moeite hebben met het betalen van rekeningen, zullen minder tevreden zijn met de EU- en nationale reacties op de oorlog en meer geneigd zijn om ernstige persoonlijke financiële gevolgen als gevolg van de oorlog te melden. Deze groepen zullen ook minder snel steun verlenen aan de toegenomen defensiecoöperatie en -uitgaven of de voorgestelde energiebeleidsrichtingen.

Opmerkingen

(Pierre Dieumegard)

Het oorspronkelijke document zelf (<https://europa.eu/eurobarometer/api/deliverable/download/file?deliverableId=90583>) is moeilijk te gebruiken, omdat er weinig of geen „tekst” is: het is onmogelijk om naar een specifiek woord te zoeken, het is onmogelijk om een deel van het document te kopiëren/plakken.

De illustraties zijn onnauwkeurig: de tekst en cijfers zijn moeilijk te lezen.

We hopen dat deze verbeterde versie het gebruik gemakkelijker zal maken.